

Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Σχολή Οικονομικών Επιχειρηματικών & Διεθνών Σπουδών
Τμήμα Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων

Π.Μ.Σ.
**ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ
& ΕΛΕΓΧΟΣ**
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Τίτλος Εργασίας	Σύγκριση Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρείας και Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης
Όνοματεπώνυμο Φοιτητή	ΗΛΙΑΚΟΥ – ΚΟΥΤΡΕΛΑΚΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΑ
Πατρώνυμο	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
Αριθμός Μητρώου	ΛΕΔΟΕ1410
Επιβλέπων	ΣΙΝΑΝΙΩΤΗ ΑΡΙΣΤΕΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2019

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(περιλαμβάνεται ως ξεχωριστή (δεύτερη) σελίδα στο σώμα της διπλωματικής εργασίας)

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στη Λογιστική και Έλεγχο Επιχειρήσεων και Δημοσίων Οργανισμών» με τίτλο
"ΣΥΓΚΡΙΣΗ... ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ... ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗΣ... ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ... ΚΑΙ... ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ...
..... ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ..... ΕΥΡΩΝΗΣ"

Έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Υπογραφή Μεταπτυχιακού φοιτητή/τριας

Όνοματεπώνυμο ΗΛΙΑΚΗ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΣΤΕΦΑΝΙΔΑ

Ημερομηνία..... 18-6-2019

Σύνοψη

Με αφορμή την εισαγωγή ενός νέου εταιρικού τύπου στο ελληνικό δίκαιο, αυτού της Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρείας, η παρούσα εργασία εξετάζει το ζήτημα του εταιρικού δικαίου σε αυτήν, εξετάζοντας ταυτόχρονα και μία άλλη εταιρεία του ελληνικού δικαίου: την Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης. Συγκεκριμένα, εξετάζει τα όσα προβλέπονται στο νόμο αναφορικά με τη σύσταση, λειτουργία και λύση των δύο αυτών εταιρικών τύπων, επισημαίνοντας τις όποιες ομοιότητες και διαφορές τους. Πρόκειται για δύο εταιρείες κεφαλαιουχικού τύπου, γι' αυτό και έχουν αρκετά κοινά στοιχεία, λόγω και της ένταξής τους σε μία ευρύτερη κατηγορία εμπορικών εταιρειών με συγκεκριμένα, χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Σημειώνονται όμως, και επαρκείς διαφορές μεταξύ τους, λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα της καθεμιάς και των ξεχωριστών χαρακτηριστικών που συγκεντρώνει.

Abstract

The present paper examines a new type of company introduced in the Greek reality on 2012, as well as another type of company, common even in the law of other countries, that of Limited Liability Company. It examines the legal basis regarding the foundation, function and dissolution of both the above types of partnership, highlighting their similarities and their differences. Both are companies with share capital, that's why they have many common characteristics, due to their classification in a wider category of commercial companies with specific traits. However, even a great number of differences can be noted, due to the special type of each one of them.

Περιεχόμενα

Α' ΜΕΡΟΣ

Εισαγωγή.....	6
Εισαγωγή νέου εταιρικού τύπου μετά τον Ν.4072/2012.....	7
Οι επελθούσες δυνάμει του Ν. 4541/2018 τροποποιήσεις στον νόμο περί Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.) (Ν. 3190/1955) και στον Νόμο περί Ιδιωτικών Κεφαλαιουχικών Εταιρειών (Ι.Κ.Ε.) (Ν. 4072/2012).....	8
Συγκριτική προσέγγιση ΙΚΕ-ΕΠΕ.....	11

Β' ΜΕΡΟΣ

Αναφορικά με τη σύσταση.....	11
Αναφορικά με το περιεχόμενο του καταστατικού.....	12
Ειδικά επί των εισφορών.....	18
Επικαρπία και ενέχυρο επί εταιρικών μεριδίων.....	23
Προαιρετικό περιεχόμενο καταστατικού ΙΚΕ και ΕΠΕ.....	23
Απαγόρευση έκδοσης μετοχών ΙΚΕ και ΕΠΕ.....	24
Κτήση αντικειμενικώς της εμπορικής ιδιότητας από την ΙΚΕ και την ΕΠΕ...	25
ΙΚΕ και ΕΠΕ υπό ίδρυση.....	25
Ειδικές διατάξεις περί επίλυσης διαφορών στην Ι.Κ.Ε.....	26
Απλουστευμένη διαδικασία σύστασης προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιρειών – υπηρεσίες μίας στάσης.....	27

Γ' ΜΕΡΟΣ

Λειτουργία Ι.Κ.Ε. και Ε.Π.Ε.....	28
Διαχείριση	28
Ειδικά για την ανάκληση των διαχειριστών	34
Σώμα εταίρων Ι.Κ.Ε. και Συνέλευση Εταίρων Ε.Π.Ε.....	35

Δ' ΜΕΡΟΣ

Ευθύνη στην Ι.Κ.Ε. και στην Ε.Π.Ε.....	47
Ε' ΜΕΡΟΣ	
Μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων στην Ι.Κ.Ε. και στην Ε.Π.Ε.....	50
ΣΤ' ΜΕΡΟΣ	
Δικαιώματα και υποχρεώσεις εταίρων και μειοψηφίας σε Ι.Κ.Ε. και σε Ε.Π.Ε.....	55
Απαγόρευση ανταγωνισμού στην Ι.Κ.Ε. και στην Ε.Π.Ε.....	57
Ζ' ΜΕΡΟΣ	
Περάτωση Ι.Κ.Ε. και Ε.Π.Ε.....	59
Συμπέρασμα.....	66
Συμπερασματικοί πίνακες διαφορών Ι.Κ.Ε και Ε.Π.Ε.....	67
Βιβλιογραφικές αναφορές.....	75

Α' ΜΕΡΟΣ

Εισαγωγή

Στην ελληνική νομοθεσία έχει καθιερωθεί η αρχή του κλειστού αριθμού των εμπορικών εταιρειών. Συνεπώς τα μέρη που επιθυμούν να συστήσουν μία εμπορική εταιρεία στην Ελλάδα, πρέπει να επιλέξουν ένα από τους προβλεπόμενους εταιρικούς τύπους. Διασφαλίζεται έτσι, η ασφάλεια των συναλλαγών καθώς υπάρχει σαφήνεια ως προς τους τύπους και τα χαρακτηριστικά των εταιρειών που συστήνονται και αποφεύγονται με τον τρόπο αυτό καταστρατηγήσεις των διατάξεων του νόμου. Με την επιλογή συγκεκριμένου εταιρικού τύπου, απαγορεύεται οποιαδήποτε παρέκκλιση από τα χαρακτηριστικά του που καθορίζονται από κανόνες αναγκαστικού δικαίου. Παράγοντες που συνήθως επηρεάζουν την επιλογή συγκεκριμένου τύπου εταιρείας είναι το ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο και η έκταση ευθύνης των εταίρων.¹

Βασική διάκριση των εμπορικών εταιρειών είναι η διάκριση σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές. Στις προσωπικές εταιρείες αυτό που προέχει είναι η προσωπική συμβολή του κάθε εταίρου στη λειτουργία της εταιρίας, γι' αυτό και η εταιρική μερίδα θεωρείται αμεταβίβαστη αν δε συναινέσουν και οι υπόλοιποι εταίροι. Για το λόγο αυτό, ο θάνατος, η κήρυξη σε πτώχευση ή η απώλεια της δικαιοπρακτικής ικανότητας ενός εταίρου σε προσωπική εταιρεία επιφέρει καταρχήν, τη λύση της. Επιπλέον, σημαντικό στοιχείο των προσωπικών εταιρειών είναι η ευθύνη των εταίρων για τις εταιρικές υποχρεώσεις και με την ατομική ακόμα περιουσία τους. Οι αποφάσεις δε, λαμβάνονται ως επί το πλείστον ομόφωνα. Γενικά, αναφορικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εταίρων, ισχύει η αρχή της ισότητας και έχουν όλοι τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις ανεξαρτήτως της εισφοράς τους. Άλλωστε, στις προσωπικές εταιρείες δημιουργείται υποχρέωση πίστης στις μεταξύ των εταίρων σχέσεις, λόγω της εμπιστοσύνης που απαιτείται για τη λειτουργία της. Αντίθετα, αυτό που προέχει στις κεφαλαιουχικές εταιρείες, είναι η διατήρηση του εταιρικού κεφαλαίου και των εισφορών και όχι τα πρόσωπα των εταίρων, καθώς απουσιάζει από αυτές το προσωπικό στοιχείο. Σε αντίθεση με τις προσωπικές εταιρείες, στις κεφαλαιουχικές οι εταίροι δεν έχουν προσωπική ευθύνη για τις εταιρικές υποχρεώσεις και οι δανειστές μπορούν να στραφούν για την ικανοποίησή τους μόνο προς την εταιρική περιουσία. Επιπλέον, στις εταιρείες αυτές, οι μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων δεν επιδρούν στην τύχη της εταιρείας, γι' αυτό και η εταιρική ιδιότητα μεταβιβάζεται ελεύθερα. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία, με βάση ως επί το πλείστον, το ποσοστό συμμετοχής του κάθε εταίρου στο εταιρικό κεφάλαιο και όχι τον αριθμό των εταίρων.^{2 3}

Στις προσωπικές εταιρείες υπάγονται οι: ομόρρυθμη εταιρεία, ετερόρρυθμη εταιρεία καθώς και η αφανής εταιρεία, ενώ στις κεφαλαιουχικές υπάγονται οι: ανώνυμη εταιρεία, η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (όχι πάντα όμως με αμιγώς κεφαλαιουχικό χαρακτήρα), καθώς και η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρεία.

¹Αλεξανδρίδου, 2007

²Αλεξανδρίδου, 2007

³Ρόκας, 2012

Μία άλλη ουσιαστική διάκριση των εμπορικών εταιρειών είναι σε εκείνες που φέρουν νομική προσωπικότητα και σε εκείνες που δεν φέρουν. Η απόκτηση της νομικής προσωπικότητας πραγματοποιείται με την τήρηση των σχετικών διατυπώσεων δημοσιότητας που προβλέπονται από το νόμο. Εμφανίζεται έτσι η εταιρεία αυτή ως αυτοτελές υποκείμενο δικαίου, το οποίο και είναι ανεξάρτητο από τα μέρη που το απαρτίζουν (αρχή του διαχωρισμού). Κάθε λοιπόν, έννομη σχέση του νομικού προσώπου, δεν επεκτείνεται και στα πρόσωπα που το απαρτίζουν, αν και συναντάμε πολλές φορές διάσπαση της αρχής αυτής. Για παράδειγμα, στις ομόρρυθμες εταιρείες, οπότε και παράλληλα με τα χρέη της ευθύνονται και οι εταίροι. Ή στην περίπτωση πτωχεύσεως της, οπότε και συμπτωχεύουν όλοι οι εταίροι. Διάσπαση όμως της αρχής του διαχωρισμού, μπορεί να συναντήσουμε ακόμα και στις κεφαλαιουχικές εταιρείες, όταν πραγματοποιείται κατάχρηση της νομικής προσωπικότητας, όταν δηλαδή τα μέλη εταιρείας συστήνουν το νομικό πρόσωπο με σκοπό την καταστρατήγηση του νόμου. Στις περιπτώσεις αυτές το δίκαιο προχωράει σε ταύτιση του νομικού προσώπου με τα μέλη του, παρακάμπτοντας την αρχή του διαχωρισμού, ώστε να ικανοποιηθούν τυχόν εταιρικοί δανειστές από την προσωπική περιουσία των εταίρων. Νομική προσωπικότητα φέρουν τόσο οι προσωπικές, όσο και οι κεφαλαιουχικές εταιρείες, καθώς και το σωματείο. Δεν φέρουν νομική προσωπικότητα η αφανής εταιρεία και η συμπλοιοκτησία.⁴

Εισαγωγή νέου εταιρικού τύπου μετά τον Ν. 4072/2012

Όπως προαναφέρθηκε, στις κεφαλαιουχικές εταιρείες εντάσσεται και η Ι.Κ.Ε., η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρεία. Ωστόσο, η εταιρεία αυτή καθιερώθηκε ως εταιρικός τύπος μόλις το 2012 με τον νόμο 4072. Πρόκειται για εναλλακτικό τύπο μικρής ή μη εισηγμένης Α.Ε. Σκοπός της δημιουργίας της από τον Έλληνα νομοθέτη ήταν να εξυπηρετηθούν οι μικρές κυρίως ελληνικές επιχειρήσεις. Επιδίωκε λοιπόν, να ιδρυθεί ένας εταιρικός τύπος αρκετά ευέλικτος και απαλλαγμένος από το πλήθος των τυπικών διατυπώσεων που ισχύουν για τις λοιπές εταιρίες. Ουσιαστικά, πρόκειται για μία εταιρεία που ομοιάζει αρκετά στην ΕΠΕ αλλά με όλες τις αναγκαίες παραλλαγές προκειμένου να ικανοποιούνται οι σύγχρονες ανάγκες της μικρής και της μεσαίας ελληνικής επιχείρησης. Άλλωστε, η νομοθεσία της ΕΠΕ έχει παραμείνει χωρίς την οποιαδήποτε εξέλιξη για παραπάνω από πενήντα χρόνια. Βασικά πλεονεκτήματα της ΙΚΕ; Πρώτον, το ότι δεν απαιτείται συγκέντρωση κεφαλαίου με αποτέλεσμα να μην ανοίγει ο δρόμος για τη σύστασή της ακόμα και με μηδενικό κεφάλαιο, αλλά και να απαιτείται αυξημένη εμπιστοσύνη στην επιχειρηματική της επιτυχία από όσους συναλλάσσονται με αυτήν, καθώς δεν υπάρχει εταιρικό κεφάλαιο για να στραφούν για τη διασφάλιση των οικονομικών τους απαιτήσεων. Δεύτερο πλεονέκτημα της συγκεκριμένης εταιρείας είναι ότι εισάγεται η δυνατότητα συμμετοχής σε αυτήν μέσω εξωκεφαλαιακής εισφοράς. Τρίτον, επιτρέπονται οι εγγυητικές εισφορές για να διευκολυνθεί η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων που θα επιλέξουν αυτόν τον εταιρικό τύπο. Συνεπώς, ο ενδιαφερόμενος δύναται να μην εγκλωβίσει το προσωπικό του

⁴Αλεξανδρίδου 2007

κεφάλαιο. Τέταρτον, δίνεται η δυνατότητα διασφάλισης του εργαζομένου, αφού δύναται να είναι και εταίρος στην εταιρεία. Τέλος, πρόκειται για το μοναδικό εταιρικό τύπο που τόσο έντονα συνδυάζει κεφαλαιουχικά με προσωπικά στοιχεία. Όλα αυτά συνάδουν σε ένα ξεκάθαρο πλεονέκτημα της Ι.Κ.Ε. ως νεοσύστατου εταιρικού τύπου: της πρωτοφανούς επιχειρηματικής ευελιξίας που παρέχεται σε όλους τους ενδιαφερόμενους με αποτέλεσμα να ευνοούνται οι επενδύσεις και η επιχειρηματική ανάπτυξη.^{5 6}

Οι επελθούσες δυνάμει του Ν. 4541/2018 τροποποιήσεις στον νόμο περί Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.) (Ν. 3190/1955) και στον Νόμο περί Ιδιωτικών Κεφαλαιουχικών Εταιρειών (Ι.Κ.Ε.) (Ν. 4072/2012)

Με τον νόμο 4541/2018 (Φ.Ε.Κ. 93/Α/31-05-2018) «Τροποποίηση του ν. 3190/1955 περί Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης και άλλες διατάξεις» επήλθαν σημαντικές τροποποιήσεις στον ήδη ισχύοντα νόμο 3190/1955, δυνάμει του οποίου και ρυθμίζονται τα σχετικά με τις Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.) ζητήματα. Η ιδιαίτερως μεγάλη σημασία του νόμου 4541/2018 έγκειται στο γεγονός ότι, μέσω αυτού, αφενός κατέστη εφικτή η σε αρκετά μεγάλο βαθμό διασαφήνιση ζητημάτων τα οποία κατά το παρελθόν είχαν θέσει σοβαρούς προβληματισμούς όσον αφορά την ερμηνεία και την εφαρμογή του δικαίου τόσο από τη θεωρία όσο και από τα ελληνικά δικαστήρια αφετέρου εισήχθησαν νέες ρυθμίσεις αποσκοπούσες στην προσαρμογή του νόμου στις απαιτήσεις του σύγχρονου επιχειρηματικού περιβάλλοντος καθώς επίσης και στην επίτευξη της προσέγγισης των νομοθετικών ρυθμίσεων οι οποίες και αφορούν τις κεφαλαιουχικές εταιρείες. Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, θα πραγματοποιηθεί μία συνοπτική παρουσίαση των σημαντικότερων μεταβολών που επήλθαν στον νόμο περί Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης εκ του νόμου 4541/2018.

Αναφορικά με τις μεταβολές αυτές, κατ' αρχάς, θα πρέπει να επισημανθεί ότι βάσει του άρθρου 2§2 του νόμου 4541/2018, το οποίο αντικαθιστά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 6 του ν. 3190/1955, παρέχεται η δυνατότητα κατάρτισης της εταιρικής σύμβασης όχι μόνο με συμβολαιογραφικό έγγραφο, αλλά και με ένα πρότυπο καταστατικό, υπό την προϋπόθεση αυστηρής τήρησης αυτού, κάτι που είχε προβλεφθεί από το άρθρο 9 του ν. 4441/2016 (Α' 227) και την υπ' αριθμόν 31637/2017 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (Β' 928). Σχετικά με το ζήτημα της επωνυμίας της εταιρείας, ο Ν. 4541/2018 αναφέρει ρητώς ότι, από την έναρξη ισχύς του νόμου αυτού, ο σχηματισμός της εταιρικής επωνυμίας παύει να περιορίζεται πλέον στα ονόματα των εταίρων ή στο αντικείμενο της επιχείρησης, δεδομένου ότι προσφέρεται και δυνατότητα σχηματισμού της εταιρικής επωνυμίας και από άλλες ενδείξεις (γεγονός που συνεπάγεται και την δυνατότητα ύπαρξης μίας φανταστικής επωνυμίας μίας Ε.Π.Ε.) ή με λατινικούς χαρακτήρες.

⁵Ρόκας, 2012

⁶Σπυρίδωνος, 2015

Ένα άλλο ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο του Ν. 4541/2018 αποτελεί η εγγραφή της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο ως προϋπόθεση απόκτησης νομικής προσωπικότητας, όπως προβλέπεται σχετικά στον Ν. 3419/2005. Εκτός από την εγγραφή στο Γ.Ε.ΜΗ. ως προϋπόθεση απόκτησης νομικής προσωπικότητας, το Γενικό Εμπορικό Μητρώο διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο και στις διατυπώσεις δημοσιότητας των Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.), καθώς ο νόμος 4541/2018 καταργεί την υποχρέωση τήρησης διπλής δημοσιότητας (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και Μητρώο Ε.Π.Ε.) και την αντικαθιστά από τη δημοσιότητα που λαμβάνει χώρα στο Γ.Ε.ΜΗ.. Προχωρώντας στο ζήτημα της εξόδου εταίρου από την Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης, συντρέχει σχετική νομοθετική πρόβλεψη, δυνάμει της οποίας και παρέχεται η δυνατότητα στον εταίρο, κατόπιν υποβολής σχετικής δήλωσης απευθυνόμενης στον διαχειριστή της Ε.Π.Ε., να αποχωρήσει από την Ε.Π.Ε., υπό την υποχρέωση τήρησης ορισμένων περιορισμών και προϋποθέσεων.

Αναφορικά με το ζήτημα καταβολής του εταιρικού κεφαλαίου, με τον Ν. 4541/2018, η πιστοποίηση της καταβολής του εταιρικού κεφαλαίου καθίσταται υποχρεωτική. Η ανάγκη πιστοποίησης τούτης της καταβολής έχει πολύ μεγάλη σημασία, γεγονός που συνάγεται από την καθιέρωση λόγου ακυρότητας της Ε.Π.Ε. στην περίπτωση κατά την οποία και δεν λάβει χώρα η πιστοποίηση αυτή. Επίσης, ως κατώτατο όριο της ονομαστικής αξίας των εταιρικών μεριδίων ορίζεται το ποσό του ενός (1) ευρώ, με την εισαγωγή σχετικής αναφοράς περί ελεύθερου καθορισμού αυτής από τους εταίρους. Σχετικά με το ζήτημα της μεταβίβασης των εταιρικών μεριδίων, ο Ν. 4541/2018 ορίζει ότι η πράξη μεταβίβασης των εταιρικών μεριδίων και η αύξηση και μείωση αυτών είναι υποχρεωτικό να καταχωρηθεί αλλά και να δημοσιευθεί στο Γ.Ε.ΜΗ. εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός από την πραγματοποίηση σχετικής εγγραφής στο βιβλίο των εταίρων.

Εν συνεχεία, η προστασία των εταιρικών δανειστών στο πεδίο της έγερσης αντιρρήσεων σε περιστατικά μείωσης του εταιρικού κεφαλαίου περιορίζεται από τη σύντμηση της σχετικής προθεσμίας έγερσης αντιρρήσεων κατά το ήμισυ σύμφωνα με το νέο νομοθετικό καθεστώς, ήτοι σε έναν (1) μήνα αντί για δύο (2) μήνες, όπως προβλεπόταν βάσει της προγενέστερης νομοθετικής ρύθμισης. Εκτός από το τακτικό αποθεματικό, ο Ν. 4541/2018 αναφέρει τη δυνατότητα σχηματισμού πρόσθετων αποθεματικών, εάν υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό ή ληφθεί σχετική απόφαση των εταίρων υπό καθεστώς συγκέντρωσης αυξημένης πλειοψηφίας. Ακόμη, καθιερώνεται κωδικοποίηση των σχετικών διατάξεων αναφορικά με τη σύνταξη, τον έλεγχο αλλά και τη δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων αυτού του εταιρικού τύπου. Σημαντική ακόμη είναι και η ρύθμιση ζητημάτων σχετικά με την ανάκληση του διαχειριστή της Ε.Π.Ε. εκ του νόμου 4541/2018.

Όσον αφορά τα ζητήματα της Γενικής Συνέλευσης, υπό την τήρηση ορισμένων προϋποθέσεων, παρέχεται η δυνατότητα της αξιοποίησης ηλεκτρονικών μέσων για την εξυπηρέτηση των σκοπών πρόσκλησης της Γενικής Συνέλευσης των εταίρων. Επιπλέον, η Γενική Συνέλευση μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό, ενώ προσφέρεται εκ του νόμου και η εναλλακτική λύση πραγματοποίησης

Γενικής Συνέλευσης μέσω τηλεδιάσκεψης. Καθοριστικό ρόλο επίσης διαδραματίζει η μεταβολή / ανακαθορισμός του ποσοστού των διπλών πλειοψηφιών των εταίρων προς τα κάτω. Προχωρώντας στα σχετικά με τη λύση μίας Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης, δεδομένου ότι δυνάμει της τελευταίας τροποποίησης δεν συντρέχει δυνατότητα σύστασης μίας Ε.Π.Ε. αορίστου χρόνου, σύμφωνα με το νέο καθεστώς, η λήξη της διάρκειας της Ε.Π.Ε. συνιστά λόγο λύσης αυτής. Τέλος, με τον νόμο 4541/2018 ρυθμίζονται τα ζητήματα που αφορούν την εγκατάσταση πρακτορείων ή υποκαταστημάτων αλλοδαπών Ε.Π.Ε., τα οποία εξαρτώνται από το εάν οι αλλοδαπές αυτές Ε.Π.Ε. έχουν την έδρα τους εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή εάν η έδρα αυτή βρίσκεται εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Παρά το γεγονός ότι ο Ν. 4541/2018 εισήγαγε σημαντικές και αξιοσημείωτες τροποποιήσεις στον Ν. 3190/1955 περί Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν συνέβη το ίδιο και όσον αφορά τα άρθρα του Ν. 4072/2012, τα οποία και ρυθμίζουν τα σχετικά με τις Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες (Ι.Κ.Ε.)· συγκεκριμένα, η μοναδική τροποποίηση του νομοθετικού καθεστώτος αναφορικά με τις Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες εκ του νόμου 4541/2018 προκύπτει από το άρθρο 10§2 του Ν. 4541/2018, διά του οποίου και αντικαθίσταται το άρθρο 44 του Ν. 4072/2012, αναφορικά με την επωνυμία των Ιδιωτικών Κεφαλαιουχικών Εταιρειών. Σύμφωνα λοιπόν με όσα ορίζονται στον Ν. 4541/2018, η επωνυμία μίας Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρείας μπορεί να σχηματιστεί α) είτε από τα ονόματα των εταίρων β) είτε από το αντικείμενο αυτής αλλά και επίσης γ) από άλλες λεκτικές ενδείξεις (συνάγεται, συνεπώς, όπως συνέβη και με τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, η δυνατότητα «φανταστικής επωνυμίας»). Επιπροσθέτως, ορίζεται ότι η εταιρική επωνυμία μπορεί να αποδίδεται είτε στο σύνολο είτε κατά μέρος της με λατινικούς χαρακτήρες.

Προχωρώντας σε άλλα ζητήματα της εταιρικής επωνυμίας, ο νόμος 4541/2018 αναφέρει την υποχρέωση αναγραφής των λέξεων «Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία» ολογράφως είτε μέσω της χρήσης του ακρωνύμιου «Ι.Κ.Ε.», όροι που μεταφράζονται για τους σκοπούς εξυπηρέτησης υπερεθνικών συναλλαγών ως «Single Member Private Company» ή/και «Single Member P.C.». Επίσης, σχετικά με τις μονοπρόσωπες Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες, επαναλαμβάνεται η υποχρέωση συμπερίληψης στην επωνυμία μίας μονοπρόσωπης Ι.Κ.Ε. της λέξης «μονοπρόσωπη», τόσο στην ελληνική γλώσσα όσο και στα πλαίσια διεθνών συναλλαγών (αποδιδόμενος ο όρος αυτός στην Αγγλική Γλώσσα ως «Single Member»).

Συγκριτική προσέγγιση Ι.Κ.Ε.-Ε.Π.Ε.

Η συγκριτική προσέγγιση των δύο αυτών εταιρειών επιβάλλεται από το γεγονός ότι και οι δύο αποτελούν στην ουσία ενδιάμεσες νομικές μορφές μεταξύ των

κεφαλαιουχικών και των προσωπικών εταιρειών, καθώς και οι δύο συνδυάζουν προσωπικά και κεφαλαιουχικά στοιχεία. Πρόκειται για δύο εταιρείες που καταρχήν υπάγονται στην κατηγορία των κεφαλαιουχικών, με τη διαφορά ότι επιτρέπει ο νόμος σ' αυτές την πρόσληψη κάποιων προσωπικών στοιχείων, τα οποία μπορεί και ήδη να τα έχει προσδώσει σε αυτές (π.χ. συνδυασμός πλειοψηφίας κεφαλαίου και κεφαλών στην Ε.Π.Ε.). Έχουν πάρα πολλές ομοιότητες αλλά και κάποιες ουσιώδεις διαφορές. Η Ε.Π.Ε. έχει περισσότερα σταθερά προσωπικά στοιχεία εκ του νόμου, όπως η διπλή πλειοψηφία (κεφαλαίου και κεφαλών), ενώ η Ι.Κ.Ε. παρότι κυρίως κεφαλαιουχική κατά τα τυπικά στοιχεία της, μπορεί ενίοτε να καταστεί έντονα προσωπική, λόγω της ευελιξίας που παρέχεται από το νόμο κατά τη σύστασή της. Στην περίπτωση για παράδειγμα, που κυριαρχήσουν οι εξωκεφαλαιακές και οι εγγυητικές εισφορές στο κεφάλαιό της.

Β' ΜΕΡΟΣ

Αναφορικά με τη σύσταση

Καταρχήν, με τον όρο εταιρική δικαιοπραξία αναφερόμαστε στη δικαιοπραξία εκείνη με την οποία συστήνεται η Ε.Π.Ε. ή η Ι.Κ.Ε. , η οποία περιλαμβάνει και το καταστατικό. Το τελευταίο άλλωστε, εισάγει τους κανόνες που θα διέπουν την εταιρεία μετά τη σύστασή της.

Σύμφωνα με το άρθρο 49 του Ν.4072/2012, η Ι.Κ.Ε. συστήνεται καταρχήν με ιδιωτικό έγγραφο και απαιτείται συμβόλαιο μόνο αν εισφέρονται στην εταιρεία περιουσιακά στοιχεία για τη μεταβίβαση των οποίων απαιτείται τέτοιος τύπος ή αν έχει επιλεγεί αυτός από τα μέρη. Το έγγραφο αυτό συνιστά το συστατικό τύπο της εταιρείας. Παράσταση δικηγόρου δεν απαιτείται ούτε κατά τη σύνταξη ιδιωτικού εγγράφου για τη σύσταση της εταιρείας ή τροποποίησης του καταστατικού της, ούτε κατά τη σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου. Υπάρχει συνεπώς, τάση για απλοποίηση σύστασης της εταιρείας αυτής και μείωσης του κόστους. Πρόκειται βέβαια, για ενδοτικό δίκαιο, άρα αν τα μέρη θέλουν μπορούν να επιλέξουν τον συμβολαιογραφικό τύπο ειδικά για τις μεταξύ τους συμφωνίες, αν επιθυμούν μεγαλύτερη διασφάλιση. Αντίθετα με τα προβλεπόμενα για την ΙΚΕ, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 του Ν.3190/1955 για την εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, η πράξη σύστασης της Ε.Π.Ε., στην οποία επίσης, περιλαμβάνεται το καταστατικό της, συντάσσεται υποχρεωτικά με συμβολαιογραφικό τύπο, ο οποίος αποτελεί και το συστατικό της τύπο. Ούτε όμως σ' αυτήν είναι υποχρεωτική η παράσταση δικηγόρου.

Αναφορικά με το περιεχόμενο του καταστατικού

Ως προς την ΙΚΕ:

Στο άρθρο 50 του Ν.4072/2012 προβλέπονται όλα τα απαιτούμενα περιεχόμενα του καταστατικού της Ι.Κ.Ε. Αυτά είναι τα εξής: α. ονοματεπώνυμο, διεύθυνση κατοικίας και τυχόν ηλεκτρονική διεύθυνση των εταίρων, β. η εταιρική επωνυμία, γ. η έδρα της εταιρείας, δ. ο σκοπός της εταιρείας, ε. η ιδιότητα της εταιρείας ως ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρείας, στ. οι εισφορές των εταίρων κατά κατηγορία εισφορών και η αξία αυτών, καθώς και το κεφάλαιο της εταιρείας, ζ. ο συνολικός αριθμός των εταιρικών μεριδίων, η. ο αρχικός αριθμός των μεριδίων κάθε εταίρου και το είδος της εισφοράς που αυτά τα μερίδια εκπροσωπούν, θ. ο τρόπος διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρείας και ι. η διάρκεια της εταιρείας.

Να επισημάνουμε ότι: η επωνυμία πρέπει υποχρεωτικά να αναγράφεται ρητά στο καταστατικό της αλλά σύμφωνα με το άρθρο 44 παρ. 1 εδ. β' του Ν. 4072/2012, επιτρέπεται να είναι αυτή φανταστική. Διαφορετικά, σχηματίζεται είτε από το όνομα ενός η περισσοτέρων εταίρων, είτε από το αντικείμενο της δραστηριότητας που ασκεί. Θα πρέπει όμως σε κάθε περίπτωση, να περιέχεται στην επωνυμία ο τύπος της εταιρείας, ήτοι ΙΚΕ. Αναφορικά δε με το κεφάλαιό της, αυτό μπορεί να είναι και μηδενικό μετά το Ν. 4155/2013, καθώς καθορίζεται ελεύθερα από τους εταίρους της. Με τον τελευταίο νόμο καταργήθηκε η αρχική πρόβλεψη περί ελάχιστου κεφαλαίου ενός ευρώ, χωρίς αυτό βέβαια να επηρεάσει το χαρακτήρα της ως κεφαλαιουχική εταιρεία. Προκειμένου να τηρηθεί η τυπική προϋπόθεση του άρθρου 50, θα πρέπει να αναφέρεται στο καταστατικό της ακόμα η ύπαρξη μηδενικού κεφαλαίου. Βέβαια, η ύπαρξη μηδενικού κεφαλαίου δεν αναιρεί τον εταιρικό της τύπο που συνεχίζει να είναι κεφαλαιουχικός. Πρόκειται για ποσοτική μόνο μεταβολή και όχι ποιοτική. Ένα άλλο προαπαιτούμενο του καταστατικού της, είναι η αναφορά των κατηγοριών των εισφορών των εταίρων, καθώς μία ακόμα ιδιαιτερότητα της ΙΚΕ είναι ότι είναι δυνατόν να είναι αυτές κεφαλαιακές, εξωκεφαλαιακές ή και εγγυητικές. Σύμφωνα δε με το άρθρο 75 παρ. 3: *«τα εταιρικά μερίδια έχουν ονομαστική αξία τουλάχιστον ενός (1) ευρώ. Η ονομαστική αξία είναι ίδια για όλα τα εταιρικά μερίδια ανεξάρτητα από το είδος της εισφοράς στην οποία αντιστοιχούν»*. Συμπεραίνουμε ότι ειδικά σε μια ΙΚΕ με μηδενικό εισφερόμενο κεφάλαιο, δε νοείται η ανυπαρξία εξωκεφαλαιακών ή εγγυητικών εισφορών, καθώς με τον τρόπο αυτό δε μπορεί να υπάρξει εταιρεία. Όπως συμπεραίνουμε και ότι και σε μία ΙΚΕ με μηδενικό κεφάλαιο πρέπει να υφίσταται τουλάχιστον ένα εταιρικό μερίδιο με ονομαστική αξία ενός ευρώ και είναι διαφορετικό το θέμα του πως έχει αποδοθεί η αξία αυτή, δηλαδή με εξωκεφαλαιακές ή εγγυητικές εισφορές. Δεν νοείται δηλαδή, η ύπαρξη μεριδίου με μηδενική αξία. Μετέχουν συνεπώς οι εταίροι σε αυτήν με ένα από τα τρία είδη εισφορών και δύναται το κεφάλαιό της να είναι μηδενικό, αλλά δε νοείται συμμετοχή χωρίς κανένα είδος εισφοράς, αφού δεν καταργήθηκε η σχετική διάταξη.⁷

Επιπλέον, αναφορικά με τα εταιρικά μερίδια, θα πρέπει ο συνολικός αριθμός τους να αναγράφεται στο καταστατικό. Κάθε εταιρικό μερίδιο αποτυπώνει ένα μόνο είδος εισφοράς. Ο εταίρος βέβαια, μπορεί να έχει στη διάθεσή του πολλά και διαφορετικά εταιρικά μερίδια, από τα οποία το καθένα να αναπαριστά και διαφορετικό

⁷Τότσης, 2017

είδος εισφοράς. Όπως μπορεί να έχει στη διάθεση του και πολλά εταιρικά μερίδια του ίδιου είδους εισφοράς. Είναι όλα ίσα καθώς έχουν την ίδια ονομαστική αξία και αποδίδουν τα ίδια εταιρικά δικαιώματα και υποχρεώσεις στους εταίρους (άρθρο 94 παρ.1 Ν.4072/2012). Πρόκειται ωστόσο, για διάταξη ενδοτικού δικαίου, συνεπώς μπορούν τα ενδιαφερόμενα μέρη να ορίσουν κάτι διαφορετικό στο καταστατικό. Να σημειωθεί και ότι, ενώ προβλέπεται ελάχιστο ποσό για την ονομαστική αξία των μεριδίων, δεν προβλέπεται και ανώτατο, αφήνοντας διακριτική ευχέρεια στα συμβαλλόμενα μέρη να αποφασίσουν. Είναι επίσης, ξεκάθαρο ότι ο κάθε εταίρος θα πρέπει να κατέχει ένα τουλάχιστον εταιρικό μερίδιο, προκειμένου να συμμετέχει στην εταιρεία. Όπως είναι ξεκάθαρο και ότι ο αριθμός των μεριδίων του κάθε εταίρου είναι ανάλογος της αξίας της εισφοράς του (άρθρο 76 παρ. 3 Ν.4072/2012). Γενικότερα με τα όσα προβλέπονται στο νόμο για τις ΙΚΕ, μπορούν αυτές να συσταθούν είτε ως ακραία κεφαλαιουχικές, εφόσον προβλέπονται στο καταστατικό κεφαλαιακές μόνο εισφορές, είτε ως ακραία προσωπικές, εφόσον προβλέπονται στο καταστατικό εξωκεφαλαιακές μόνο ή εγγυητικές εισφορές.⁸

Όσον αφορά στους εταίρους και τα τυχόν ασυμβίβαστα: οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι υπάλληλοι ΝΠΔΔ μπορούν καταρχήν ελεύθερα να αποκτούν εταιρικά μερίδια στην ΙΚΕ, καθώς μόνο με την απόκτηση των μεριδίων αυτών, δεν αποκτούν και εμπορική ιδιότητα. Αρκεί βέβαια να μην αναλαμβάνουν τη θέση του διαχειριστή. Ο δικηγόρος αντίστοιχα, μπορεί να εταίρος στην εταιρεία αυτή αρκεί να μην αναλαμβάνει διαχειριστής. Συμμετοχή σε αυτή ως εταίροι μπορεί να έχουν εκτός από ημεδαπά, και αλλοδαπά πρόσωπα, εφόσον δεν περιορίζονται από άλλους νόμους. Ειδικά για τον σκοπό της εταιρείας, δε μπορεί αυτός να είναι παράνομος ή αντίθετος στη δημόσια τάξη, οπότε και οδηγούμαστε σε ακυρότητα της εταιρείας κατά το άρθρο 53 του Ν. 4072/2012 το οποίο και προβλέπει συγκεκριμένες περιπτώσεις ακυρότητας της εταιρείας, με προηγηθείσα δικαστική απόφαση. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται στο άρθρο αυτό ακυρότητα της εταιρείας που έχει γραφεί στο ΓΕΜΗ, αν συστήθηκε χωρίς το προβλεπόμενο από το άρθρο 49 παρ. 2, έγγραφο που περιέχει την πράξη σύστασης, αν δεν αναφέρονται στο καταστατικό η επωνυμία, ο σκοπός ή το ύψος του κεφαλαίου της ή αν ο σκοπός της είναι παράνομος ή αντίκειται στη δημόσια τάξη. Ένα άλλο καίριο θέμα που θα απασχολήσει τους μελλοντικούς εταίρους κατά τη σύσταση μίας εταιρείας είναι η προβλεπόμενη διάρκεια αυτής. Κατά το άρθρο 46 του νόμου περί ΙΚΕ, προβλέπεται ότι η διάρκεια της ΙΚΕ δεν μπορεί να είναι αόριστη, αλλά μόνο ορισμένου χρόνου και αν δεν ορίζεται κάτι σχετικό στο καταστατικό ισχύει η προβλεπόμενη εκ του νόμου διάρκεια, που είναι δώδεκα έτη. Στο ίδιο άρθρο προβλέπεται και δυνατότητα παράτασης της διάρκειας της εταιρείας υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 72, δηλαδή με εταιρική απόφαση η οποία και λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία των 2/3 του συνολικού αριθμού των εταιρικών μεριδίων. Σε περίπτωση που η απόφαση αυτή αναφορικά με την παράταση δεν ληφθεί και καταχωρισθεί στο ΓΕΜΗ προτού παρέλθει ο χρόνος διάρκειας της εταιρείας, θεωρείται πως η τελευταία έχει λυθεί αυτοδικαίως. Αν η απόφαση αυτή έχει ληφθεί προτού παρέλθει ο χρόνος διάρκειας της εταιρείας, αλλά καταχωρηθεί στο ΓΕΜΗ αργότερα,

⁸Λεοντάρης, 2017

θεωρείται ότι η καταχώρηση αυτή ισχύει ως συστατικός τύπος, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση ίδρυσης της εταιρείας, και έχουμε νόμιμη αναβίωση της τελευταίας.⁹

Ειδική αναφορά θα πρέπει να γίνει στο άρθρο 45 του ίδιου νόμου, στο οποίο και ορίζονται τα σχετικά με την έδρα της εταιρείας, η οποία και πρέπει υποχρεωτικά να αναγράφεται στο καταστατικό της, χωρίς όμως να θεμελιώνει η παράλειψή της αναγραφής της την ακυρότητα του άρθρου 53 Ν.4072/2012. Σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ. 3, η ΙΚΕ ναί μεν πρέπει να έχει την καταστατική της έδρα στην ελληνική επικράτεια, διαφορετικά θα θεωρούνταν αλλοδαπή εταιρεία και δε θα ρυθμιζόταν από το ελληνικό δίκαιο, αλλά επιτρέπεται να έχει την πραγματική στην αλλοδαπή και να ασκεί εκεί τις δραστηριότητές της. Πρόκειται για ιδιαίτερη ρύθμιση καθώς για πρώτη φορά αναγνωρίζεται η διάσταση της πραγματικής από την καταστατική έδρα της εταιρείας, η οποία και ενυπάρχει ούτοσιάλλως στην πραγματικότητα της αγοράς. Συνεπώς, ορίζεται ρητά η νόμιμη δυνατότητα της ΙΚΕ να διατηρεί την πραγματική έδρα εκτός Ελλάδας, χωρίς να αίρεται ο δεσμός της με την Ελλάδα και το ελληνικό δίκαιο, εφόσον διατηρεί την καταστατική της έδρα σε αυτή. Το αποτέλεσμα είναι ότι η ΙΚΕ αποκτά ακόμα ένα πλεονέκτημα προκειμένου να επιλεγεί ως υποψήφιος εταιρικός τύπος, καθώς ενδείκνυται και για δραστηριότητες εκτός του ελληνικού χώρου. Επιπλέον, μέσω της κατοχύρωσης της καταστατικής της έδρας στον ελληνικό χώρο, διασφαλίζει και την ασφάλεια δικαίου, δεδομένου ότι ενισχύεται η εμπιστοσύνη τρίτων σε αυτή, αφού είναι σίγουροι ότι όσο η εταιρεία είναι εγγεγραμμένη στο ελληνικό ΓΕΜΗ (κάτι το οποίο μπορεί να ελεγχθεί ανά πάσα στιγμή με τα εχέγγυα δημοσιότητας που προσφέρει ο θεσμός), θα διέπεται από το ελληνικό δίκαιο. Ακόμα και αν μεταφερθούν στο εξωτερικό ουσιώδεις εκφάνσεις της δραστηριότητάς της, όπως η διοίκηση ή η περιουσία της. Όλα αυτά βέβαια, δύνανται να ισχύσουν εφόσον η χώρα η οποία θα επιλεγεί από την εταιρεία για την πραγματική της έδρα, ακολουθεί το δίκαιο της καταστατικής έδρας, όπως η χώρα μας. Για παράδειγμα η Αγγλία ή η Ολλανδία. Διαφορετικά μπορεί να οδηγηθούμε στο εξής σενάριο: να θεωρηθεί καταστατική έδρα από το κράτος υποδοχής η χώρα εκείνη και να θεωρηθεί άκυρη η εταιρεία, καθώς δε θα πληροί τους όρους του εταιρικού δικαίου της χώρας υποδοχής, με αποτέλεσμα να αδυνατεί να ασκήσει τη δραστηριότητά της. Ο παραπάνω κίνδυνος δεν υπάρχει όταν η εταιρεία μεταφέρεται σε χώρα κράτος-μέλος της Ε.Ε., καθώς υπάρχει σχετική ειδική πρόβλεψη στο ενωσιακό δίκαιο που επιτρέπει τη διάσταση μεταξύ πραγματικής και καταστατικής έδρας στις εταιρείες που εδρεύουν και δραστηριοποιούνται σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στα πλαίσια της κοινής αγοράς και της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων, αυτή η νομοθετική ρύθμιση είναι το ελάχιστο προαπαιτούμενο προκειμένου να αξιοποιηθούν τα θετικά της ενιαίας αγοράς.¹⁰

Ως προς την ΕΠΕ:

⁹Τότσας, 2017

¹⁰Σπυρίδωνος, 2015

Αντίστοιχα, στο άρθρο 6 παρ. 2 του Ν.3190/1955 προβλέπονται όλα τα απαιτούμενα περιεχόμενα του καταστατικού της Ε.Π.Ε. Αυτά είναι τα εξής: α. το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα και η κατοικία των εταίρων, β. η εταιρική επωνυμία, γ. η έδρα της εταιρείας και ο σκοπός της, δ. η ιδιότητα της εταιρείας ως περιορισμένης ευθύνης, ε. το κεφάλαιο της εταιρείας, τη μερίδα συμμετοχής του καθενός, και τα τυχόν περισσότερα εταιρικά μερίδια του κάθε εταίρου, στ. το αντικείμενο των εισφορών σε είδος, το όνομα του εταίρου που εισφέρει και το σύνολο της αξίας των εισφορών σε είδος, ζ. η διάρκεια της εταιρείας.

Σε αντίθεση με την επωνυμία της Ι.Κ.Ε., η επωνυμία της Ε.Π.Ε. δεν επιτρέπεται να είναι φανταστική. Δεν επιτρέπεται να δημιουργηθεί και ο απλός κίνδυνος σύγχυσης σχετικά με τα πρόσωπα των εταίρων ή το εταιρικό αντικείμενο. Υπηρετείται έτσι η αρχή της αληθείας, η οποία και διασφαλίζει τους τρίτους. Όπως και στην Ι.Κ.Ε., θα πρέπει αυτή να περιλαμβάνει λέξεις που να δηλώνουν το αντικείμενο δραστηριότητάς της ή τα ονόματα των προσώπων που συμμετέχουν σε αυτή, καθώς και τον εταιρικό της τύπο, δηλαδή τη συντομογραφία Ε.Π.Ε. Θα πρέπει όμως να δηλώνεται το πραγματικό αντικείμενο δραστηριότητάς της και το πραγματικό όνομα των εταίρων, καθώς απαγορεύεται φανταστική επωνυμία. Στην περίπτωση προσωπικής επωνυμίας, όταν δηλαδή σχηματίζεται αυτή από τα ονόματα των εταίρων, αρκεί και η αναφορά του ονόματος ενός μόνο εξ αυτών και προφανώς δεν απαιτείται η ονομαστική αναφορά όλων των εταίρων. Καθίσταται μη νόμιμη η επωνυμία, όταν γίνεται αναφορά σε αυτή ονόματος τρίτου, που δεν είναι εταίρος σε αυτή, καθώς ενδέχεται να προκαλέσει σύγχυση στους τρίτους που συναλλάσσονται μαζί της. Γι' αυτό και σε περίπτωση αποχώρησης ή αποβίωσης εταίρου, είναι ορθότερο να διασφαλίζεται η συναίνεση αυτού ή των κληρονόμων του για τη διατήρηση ως έχει της επωνυμίας. Αντικειμενική καθίσταται η επωνυμία της εταιρείας όταν αναφέρεται σε αυτή το αντικείμενο δραστηριότητάς της, πάντοτε βέβαια τηρώντας την αρχή της αληθείας. Στην περίπτωση δε, συνδυασμού του υποκειμενικού και του αντικειμενικού στοιχείου, θα πρόκειται για μικτή επωνυμία.¹¹

Ειδικά για την έδρα αυτής, εν αντιθέσει με τις σχετικές προβλέψεις για την ΙΚΕ, εδώ δε γίνεται διαχωρισμός μεταξύ καταστατικής και πραγματικής έδρας, καθώς γίνεται αναφορά μόνο στην έδρα αυτής γενικά, χωρίς συγκεκριμένο προσδιορισμό. Τεκμαίρεται όμως, ότι επίσης, με το σχετικό όρο γίνεται αναφορά στην καταστατική έδρα. Έχει υποστηριχθεί η αντίθετη άποψη περί πραγματικής έδρας, ότι δηλαδή, ως έδρα αυτής της εταιρείας θα έπρεπε να θεωρείται ο τόπος που πραγματοποιούνται όλες οι ουσιαστικές δραστηριότητές της, όπως η διοίκηση αυτής, η οποία όμως άποψη, έχει υποστηριχθεί ότι οδηγεί σε ανασφάλεια των συναλλαγών καθώς κατά τη σύστασή της Ε.Π.Ε. δε θα μπορούσε με ασφάλεια να διαπιστωθεί ακόμα πια θα είναι η πραγματική της έδρα. Αυτή όμως είναι και η πραγματικά ισχύουσα, καθώς εν τέλει, ως έδρα του νομικού προσώπου λαμβάνεται πάντοτε υπόψη η πραγματική και όχι η καταστατική. Στην περίπτωση βέβαια, μία εταιρεία που ανήκε στον εταιρικό τύπο της Ε.Π.Ε., είχε καταστατική έδρα σε χώρα του εξωτερικού αλλά ουσιαστικά ασκούσε τις

¹¹ASTBOOKS, 2016

δραστηριότητες της στην ελληνική επικράτεια, χωρίς να πληροί τους νόμιμους όρους ίδρυσης της χώρας υποδοχής, δηλαδή της Ελλάδας, αυτή θα θεωρούνταν προσωπική *de facto* εταιρεία από την ελληνική έννομη τάξη. Αναφορικά με το κατά πόσο η παράλειψη αναφοράς της έδρας της εταιρείας στο καταστατικό συνιστά λόγω ακυρότητας της εταιρείας, παρατηρούμε πως στο άρθρο 7 του σχετικού νόμου δεν προβλέπεται ακυρότητα για αυτή την περίπτωση. Η επιλογή αυτή του νομοθέτη δικαιολογείται να λάβουμε υπόψη την συναλλακτική πρακτική, καθώς ακόμα και αν δεν αναγράφεται η έδρα της εταιρείας στο καταστατικό της, στα τιμολόγια που εκδίδει, στα παραστατικά της και γενικότερα σε όλα τα έγγραφά της, θα πρέπει υποχρεωτικά να αναγράφεται, οπότε οι τρίτοι που συναλλάσσονται μαζί της, ουσιαστικά προστατεύονται.¹²

Αναφορικά με τον σκοπό της Ε.Π.Ε., θα πρέπει υποχρεωτικά να αναγράφεται στο καταστατικό της, διαφορετικά κηρύσσεται αυτή άκυρη κατά το άρθρο 6 παρ. 2 εδ. γ' σε συνδυασμό με το άρθρο 7 παρ. 1 εδ. α' του Ν.3190/1955. Όπως και στην Ι.Κ.Ε. λοιπόν, έτσι και σε αυτή η απουσία του σκοπού από το καταστατικό οδηγεί σε ακυρότητα κατόπιν της έκδοσης σχετικής δικαστικής απόφασης. Κατά τον ίδιο τρόπο, σε ακυρότητα οδηγεί και εδώ, η αναγραφή σκοπού παράνομου ή αντικείμενου στα χρηστά ήθη. Όπως συμβαίνει και με την Ι.Κ.Ε., η χρονική διάρκειά της θα πρέπει και αυτή να αναγράφεται στο καταστατικό της. Μπορεί σε κάθε περίπτωση να οριστεί αυτή και ως αόριστης διάρκειας, αν και επικρατεί η αντίθετη άποψη, η οποία και απαιτεί τον ορισμό συγκεκριμένης διάρκειας της εταιρείας, δεδομένου των ισχυουσών διατάξεων, οι οποίες και επιτρέπουν δικαίωμα καταγγελίας και εξόδου από την εταιρεία μόνο αν υφίσταται σπουδαίος λόγος. Κατά την άποψη αυτή, συνιστά υπέρμετρη δέσμευση των εταίρων η σύσταση της εταιρείας με αόριστη διάρκεια. Ωστόσο, εφόσον η απουσία συγκεκριμένης χρονικής διάρκειας της εταιρείας δεν οδηγεί σε ακυρότητα κατά το άρθρο 7 του Ν.3190/1955, αν δεν αναγράφεται αυτή στο καταστατικό, θεωρείται ως αόριστης διάρκειας, παρά την δυσχέρεια που δημιουργείται στους εταίρους, καθώς πρόκειται για διάρκεια που οι ίδιοι επέλεξαν κατά τη σύσταση της εταιρείας. Παράταση της χρονικής διάρκειας της εταιρείας επιτρέπεται και στην Ε.Π.Ε., εφόσον τηρηθούν οι νόμιμες προϋποθέσεις, όπως η λήψη απόφασης από τη Συνέλευση με την απαιτούμενη πλειοψηφία και η τήρηση και πάλι των διατυπώσεων δημοσιότητας (καταχώριση στο ΓΕΜΗ).

Για τη σύσταση της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης είναι απαραίτητη η ολοσχερής κάλυψη και καταβολή του εταιρικού κεφαλαίου. Τμηματική καταβολή κεφαλαίου δεν επιτρέπεται στην ΕΠΕ¹³. Επίσης, το εταιρικό κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. ορίζεται ελεύθερα από τα μέρη χωρίς πλέον κάποιο περιορισμό (με τις αλλαγές που επέφερε ο Ν.4156/2013). Στο πέρασμα των χρόνων έχουν καταργηθεί πολλές διατάξεις αναφορικά με το ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο της και πάντοτε αντικαθίσταντο από άλλες που προέβλεπαν μικρότερα ποσά μέχρι που κατοχυρώθηκε η δυνατότητα των εταίρων να ορίσουν οι ίδιοι ελάχιστο κεφάλαιο οποιουδήποτε ύψους.

¹²Αντωνόπουλος, 2012

¹³Σινανιώτη, 2012

Ως συνέπεια, μπορούμε να συνάγουμε ότι μπορεί αυτό να είναι ελάχιστο, αλλά δε μπορεί σε καμία περίπτωση να ταυτίζεται με το μηδέν, όπως γίνεται δεκτό στην περίπτωση σύστασης Ι.Κ.Ε., καθώς στις διατάξεις της τελευταίας ορίζεται ρητά ότι το κεφάλαιό της μπορεί να είναι και μηδενικό. Επιπλέον, ενώ στην Ι.Κ.Ε. προβλέπεται ότι η ελάχιστη ονομαστική αξία κάθε εταιρικού μεριδίου ανέρχεται τουλάχιστον στο ένα ευρώ, στην Ε.Π.Ε. δεν τίθεται πλέον κανένας περιορισμός σε σχέση με την ονομαστική αξία των μεριδίων. Άλλη ουσιαστική διαφορά μεταξύ των δύο εταιρικών τύπων αναφορικά με το κεφάλαιο, είναι η ύπαρξη των διαφορετικού είδους εισφορών της Ι.Κ.Ε., η οποία και συνιστά μία θεμελιώδη καινοτομία. Όσον αφορά στο καταστατικό της Ε.Π.Ε. θα πρέπει και σε αυτό ρητά να ορίζονται τόσο ο αριθμός των εταιρικών μεριδίων και η ονομαστική αξία αυτών, όσο και σε ποιον από τους εταίρους ανήκουν αυτά και πόσα αναλογούν στον καθένα, σχηματίζοντας την εταιρική του συμμετοχή, καθώς και το σύνολο των μερίδων συμμετοχής στην εταιρεία. Στην Ε.Π.Ε. άλλωστε, η ευθύνη των εταίρων περιορίζεται μέχρι του ποσού της εισφοράς τους, γι' αυτό και πρόκειται για εταιρεία περιορισμένης ευθύνης. Γενικά, η Ε.Π.Ε. είναι μία κεφαλαιουχική εταιρεία η οποία συνδυάζει προσωπικά και κεφαλαιουχικά στοιχεία, καθώς το άρθρο 27 παρ. 1 ορίζει ότι: *«Το εταιρικό μερίδιον ή τα τυχόν πλείονα εταιρικά μερίδια εκάστου εταίρου αποτελούσι την μερίδα συμμετοχής αυτού»*. Εισάγονται οι έννοιες εταιρική μερίδα και εταιρικά μερίδια, οι οποίες και δεν υπάρχουν με τη μορφή αυτή σε κανένα άλλο εταιρικό τύπο. Η εταιρική μερίδα ή αλλιώς μερίδα συμμετοχής, αντιστοιχεί στον προσωπικό χαρακτήρα της Ε.Π.Ε., γι' αυτό και μπορεί να είναι μόνο μία για κάθε εταίρο, ενώ το εταιρικό μερίδιο δηλώνει τη συμμετοχή στο εταιρικό κεφάλαιο, γι' αυτό και ο κάθε εταίρος μπορεί να έχει ένα ή και παραπάνω εταιρικά μερίδια, αναλόγως του ποσού που έχει εισφέρει στην εταιρεία, τα οποία και αντιστοιχούν στον κεφαλαιουχικό χαρακτήρα της εταιρείας. Όσον αφορά στα εταιρικά μερίδια, όπως και στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε. αυτά έχουν όλα την ίδια ονομαστική αξία όπως έχει αυτή οριστεί στο καταστατικό και θεωρείται ότι δε μπορεί να ορίζεται διαφορετική αξία για καθένα από αυτά ενόψει και της αρχής της ίσης μεταχείρισης των εταίρων. Να σημειωθεί πως, αν παραληφθεί κάποιο από όλα τα παραπάνω στοιχεία στο καταστατικό, θα οδηγηθεί η εταιρεία σε ακυρότητα σύμφωνα και με το άρθρο 7 παρ. 1 α'. Το άρθρο αυτό κάνει αναφορά και στο τροποποιημένο άρθρο 4, το οποίο και προέβλεπε παλαιότερα ελάχιστο καταβεβλημένο κεφάλαιο, οπότε και θα πρέπει εξ αντιδιαστολής να θεωρηθεί καταργημένη και η διάταξη του άρθρου 7 που αναφέρεται σε ακυρότητα αν παραληφθεί το στοιχείο του άρθρου 4. Πλέον όπως προαναφέρθηκε, δεν προβλέπεται ελάχιστο νόμιμο κεφάλαιο, χωρίς βέβαια να συνάγεται ότι δεν είναι άκυρη η μη αναγραφή του κεφαλαίου, όποιο και αν είναι αυτό, στο καταστατικό της εταιρείας. Για τους ίδιους λόγους, καταργημένη θα πρέπει να θεωρηθεί και η διάταξη του άρθρου 41, η οποία και προβλέπει απαγόρευση μείωσης του κεφαλαίου κάτω από τα 2.400 ευρώ, κατάλοιπο παλαιότερων ρυθμίσεων του νόμου. Να σημειωθεί πως και για τα εταιρικά μερίδια και στην Ε.Π.Ε. ισχύει η αρχή του αδιαίρετου και σε περίπτωση κληρονομιάς, οπότε και αν περιέρχονται αυτά σε παραπάνω από ένα δικαιούχους, εφαρμόζονται οι διατάξεις της κοινωνίας του αστικού δικαίου και σε καμία περίπτωση δε διαιρείται το εταιρικό μερίδιο σε περισσότερα αυτοτελή εταιρικά μερίδια. Μια διαφορετική ρύθμιση που προβλέπεται στις διατάξεις περί Ε.Π.Ε. και δεν ισχύει για την Ι.Κ.Ε., είναι η ανάγκη ύπαρξης

βεβαίωσης στο καταστατικό ότι έχει καταβληθεί το κεφάλαιο, κατά το χρόνο υπογραφής. Όποιο και αν είναι το κεφάλαιο που έχει αποφασιστεί από τα μέρη, πρέπει να βεβαιώνεται ότι καταβλήθηκε. Το κεφάλαιο αυτό θα πρέπει να έχει καταβληθεί στο ταμείο της εταιρείας και όχι σε τραπεζικό λογαριασμό, όπως ισχύει για τις ΑΕ, καθώς σε εκείνες τις κεφαλαιουχικές εταιρείες καταβάλλεται μετά την ίδρυση της εταιρείας, οπότε και έχει ανοιχθεί εταιρικός τραπεζικός λογαριασμός. Πρόκειται στην ουσία για απλή λογιστική εγγραφή αλλά παρόλαυτα θα πρέπει η Ε.Π.Ε. σε περίπτωση φορολογικού ελέγχου να είναι σε θέση να παρουσιάσει το κεφάλαιο που έχει δηλωθεί.¹⁴

15

Αναφορικά με τα πρόσωπα που μπορούν να καταστούν εταίροι στην Ε.Π.Ε. αυτά αντίθετα με ότι ισχύει στην Ι.Κ.Ε., δε μπορούν να ανήκουν στους δημοσίους ή δημοτικούς υπαλλήλους. Αντίθετα, οι δικηγόροι, όπως συμβαίνει και την Ι.Κ.Ε, μπορούν να συμμετέχουν ως εταίροι αρκεί να μην αναλαμβάνουν χρέη διαχειριστή. Συμμετοχή σε αυτή ως εταίροι μπορεί να έχουν εκτός από ημεδαπά, και αλλοδαπά πρόσωπα, εφόσον δεν περιορίζονται από άλλους νόμους.

Ειδικά επί των εισφορών

1. Αναφορικά με τις εισφορές στην ΙΚΕ:

A. Κεφαλαιακές

Στο άρθρο 50 του Ν.4072/2012 προβλέπεται μεταξύ άλλων ως αναγκαίο στοιχείο του καταστατικού της Ι.Κ.Ε., η αναφορά των εισφορών των εταίρων κατά κατηγορία εισφορών καθώς και η αναφορά της αξίας αυτών. Μια λοιπόν, καινοτομία που εισάγεται με το σχετικό νόμο, είναι πως για πρώτη φορά αποσυνδέεται το εταιρικό κεφάλαιο από την εταιρική συμμετοχή και τα εταιρικά μερίδια. Αντίθετα, στην ΕΠΕ, όπως και στην ΑΕ, οι εισφορές των εταίρων και άρα τα εταιρικά μερίδια αποτελούν τμήμα του εταιρικού κεφαλαίου και απεικονίζουν αυτές το μέγεθος συμμετοχής του κάθε εταίρου. Στην Ι.Κ.Ε. λοιπόν, ο κάθε εταίρος αποκτά μερίδιο όχι επειδή αναγκαία εισέφερε κεφάλαιο, αλλά επειδή πραγματοποίησε κάποια από τις προβλεπόμενες εισφορές. Τα σχετικά με τις εισφορές των εταίρων στην Ι.Κ.Ε. ορίζονται στα άρθρα 77, 78 και 79 του σχετικού νόμου. Αναφορικά με τις κεφαλαιακές εισφορές, αυτές συνιστούν *«εισφορές σε μετρητά ή σε είδος που σχηματίζουν το κεφάλαιο της εταιρείας»*. Κεφαλαιακές δε εισφορές σε είδος, επιτρέπονται μόνο όταν *«το εισφερόμενο αποτελεί στοιχείο ενεργητικού, που μπορεί να τύχει χρηματικής αποτίμησης»*. Η αποτίμηση αυτή γίνεται με βάση τα όσα προβλέπονται στα άρθρα 9 και 9^Α του ΚΝ 2190/1920, σε περίπτωση που η αξία υπερβαίνει τις 5.000 ευρώ. Σε περίπτωση που η αξία είναι μικρότερη του παραπάνω ποσού, η αποτίμηση διενεργείται από τους ίδιους τους εταίρους, καθώς είναι μειωμένος ο κίνδυνος της υπερτίμησης. Η αποτίμηση αυτή υποβάλλεται σε δημοσιότητα στο ΓΕΜΗ. Συνεπάγεται

¹⁴Αντωνόπουλος, 2012

¹⁵Σπυρίδωνος, 2015

ότι, αύξηση των μεριδίων αυτών, που αντιστοιχούν σε κεφαλαιακές εισφορές, είτε πρόκειται για εισφορές είδους, είτε για εισφορές μετρητών, μπορεί να γίνει μόνο με αντίστοιχη αύξηση ή μείωση του εταιρικού κεφαλαίου. Σε κάθε περίπτωση, το κεφάλαιο καταβάλλεται ολοσχερώς κατά την ίδρυση της εταιρείας ή και μεταγενέστερα σε περίπτωση αύξησης κεφαλαίου.¹⁶

B. Εξωκεφαλαιακές

Μια άλλη πρόβλεψη του νομοθέτη σχετικά με τις εισφορές που μπορούν να ενισχύσουν την ίδρυση της ΙΚΕ, είναι τα όσα εισάγονται με το άρθρο 78 στο οποίο και εισάγεται η δυνατότητα εξωκεφαλαιακών εισφορών. Πρόκειται για εισφορές οι οποίες και «*συνίστανται σε παροχές που δε μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κεφαλαιακής εισφοράς, όπως απαιτήσεις που προκύπτουν από ανάληψη υποχρέωσης εκτέλεσης εργασιών ή παροχής υπηρεσιών*». Εδώ λοιπόν, δεν υπάγονται οι εισφορές σε μετρητά και είδος, οι οποίες και προαναφέρθηκαν, ούτε όσες μπορούν να τύχουν χρηματικής αποτίμησης. Κατατάσσονται στην κατηγορία αυτή παροχές οι οποίες όχι μόνο δε μπορούν να αποτιμηθούν, αλλά γενικότερα κάθε είδους παροχή, η οποία από την φύση της δε μπορεί να παρασταθεί στον ισολογισμό της εταιρείας. Ενδεικτικά αναφέρονται στο νόμο οι απαιτήσεις που προκύπτουν από ανάληψη κάποιας υποχρέωσης εκτέλεσης εργασιών ή παροχής υπηρεσιών. Δεν πρόκειται όμως, για περιοριστική αναφορά. Απλά αναφέρονται οι πιο καθιερωμένες περιπτώσεις εξωκεφαλαιακών εισφορών. Τυπικό παράδειγμα είναι άλλωστε, να αναλάβει ο εταίρος που θα προχωρήσει σε τέτοια εισφορά, υποχρέωση να παρέχει ορισμένη εργασία, όπως προβλέπεται και στις προσωπικές εταιρείες. Αν και στις τελευταίες, δεν υπάρχει υποχρέωση χρηματικής αποτίμησης της εργασίας αυτής του εταίρου, σε συγκεκριμένο ποσό στο καταστατικό, εν αντιθέσει με τις σχετικές προβλέψεις της Ι.Κ.Ε. Οι εξωκεφαλαιακές παροχές του εταίρου θα πρέπει να εξειδικεύονται στο καταστατικό και μπορεί να εκτελούνται για ορισμένο ή αόριστο χρόνο. Συνεπώς, υπάρχει δυνατότητα πρόβλεψης στο καταστατικό, ότι ο εταίρος θα αναλάβει να εκτελέσει κάποια εργασία για τόσο χρονικό διάστημα όσο και η προβλεπόμενη διάρκεια της Ι.Κ.Ε. Για το λόγο αυτό, προβλέπεται στο άρθρο 82 του σχετικού νόμου, η δυνατότητα εξαγοράς των υποχρεώσεων από εξωκεφαλαιακές (ή και εγγυητικές) εισφορές. Προκειμένου λοιπόν, να αποφεύγεται υπέρμετρη και μακρόχρονη δέσμευση του εταίρου, η οποία και θα κατέληγε να είναι καταχρηστική και περιοριστική της ελευθερίας του, κυρίως σε περίπτωση πρόβλεψης αόριστου χρόνου διάρκειας της παροχής, ο νομοθέτης εισήγαγε το παραπάνω άρθρο. Μετατρέπονται συνεπώς, τα σχετικά μερίδιά του σε μερίδια κεφαλαιακής εισφοράς και καταβάλει ο εταίρος ποσό ίσο με την αξία της εισφοράς του, όπως αυτή ορίστηκε στο καταστατικό. Σε περίπτωση δε, εν μέρει εκπληρώσεως της των υποχρεώσεων του εταίρου αυτού, γίνεται υπολογισμός του καταβλητέου ποσού αναλογικά. Σε κάθε περίπτωση, ισχύει καταρχήν το ενιαίο και αδιαίρετο της εξωκεφαλαιακής εισφοράς. Η τελευταία αντιστοιχεί στο σύνολο των εταιρικών μεριδίων που λαμβάνει ο εταίρος. Εκτός και αν συντρέχει περίπτωση ειδικής μνείας στο καταστατικό με την οποία και γίνεται ξεχωριστή και διακεκριμένη αναφορά

¹⁶Περάκης – Κουράκης, 2013

των υπηρεσιών που θα παράσχει ο εταίρος αυτός κάθε έτος για παράδειγμα, με ξεχωριστή και διακεκριμένη αναφορά των μεριδίων που θα αναλάβει αυτός για κάθε έτος που παρέχει τις υπηρεσίες του. Η παροχή αυτή εργασίας από τον εταίρο μπορεί να συνίσταται ακόμα και στην ανάληψη υποχρέωσης παροχής διαχειριστικών υπηρεσιών στην εταιρεία, εφόσον βέβαια υπάρχει και η σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό, αναφορικά με τη διαχείριση της εταιρείας. Πρέπει να επισημανθεί το πόσο ουσιαστικό είναι για να υπαχθεί η παροχή αυτή υπηρεσιών ή έργου από τον εταίρο, στις εξωκεφαλαιακές παροχές, η μη παροχή σε αυτόν οποιασδήποτε αμοιβής για τις παραπάνω. Το αντάλλαγμα που θα λάβει αυτός δεν είναι άλλο από τη συμμετοχή στην εταιρεία και την απόλαυση όλων εκείνων των εταιρικών δικαιωμάτων που προβλέπονται. Δε μπορεί λοιπόν, να γίνει δεκτή τυχόν καταβολή αμοιβής σε αυτόν, καθώς θα συνιστούσε αυτή έμμεση επιστροφή της αξίας της εξωκεφαλαιακής εισφοράς, η οποία και απαγορεύεται ρητά από το άρθρο 81 εδ. β' του Ν. 4072/2012. Συμπεραίνουμε, πως δεν τίθεται θέμα εφαρμογής ούτε των διατάξεων του εργατικού δικαίου, καθώς η αιτία της παροχής αυτής εργασίας δεν είναι κάποια υφιστάμενη σχέση εργασίας, αλλά η ανάληψη εξωκεφαλαιακής εισφοράς με συμμετοχή σε Ι.Κ.Ε. Οι εισφορές αυτού του είδους μπορεί να αναλαμβάνονται με το ιδρυτικό καταστατικό ή και μεταγενέστερα με σχετική τροποποίησή του, για την οποία και θα λαμβάνεται ομόφωνη απόφαση από του εταίρους, καθώς επηρεάζει η σχετική τροποποίηση τα μέχρι τότε δικαιώματά τους, δεδομένου πως αυξάνονται τα εταιρικά μερίδια. Όσον αφορά στην αποτίμηση της αξίας τους, αυτή γίνεται ελεύθερα από τους εταίρους. Πρόκειται άλλωστε, για ένα τέτοιο αντικείμενο παροχής που είναι δύσκολο να αποτιμηθεί αντικειμενικά και μόνο οι ίδιοι οι εταίροι έχουν την ικανότητα να προχωρήσουν σε αυτή την εκτίμηση. Άλλωστε, δεν ενέχεται κάποιος κίνδυνος για τους εταιρικούς δανειστές από την ελεύθερη αυτή αποτίμηση, δεδομένου ότι οι εξωκεφαλαιακές εισφορές δε συνιστούν στοιχεία του ενεργητικού υπέγγυα στους δανειστές. Σε κάθε περίπτωση, οι εταίροι που εισφέρουν εξωκεφαλαιακές εισφορές έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους υπόλοιπους, καθώς όλα τα εταιρικά μερίδια στην Ι.Κ.Ε. (κεφαλαιακά, εξωκεφαλαιακά ή εγγυητικά), παρέχουν σε όλους του εταίρους ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις. Στην περίπτωση που ο εταίρος δεν παρέχει την προβλεπόμενη εισφορά του, όπως συμφωνήθηκε με το καταστατικό, η εταιρεία μπορεί να κινηθεί δικαστικά εναντίον του και να ζητήσει με τη σχετική αγωγή είτε την εκπλήρωση της παροχής αυτής είτε την ακύρωση των αντίστοιχων μεριδίων που αντιστοιχούν στην παροχή του αυτή. Στην περίπτωση αυτή της ακύρωσης των αντίστοιχων εταιρικών μεριδίων (ή και μετά από έξοδο ή αποκλεισμό εταίρου), υποχρεούται αυτός, να καταβάλει σε μετρητά το μέρος αυτό της παροχής που δεν εκτέλεσε, σύμφωνα με την αποτίμηση που είχε αποτυπωθεί στο καταστατικό. Στο άρθρο 92 εδ. β' του σχετικού νόμου προβλέπεται και δυνατότητα εξόδου εταίρου με εξωκεφαλαιακές εισφορές αν αυτός αδυνατεί να εκπληρώσει την παροχή που αντιστοιχεί στην εισφορά του, λόγω ασθένειας ή διότι έχει κληρονομήσει τα εταιρικά μερίδια. Όσον αφορά στην περίοδο εκκαθάρισης, σύμφωνα με το άρθρο 105 παρ. 3 εδ. α' ο εταίρος με αυτού του είδους την εισφορά εξακολουθεί να παρέχει τις

προβλεπόμενες υπηρεσίες του αλλά μόνο στο μέτρο του αναγκαίου για τη διεκπεραίωση της εκκαθάρισης.¹⁷

Γ. Εγγυητικές

Επιπλέον, με τον νόμο 4072/2012 εισάγεται μία ακόμη δυνατότητα όσον αφορά στο είδος των εισφορών με τις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι εταίροι στην εταιρεία. Πρόκειται για τη δυνατότητα που τους δίνεται από το νόμο να συμμετάσχουν στην εταιρεία μέσω ανάληψης ευθύνης έναντι τρίτων για τα χρέη μέχρι ένα ποσό ορισμένο από το καταστατικό. Γενικότερα, η ΙΚΕ ως εταιρικός τύπος διακρίνεται από την απομάκρυνσή της από την αρχή της ύπαρξης του εταιρικού κεφαλαίου ως μέσο διασφάλισης των εταιρικών δανειστών, δεδομένου άλλωστε ότι πρόκειται για εταιρεία στην οποία προβλέπεται μηδενικό κεφάλαιο ως προϋπόθεση για την ίδρυσή της. Και με την εγγυητική λοιπόν, εισφορά των εταίρων, δεν αυξάνεται το εταιρικό κεφάλαιο που σε άλλη περίπτωση θα οδηγούσε και σε αυξημένη εμπιστοσύνη των δανειστών, καθώς θα κατοχυρωνόταν η πίστη τους ότι διασφαλίζονται, αλλά διασφαλίζονται οι τελευταίοι μέσω της φερεγγυότητας των εταίρων αυτών. Ο κίνδυνος για τους δανειστές, έγκειται στο ότι, όταν θελήσουν να επωφεληθούν της παρουσίας των εταίρων που συμμετείχαν στην εταιρεία με εγγυητική εισφορά, μπορεί αυτή να μη διασώζεται πλέον, δεδομένου ότι ο εταίρος αυτός δεν καταβάλει κάποιο ποσό κατά τη συμμετοχή του αλλά απλά αναλαμβάνει την υποχρέωση να είναι σε διαρκή ετοιμότητα να καταβάλει το ποσό το οποίο υποσχέθηκε. Σύμφωνα με το άρθρο 79 παρ. 3 του σχετικού νόμου, η ευθύνη αυτή του εταίρου *υφίσταται άμεσα και πρωτογενώς έναντι των δανειστών, που μπορούν να ασκήσουν ευθέως αγωγή κατά του εταίρου*. Καθίσταται λοιπόν, ο εταίρος, πρωτοφειλέτης του εταιρικού δανειστή και ο τελευταίος μπορεί να στραφεί κατευθείαν κατά του πρώτου χωρίς να απαιτείται η τήρηση ειδικής διαδικασίας και χωρίς να απαιτείται να στραφεί πρώτα κατά της ίδιας της εταιρείας. Αναφορικά με αυτό το στοιχείο ειδικά, η ΙΚΕ έχει έντονα στοιχεία προσωπικής εταιρείας. Όσον αφορά στην εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής από το συμμετέχοντα στην εταιρεία με την εγγυητική του εισφορά, το άρθρο 79 εξετάζεται σε συνδυασμό με το άρθρο 288ΑΚ, το οποίο και ορίζει ότι: *«Ο οφειλέτης έχει υποχρέωση να εκπληρώσει την παροχή όπως απαιτεί η καλή πίστη, αφού ληφθούν υπόψη και τα συναλλακτικά ήθη»*. Συνεπάγεται ότι αντίκειται στην καλή πίστη τυχόν απόπειρα του εταίρου να εκποιήσει την περιουσία του ή μέρος αυτής με τέτοιο τρόπο ώστε να καθίσταται στη συνέχεια ανίκανος να ανταποκριθεί στις εταιρικές υποχρεώσεις που ανέλαβε. Συνεπώς, σε περίπτωση τέτοιων πράξεων, η εταιρεία έχει δικαίωμα να αιτηθεί παράλειψη των παραπάνω πράξεων ή και να προχωρήσει ακόμα και σε αποκλεισμό του εταίρου. Αυτό όμως που χαρακτηρίζει περεταίρω την εγγυητική εταιρική εισφορά είναι το αδιαίρετο αυτής. Η ανάληψη δηλαδή, ευθύνης για τα εταιρικά χρέη μέχρι ενός ορισμένου ποσού συνεπάγεται ευθύνη ενιαία και αδιαίρετη για το συνολικό ποσό και δε μπορεί να γίνει κατάτμηση του ποσού ανάλογα με τα μερίδια που αναλήφθηκαν από τον εταίρο. Εκτός και αν ορίζεται ειδικά στο καταστατικό ότι ο εταίρος αναλαμβάνει περισσότερες και αυτοτελείς υποχρεώσεις κάλυψης εταιρικών χρεών για ορισμένο για κάθε περίπτωση

¹⁷ Καραγιάννης, 2017

αριθμό εταιρικών μεριδίων. Επίσης, πρέπει να επισημανθεί ότι η ευθύνη του εταίρου έχει παρακολουθηματικό χαρακτήρα σε σχέση με την ευθύνη της εταιρείας έναντι του εταιρικού δανειστή, γι' αυτό και μπορεί να προβάλει κατά αυτού όλες εκείνες τις ενστάσεις που θα μπορούσε να προβάλει και η εταιρεία, όχι όμως εκείνες που θεμελιώνονται στο πρόσωπό του. (*«Ο εταίρος μπορεί να προβάλει κατά του δανειστή ενστάσεις που δε θεμελιώνονται στο πρόσωπό του μόνον εφόσον θα μπορούσαν να προβληθούν από την εταιρεία»*.) Ειδικά για την ευθύνη του εταίρου αυτού, παρατηρούμε ότι η εγγυητική εισφορά του συνίσταται σε μονομερή ανάληψη άμεσης και πρωτογενούς ευθύνης έναντι όλων των εταιρικών δανειστών για όλα τα εταιρικά χρέη. Πρόκειται μάλιστα για ευθύνη απεριόριστη, καθώς ο εταίρος ευθύνεται με όλη του την περιουσία, όπως και ο ομόρρυθμος εταίρος. Ωστόσο, η ευθύνη αυτή να μην είναι απεριόριστη, αλλά περιορίζεται ποσοτικά με βάση το ποσό που έχει οριστεί στο καταστατικό. Αυτός είναι και ο λόγος που ο εταίρος της ΙΚΕ που συμμετέχει σε αυτή με εγγυητική εισφορά, δεν αποκτά την εμπορική ιδιότητα. Σύμφωνα δε με το άρθρο 81: *«Επιστροφή των λοιπών εισφορών ή απαλλαγή των εταίρων από τις υποχρεώσεις που ανέλαβαν με τις εισφορές αυτές δεν είναι επιτρεπτή»*. Δεν επιτρέπεται επιστροφή των εγγυητικών εισφορών, εν αντιθέσει με τις κεφαλαιακές εισφορές, οπότε και συντρέχει περίπτωση μείωσης κεφαλαίου. Παρόλαυτα, σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ.1, ο εταίρος έχει δικαίωμα να εξαγοράσει τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει από εγγυητική (όπως και από εξωκεφαλαιακή) εισφορά με τη μετατροπή των μεριδίων του σε μερίδια κεφαλαιακής εισφοράς και με την καταβολή του αντίστοιχου ποσού στην εταιρεία. Ειδικά για την εγγυητική εισφορά απαιτείται η καταβολή του πλήρους ποσού της ευθύνης του. Σε κάθε περίπτωση όμως, μπορεί να προβλεφθεί απαγόρευση εξαγοράς των εγγυητικών εισφορών για ορισμένο χρονικό διάστημα από την ανάληψή τους, το οποίο και δε μπορεί να υπερβαίνει την τριετία (αρ. 82 παρ. 3 Ν.4072/2012). Επιπλέον, οι εταίροι αυτοί που έχουν συμμετάσχει με εγγυητικές εισφορές στην εταιρεία, έχουν και αυτοί ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους υπόλοιπους, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 94: *«Αν δεν προβλέπεται κάτι άλλο στον παρόντα νόμο ή το καταστατικό, τα εταιρικά μερίδια παρέχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις ανεξάρτητα από το είδος της εισφοράς στην οποία αντιστοιχούν»*. Παρατηρούμε όμως, ότι αυτός ειδικά ο εταίρος, σε καμία περίπτωση δεν έχει δικαίωμα αναγωγής κατά της ΙΚΕ σε περίπτωση που κατέβαλε οποιοδήποτε ποσό σε εταιρικό δανειστή, καθώς κάτι τέτοιο θα συνιστούσε την απαγορευμένη από το άρθρο 81 εδ. β' επιστροφή της αξίας της εγγυητικής εισφοράς από την εταιρεία στον εταίρο. Αυτό ακριβώς που εισφέρει ο εταίρος αυτός, είναι η υπόσχεση του περί ικανοποίησης των χρεών της εταιρείας έναντι των εταιρικών δανειστών.¹⁸

2. Αναφορικά με τις εισφορές στην ΕΠΕ:

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 3190/1955, οι εισφορές σε αυτό τον εταιρικό τύπο μπορεί να συνίστανται και σε είδος εκτός από κεφάλαιο, εφόσον όμως το εισφερόμενο μπορεί να αποτυπωθεί στον ισολογισμό της εταιρείας. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί η παροχή της χρήσης κινητού ή ακινήτου. Σύμφωνα και με ό,τι

¹⁸Καραγιάννης, 2017

προβλέπεται στο νόμο για τις ΙΚΕ, και εδώ η αποτίμηση των εισφερόμενων γίνεται κατά τον νόμο για τις ανώνυμες εταιρείες. Επίσης, ενυπάρχει η δυνατότητα των εταίρων που εισέρχονται με εισφορά σε είδος στην εταιρεία, να αναλάβουν και συμπληρωματική εισφορά άλλου είδους, όπως η παροχή εργασίας για παράδειγμα, εφόσον τηρηθούν οι προϋποθέσεις που εισάγονται με το άρθρο υπ' αριθ. 36 αναφορικά με τις συμπληρωματικές εισφορές. Από τις προβλέψεις των άρθρων 4 και 5 του σχετικού νόμου, δύναται να θεωρηθεί εφικτή ακόμα και η εισφορά του συνόλου του κεφαλαίου της εταιρείας σε είδος, καθώς η εισφορά σε είδος εκτιμάται ως κεφαλαιακή εισφορά. Έτσι, ακόμα και με εισφορές αποκλειστικά σε είδος, ικανοποιείται η προϋπόθεση του άρθρου 4 περί ελάχιστου κεφαλαίου, καθώς μπορεί πλέον, με την τροποποίηση του 2013, να μην υπάρχει κατώτατο όριο στο απαιτούμενο κεφάλαιο της εταιρείας, αλλά αυτό δεν είναι και μηδενικό, όπως συμβαίνει με την ΙΚΕ. Επιπλέον, από το άρθρο 4 παρ. 3 προβλέπεται η δυνατότητα να συμπληρώνεται η εισφορά σε είδος, με ευρώ, αν η αποτίμηση αυτής είναι κατώτερη της οριζόμενης στο καταστατικό. Δύναται λοιπόν, ο εταίρος να συμπληρώσει με μετρητά το ποσό, ώστε να λάβει ακέραιο αριθμό εταιρικών μεριδίων.

Επικαρπία και ενέχυρο επί εταιρικών μεριδίων

Και στους δύο εταιρικούς τύπους είναι δυνατή η σύσταση επικαρπίας και ενεχύρου επί των εταιρικών μεριδίων, αρκεί να μη προβλέπεται σχετικός περιορισμός από το καταστατικό και να τηρηθούν οι αναγκαίοι τύποι δημοσιότητας. Τόσο για την ΕΠΕ, όσο και για την ΙΚΕ απαιτείται καταχώριση στο Βιβλίο Εταίρων, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση μεταβίβασης εταιρικού μεριδίου, καθώς και η τήρηση εγγράφου τύπου. Αναφορικά με την ΙΚΕ, σύμφωνα με το άρθρο 75 παρ.4 του σχετικού νόμου: *«Υποχρεώσεις που προκύπτουν από εξωκεφαλαιακές ή εγγυητικές εισφορές, κατά την έννοια των άρθρων 78 και 79, βαρύνουν αποκλειστικά τον φιλό κύριο ή τον ενεχυραστή.»* Όσον αφορά δε το δικαίωμα ψήφου: *«Εκείνος που έχει το δικαίωμα ψήφου ορίζεται από το καταστατικό, αλλιώς ισχύουν αναλόγως τα άρθρα 1177 και 1245 του Αστικού Κώδικα.»* Τα τελευταία προβλέπουν δικαίωμα ψήφου για τον επικαρπωτή και για τον ενεχυραστή, αντίστοιχα.

Προαιρετικό περιεχόμενο καταστατικού ΙΚΕ και ΕΠΕ

Ως προς την ΙΚΕ:

Στο άρθρο 50 παρ. 2 προβλέπεται ότι: *«Ειδικότερες συμφωνίες των εταίρων που περιέχονται στο καταστατικό είναι ισχυρές, αν δεν προσκρούουν στον παρόντα νόμο».* Πρόκειται για μία γενική πρόβλεψη που αφήνει ευρύ πεδίο δράσης στα εταιρικά μέρη, εν αντιθέσει με τον νόμο περί ΕΠΕ, στον οποίο και προβλέπονται συγκεκριμένα οι συμφωνίες που μπορεί να εντάσσονται στο καταστατικό. Μπορούν λοιπόν να συμπεριληφθούν ρήτρες στο καταστατικό οι οποίες και να ρυθμίζουν ποικίλα θέματα, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με αυτόν ή κάποιο άλλο νόμο. Δε μπορούν λοιπόν, σε καμία περίπτωση οι εταίροι να παραβλέψουν τις αναγκαστικού δικαίου διατάξεις του νόμου περί ΙΚΕ. Όλες οι συμφωνίες τέτοιου είδους θα πρέπει να θεωρούνται εταιρικές συμφωνίες, καθώς διαμορφώνουν τις εταιρικές σχέσεις. Χαρακτηριστική εταιρική

συμφωνία αποτελεί εκείνη του άρθρου 48 παρ. 2 και 3, με το οποίο προβλέπεται δυνατότητα να υπαχθούν οι όποιες ανακύπτουσες διαφορές μεταξύ των εταιρών, σε καθεστώς διαιτησίας. Σε περίπτωση ακυρότητας της συμφωνίας, αυτό δε συνεπάγεται ακυρότητα και για το σύνολο της ΙΚΕ, εκτός και αν η συμφωνία αυτή παραβιάζει το άρθρο 53, όπως για παράδειγμα αν στο καταστατικό ορίζεται σκοπός της εταιρείας παράνομος ή αντίθετος στη δημόσια τάξη.

Ως προς την ΕΠΕ:

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 3 του νόμου περί ΕΠΕ, μπορεί στο καταστατικό να περιέχονται εταιρικές συμφωνίες που ορίζουν συγκεκριμένα θέματα, τα οποία και απαριθμούνται ενδεικτικά στο νόμο. Προϋπόθεση είναι να περιληφθούν αυτές στο συστατικό της εταιρείας έγγραφο, δηλαδή στο καταστατικό, είτε αρχικώς είτε και μεταγενέστερα με σχετική τροποποίηση του καταστατικού. Μπορούμε να συμπεράνουμε όμως ότι και άλλες συμφωνίες, οι οποίες δεν υπάγονται στην ενδεικτική απαρίθμηση του νόμου, μπορούν να ενταχθούν νόμιμα στο καταστατικό της ΕΠΕ, εφόσον δεν αντίκεινται σε διάταξη αναγκαστικού δικαίου. Όπως και στην ΙΚΕ, έτσι και στην ΙΚΕ, αντίθεση καταστατικής ρήτρας στο νόμο, δεν οδηγεί σε ακυρότητα της εταιρείας, αλλά μόνο σε ακυρότητα της συγκεκριμένης συμφωνίας, εκτός και αν αντίκειται αυτή σε κάποια από τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 1, στο οποίο και προβλέπονται ειδικά οι περιπτώσεις ακυρότητας της ΕΠΕ.

Σε κάθε περίπτωση, οι εταιρικές συμφωνίες αυτού του είδους, τόσο στην ΙΚΕ όσο και στην ΕΠΕ, διακρίνονται σε συμπληρωτικές και σε αποκλίουσες. Οι πρώτες είναι αυτές που συμπληρώνουν τις διατάξεις του νόμου και είναι απολύτως ελεύθερες στην εισαγωγή τους, εφόσον δεν προσκρούουν σε αντίθετη διάταξη νόμου. Οι δεύτερες, είναι αυτές που αποκλίνουν από τις διατάξεις του νόμου, οι οποίες και θα εκτιμηθούν ως παράνομες αν κατά την ερμηνεία της διάταξης από την οποία και αποκλίνουν, συναχθεί ότι δεν είναι νόμιμες.

Απαγόρευση έκδοσης μετοχών ΙΚΕ και ΕΠΕ

Τόσο από την ΕΠΕ όσο και από την ΙΚΕ, δε μπορούν να εκδοθούν μετοχές ούτε και κανένα άλλο αξιόγραφο στο οποίο να ενσωματώνεται το δικαίωμα του εταίρου να συμμετέχει σε αυτή. Το μόνο που δικαιούνται και υποχρεούνται να εκδώσουν οι εταιρείες αυτές είναι το έγγραφο που βεβαιώνει την κτήση συγκεκριμένων εταιρικών μεριδίων από τον εταίρο. Ειδικότερα, στην ΕΠΕ, προβλέπεται στο άρθρο 27 ότι: *«Μόνο δι' ολόκληρον την μερίδα συμμετοχής δύναται να εκδοθή έγγραφον υπό της εταιρείας, όπως αποτελεί απλώς απόδειξιν περί της εταιρικής ιδιότητος.»* Ένα λοιπόν, έγγραφο εκδίδεται από την ΕΠΕ για ολόκληρη τη μερίδα συμμετοχής του εταίρου. Ενώ αντίθετα, από τη διατύπωση του νόμου στην ΙΚΕ, δε συνάγεται κάτι αντίστοιχο. Δύναται λοιπόν, η τελευταία εταιρεία να χορηγήσει περισσότερα του ενός αποδεικτικά έγγραφα για τα περισσότερα εταιρικά μερίδια. *(«Η εταιρεία μπορεί να χορηγεί έγγραφο για τα εταιρικά μερίδια που δεν έχει χαρακτήρα αξιογράφου»)*. Επιπλέον, και στην ΕΠΕ και στην Ι.Κ.Ε., το έγγραφο αυτό δεν είναι αποδεικτικό της εμπορικής ιδιότητας του εταίρου που το

φέρει, καθώς δε συνάγεται η απόκτηση εμπορικής ιδιότητας από μόνη τη συμμετοχή του στην εταιρεία.

Κτήση αντικειμενικώς της εμπορικής ιδιότητας από την ΙΚΕ και την ΕΠΕ

Σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 1 εδ. β' του Ν.4072/2012, η ΙΚΕ είναι εμπορική ακόμη και αν ο σκοπός της δεν είναι εμπορική επιχείρηση. Το ίδιο ισχύει και για την ΕΠΕ σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 3190/1955. Πρόκειται για δύο εταιρείες που είναι εμπορικές εταιρείες κατά το τυπικό αντικειμενικό κριτήριο, αφού εφαρμόζεται το τυπικό σύστημα εμπορικότητας. Αποκτούν λοιπόν, την εμπορική ιδιότητα εξ ορισμού, μόνο με τη σύστασή τους, ανεξαρτήτως των πράξεων που πραγματοποιούν και ανεξαρτήτως αν οι τελευταίες υπάγονται στις αντικειμενικά εμπορικές πράξεις. Και για το λόγο αυτό, φέρουν εξ ορισμού και την πτωχευτική ικανότητα. Αναφορικά όμως με τους εταίρους, και στις δύο εταιρείες, δεν αποκτούν αυτοί την εμπορική ιδιότητα με μόνη τη συμμετοχή τους, ακόμα και αν κατέχουν το σύνολο ή το μεγαλύτερο μέρος των εταιρικών μεριδίων.

Ε.Π.Ε. ΚΑΙ Ι.Κ.Ε. ΥΠΟ ΙΔΡΥΣΗ

Και στις δύο εταιρείες, από τη στιγμή που θα αποφασίσουν οι μελλοντικοί εταίροι να συνάψουν εταιρεία, μέχρι και τη στιγμή υπογραφής του ιδρυτικού καταστατικού, υπάρχει το μόρφωμα της αστικής εταιρείας, το οποίο και διέπεται από τους κανόνες του 741ΑΚ (προϊδρυτικό στάδιο). Με την υπογραφή της σχετικής ιδρυτικής πράξης, αρχίζουν να εφαρμόζονται κάποιοι κανόνες της ΙΚΕ ή της ΕΠΕ αντίστοιχα (στάδιο εταιρείας υπό ίδρυση). Μεταξύ αυτών είναι και το άρθρο 8 παρ. 5 του Ν.3190/1955, το οποίο και εφαρμόζεται αναλογικά και την ΙΚΕ, το οποίο και ορίζει ότι κατά το στάδιο αυτό της σύστασης της εταιρείας, κανένας εταίρος δε μπορεί να υπαναχωρήσει από αυτή προτού συντελεστούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας. Επιπλέον, κατά το στάδιο αυτό της ίδρυσης, και στις δύο εταιρείες, τα πρόσωπα που έχουν συμβληθεί στο όνομά της προ της ολοκλήρωσης της δημοσίευσης αυτής, ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον, εκτός και αν έχει δηλωθεί κάτι διαφορετικό. Τέλος, και στις δύο εταιρείες ισχύει ο συστατικός χαρακτήρας της καταχώρισης στο ΓΕΜΗ, οπότε και αρχίζει να αποκτά νομική προσωπικότητα η εταιρεία και δημοσιότητα έναντι των τρίτων. Αυτό που πρέπει να υπογραμμιστεί, είναι ότι μέχρι και τη δημοσίευση της εταιρείας στο ΓΕΜΗ, η εταιρεία δεν υφίσταται ακόμα με αυτοτελή νομική προσωπικότητα, παρά μόνο ως προσωπική εταιρεία υπαγόμενη στις διατάξεις του αστικού δικαίου η οποία και έχει ως σκοπό την ίδρυση εταιρείας. Υφίσταται λοιπόν, κατά το διάστημα αυτό μία νομικώς δεσμευτική σύμβαση μεταξύ των εταίρων.¹⁹

Ιδιαίτερο του νέου θεσμού της ΙΚΕ αποτελεί το ότι επιβάλλεται σε αυτή από το νόμο η υποχρέωση τήρησης εταιρικής ιστοσελίδας, η οποία και πρέπει να δημιουργηθεί εντός ενός μηνός από της σύστασης της εταιρείας, από την καταχώριση δηλαδή αυτής στο ΓΕΜΗ, η οποία και συνιστά συστατικό τύπο (άρθρο 47 παρ. 2, 3

¹⁹Περάκης – Κουράκης, 2013

N.4072/2012). Το περιεχόμενο της ορίζεται στο νόμο και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το συνολικό ποσό των εγγυητικών εισφορών καθώς και αναφορά της κατηγορίας στην οποία ανήκουν οι εισφορές κάθε εταιρού. Επισημαίνεται επίσης στο άρθρο, ότι κατά το διάστημα που δεν έχει ακόμα εταιρική ιστοσελίδα η εταιρεία, υποχρεούται να δίνει τις πληροφορίες αυτές σε όποιον τις ζητάει, με σχετική ευθύνη του διαχειριστή. Η νέα αυτή ρύθμιση καθιερώνει την εταιρική διαφάνεια για την ΙΚΕ, τη μοναδική κεφαλαιουχική εταιρεία η οποία προσφέρει τη δυνατότητα στους εταίρους να συμμετάσχουν και με μη κεφαλαιακές εισφορές. Και δικαιολογείται ακόμα περισσότερο αυτή η πρόβλεψη του νομοθέτη, αν συνεκτιμηθεί και η πρόβλεψη περί μηδενικού κεφαλαίου. Γίνεται ακόμα πιο έντονη η ανάγκη των τρίτων που θα συναλλαχθούν με την εταιρεία, να έχουν τη μέγιστη δυνατή πληροφόρηση. Ο αντίλογος βέβαια στην παραπάνω άποψη περί αυξημένης ανάγκης πληροφόρησης, έγκειται στο ότι η πρόσβαση είναι ανοιχτή σε απεριόριστο και αόριστο αριθμό προσώπων, και όχι μόνο σε αυτούς που πραγματικά ενδιαφέρονται για κάποια συναλλαγή, με αποτέλεσμα να υπάρχει προσβολή προσωπικών δεδομένων, καθώς εκτίθενται οικονομικά στοιχεία του συμμετέχοντα στην εταιρεία, τα οποία πιθανώς και δε θα ήθελε να τύχουν αντικείμενο δημοσίευσης. Η επιχειρηματική διαφάνεια εν προκειμένω, προτιμάται έναντι της προστασίας των προσωπικών αυτών δεδομένων, αν και θα μπορούσε σε κάθε περίπτωση να υπάρξει μία πρόβλεψη, ώστε να περιορίζεται η σχετική πρόβλεψη μόνο σε εκείνους που πράγματι ενδιαφέρονται να συναλλαχθούν με την εταιρεία.

Ειδικές διατάξεις περί επίλυσης διαφορών στην Ι.Κ.Ε.

Σε αντίθεση με τον νόμο για την Ε.Π.Ε., στο άρθρο 48 του Ν.4072/2012 για την Ι.Κ.Ε. προβλέπονται συγκεκριμένες ρυθμίσεις ειδικά για την επίλυση των διαφορών σ' αυτήν. Πρώτον, ορίζεται ότι αρμόδιο δικαστήριο για τις εταιρικές υποθέσεις που χρήζουν δικαστικής επέμβασης, όπως π.χ. στην περίπτωση ανάκλησης των διαχειριστών, είναι αρμόδιο πάντα το Ειρηνοδικείο της έδρας της εταιρείας, εκτός και αν υπάρχει κάποια διαφορετική πρόβλεψη. Ακολουθείται δε, η εκούσια διαδικασία προκειμένου να διασφαλιστεί η ταχύτητα στην έκδοση των σχετικών αποφάσεων, εκτός από τις περιπτώσεις που ο νόμος προβλέπει αγωγή και όχι σε αίτηση, π.χ. στο άρθρο 78 παρ. 3 κατά το οποίο η Ι.Κ.Ε. ασκεί αγωγή για μη καταβολή της εξωκεφαλαιακής εισφοράς. Επιπλέον, κατοχυρώνεται ειδικά η δυνατότητα να προβλεφθεί υπαγωγή στις διατάξεις περί διαιτησίας για τις εταιρικές διαφορές, εφόσον το επιτρέπει ο νόμος. Τέλος, προβλέπεται και η δυνατότητα υπαγωγής σε διαμεσολάβηση κατά τις διατάξεις του νόμου 3898/2010, όλων των διαφορών που μπορούν να υπαχθούν και σε διαιτησία. Υπάρχει ενδεχόμενο να οριστεί η διαμεσολάβηση ως αναγκαίο προαπαιτούμενο για να καταφύγει η εταιρεία ή οι εταίροι στη δικαστική επίλυση της διαφοράς. Σε κάθε περίπτωση, η πρόβλεψη περί διαιτησίας και διαμεσολάβησης εισάγονται με καταστατική ρήτρα και η πρόβλεψη του νόμου ειδικά της Ι.Κ.Ε. για αυτές τις διαδικασίες, επιβεβαιώνει το γεγονός ότι ο νομοθέτης στόχευε στην διασφάλιση της ταχύτητας των συναλλαγών με τον νέο αυτό τύπο. Η διαιτησία και η διαμεσολάβηση είναι θεσμοί που χρησιμοποιούνται ευρέως στο εξωτερικό ειδικά από μεγάλες εμπορικές εταιρείες, στις οποίες και κάθε μέρα αναμονής για την

δικαστική επίλυση νομικών θεμάτων, εξισώνεται με απώλεια κεφαλαίου. Σε μία νέα λοιπόν, και συνέχεια εξελισσόμενη οικονομία, η εισαγωγή των δύο αυτών θεσμών ειδικά στο δίκαιο για τις Ι.Κ.Ε. ανοίγει το δρόμο για ταχύτητα και ευελιξία στις συναλλαγές, χωρίς να θίγεται η φερεγγυότητα, καθώς και στους δύο θεσμούς επιλέγονται διακεκριμένοι νομομαθείς και άτομα που έχουν γνώση της αγοράς, για να λάβουν απόφαση. Συνεπώς, σημειώνεται και αναβάθμιση του επιπέδου προστασίας, καθώς διασφαλίζεται η κρίση από άτομα που γνωρίζουν εκ πείρας ειδικά το αντικείμενο υπό συζήτηση.

Απλουστευμένη διαδικασία σύστασης προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιριών- υπηρεσίες μίας στάσης

Με τον νόμο 3853/2010 έγινε εκτεταμένη προσπάθεια του νομοθέτη να επιταχυνθεί και να απλοποιηθεί η διαδικασία σύστασης των εμπορικών εταιριών, προκειμένου να ανταποκριθεί η ελληνική νομοθεσία στις ολοένα αυξανόμενες ανάγκες της οικονομίας της αγοράς, στην οποία απαιτείται ταχύτητα και γρήγορη διεκπεραίωση. Ωστόσο, η υπηρεσία μίας στάσης δε μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση μετατροπής εταιρείας από ένα εταιρικό τύπο σε ένα άλλο, καθώς δε πρόκειται για πρωτότυπη σύσταση αυτής, ούτε και όταν απαιτείται διοικητική έγκριση ή απόφαση για την έναρξη της οικονομικής δραστηριότητας της εταιρείας. Σ' αυτόν τον νόμο, γίνεται διάκριση ανάλογα με τον τύπο της εταιρείας υπό ίδρυση και το είδος του εγγράφου σύστασής της. Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με την Ι.Κ.Ε., ως υπηρεσία μίας στάσης ορίζονται τόσο οι αρμόδιες υπηρεσίες του ΓΕΜΗ, οι οποίες και συνίστανται σε κάθε Επιμελητήριο, όσο και τα κέντρα εξυπηρέτησης πελατών, δηλαδή τα ΚΕΠ, ενώ για την Ε.Π.Ε. ως υπηρεσία μίας στάσης θεωρείται ο συμβολαιογράφος, δεδομένου ότι για τη σύστασή της απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο. Το ίδιο ισχύει και για την Ι.Κ.Ε. όταν χρησιμοποιείται συμβολαιογραφικός τύπος για τη σύσταση της είτε επειδή επιβάλλεται εκ του νόμου, είτε επειδή το επιλέγουν τα μέρη. Τόσο στην Ι.Κ.Ε. όσο και στην Ε.Π.Ε. προβλέπονται από το νόμο όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που πρέπει να υποβληθούν στην υπηρεσία μίας στάσης, η οποία και ελέγχει την πληρότητα των τελευταίων.²⁰

Να σημειωθεί ότι ειδικά για το ΓΕΜΗ, και στις δύο εταιρείες η καταχώριση συγκεκριμένων πράξεων σε αυτό, φέρει συστατικό και όχι απλά δηλωτικό χαρακτήρα κατά το άρθρο 15 του Ν. 3419/2005. Πιο συγκεκριμένα: όλες οι τροποποιήσεις του καταστατικού, η μετατροπή της εταιρείας σε άλλο εταιρικό τύπο, η συγχώνευση, η λύση ή η αναβίωση. Η διαφορά τους έγκειται στο ότι στην Ι.Κ.Ε. απαιτείται η καταχώρισή τους στο ΓΕΜΗ και η δημοσίευσή τους στο διαδικτυακό του τόπο, για την ενημέρωση των τρίτων, εφόσον όμως έχουν τηρηθεί οι διαδικασίες της υπηρεσίας μίας στάσης, ενώ για την Ε.Π.Ε. υπάρχει διαφορετική πρόβλεψη ειδικά για την περίπτωση τροποποίησης καταστατικού. Πιο συγκεκριμένα, έχει διατηρηθεί η παλαιά διαδικασία κατά την οποία απαιτείται συμβολαιογραφική πράξη τροποποίησης η οποία πρέπει στη συνέχεια να θεωρηθεί από την αρμόδια Δ.Ο.Υ., από τα Ταμεία Νομικών και Προνοίας και από το Επιμελητήριο και το ΓΕΜΗ. (η αρμοδιότητα της υπηρεσίας μίας στάσης

²⁰ASTBOOKS, 2016

εξαντλείται στη σύσταση της Ε.Π.Ε. και δεν επεκτείνεται στις τροποποιήσεις του καταστατικού της.) Επιπλέον, αντίθετα με την Ε.Π.Ε., η Ι.Κ.Ε. ιδρύεται μέσω της υπηρεσίας μίας στάσης, ακόμα και αν απαιτείται από το νόμο άδεια λειτουργίας της επιχείρησης ή έγκριση κάποιου φορέα προτού αυτή αρχίσει να ασκεί τις δραστηριότητές της. Αρχίζει λοιπόν, κανονικά τη λειτουργία της και μπορεί να λάβει την απαιτούμενη άδεια στη συνέχεια, ενώ ήδη έχει αρχίσει να λειτουργεί, απλά δε μπορεί κατά το χρονικό αυτό διάστημα που εκκρεμεί η έκδοση της άδειας, να προβαίνει συγκεκριμένα στις πράξεις για τις οποίες απαιτείται η άδεια αυτή. Αναφορικά με την Ε.Π.Ε. ακόμα και όταν υπάρχουν περιπτώσεις που εξαιρούνται από την εφαρμογή του παραπάνω νόμου, όπως όταν έχουμε μετασχηματισμό νομικού προσώπου, σημειωθεί ότι ναι μεν ιδρύονται αυτές κατά την προηγούμενη διαδικασία, αλλά δεν παύουν να καταχωρίζονται υποχρεωτικά στο ΓΕΜΗ, εφόσον λαμβάνουν χώρα μετά τις 4.4.2011.²¹

Γ' ΜΕΡΟΣ

Λειτουργία της Ι.Κ.Ε και Ε.Π.Ε.

Διαχείριση:

Ως προς την Ι.Κ.Ε.:

Οι βασικές ρυθμίσεις σχετικά με τη διαχείριση της Ι.Κ.Ε. ορίζονται στα άρθρα 55, 56, 57, 58, 63 και 64 του σχετικού νόμου. Σύμφωνα με αυτά, την εταιρεία διαχειρίζονται και εκπροσωπούν ένας ή περισσότεροι διαχειριστές, οι οποίοι και αποτελούν μαζί το σώμα των εταίρων, τα δύο βασικά όργανα της εταιρείας.

Κατά το άρθρο 56, ισχύει ως νόμιμη διαχείριση η συλλογική από όλους τους εταίρους ή από το μοναδικό εταίρο, εφόσον δεν έχει οριστεί κάτι διαφορετικό με το καταστατικό. Θα πρέπει λοιπόν, αυτοί να συμπράττουν τόσο στη λήψη κάποιας απόφασης όσο και κατά την άσκηση πράξης εκπροσώπησης προς τρίτους. Εξαιρέση από την παραπάνω αρχή της συλλογικής νόμιμης διαχείρισης, αποτελεί η ατομική νόμιμη διαχείριση, κατά την οποία είναι δυνατή η άσκηση από κάθε εταίρο ατομικά πράξεων διαχείρισης, όταν ενυπάρχει κίνδυνος σοβαρής ζημίας για την εταιρεία, εφόσον ειδοποιήσει τους υπόλοιπους εταίρους. Δεν απαιτείται όμως και η συναίνεση των τελευταίων. Η δράση αυτή του εταίρου συνιστά εταιρικό δικαίωμα αλλά και υποχρέωση κατά το άρθρο 67. Το άρθρο 57 προβλέπει τη δυνατότητα της φερόμενης ως καταστατικής διαχείρισης η οποία και αποτελεί επιλογή των εταίρων. Οι τελευταίοι διορίζουν με σχετική απόφασή τους τους διαχειριστές. Σε περίπτωση διορισμού περισσότερων διαχειριστών, συνάγεται ότι αυτοί οφείλουν να δρουν συλλογικά και όπως προβλέπεται στη νόμιμη διαχείριση, έτσι και στην καταστατική, σε περίπτωση επείγουσας καταστάσεως για την εταιρεία, μπορεί ο καθένας από αυτούς να δρα

²¹<https://www.capital.gr>

ατομικά. Να σημειωθεί ότι στο νόμο για την Ι.Κ.Ε. , στο σχετικό άρθρο, ο ορισμός του τρόπου διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρείας είναι ένα από τα ελάχιστα προαπαιτούμενα στοιχεία του καταστατικού, σε αντίθεση με τις αντίστοιχες προβλέψεις του άρθρου 6 του νόμου για την Ε.Π.Ε. Η απουσία βέβαια, του στοιχείου αυτού δεν οδηγεί σε ακυρότητα ούτε την Ε.Π.Ε.

Σύμφωνα με το άρθρο 64: *«Πράξεις του διαχειριστή, ακόμα και αν είναι εκτός του εταιρικού σκοπού, δεσμεύουν την εταιρεία απέναντι στους τρίτους, εκτός και αν η εταιρεία αποδείξει ότι ο τρίτος γνώριζε την υπέρβαση του εταιρικού σκοπού ή όφειλε να τη γνωρίζει.»* Στο ίδιο άρθρο επισημαίνεται ότι απαιτείται αντικειμενική γνώση και δεν αρκεί απλά η τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας, καθώς και ότι τυχόν περιορισμοί στην εξουσία αυτή του διαχειριστή που πηγάζουν από το καταστατικό, δε μπορούν να αντιπαχθούν κατά των τρίτων, ακόμα και αν έχουν τηρηθεί οι όροι δημοσιότητας και ανεξαρτήτως αν οι τελευταίοι ήταν καλόπιστοι ή όχι ως προς την υποχρέωση γνώσης. Στη δεύτερη λοιπόν, περίπτωση, ακόμα και αν αποδειχθεί δυνατότητα γνώσης των τρίτων, πάλι δεν αντιπάσσονται οι περιορισμοί αυτοί του καταστατικού κατά των τρίτων. Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι γενικά ο νόμος επιφορτίζει το διαχειριστή με εξουσία απεριόριστη ως προς τους τρίτους, όπως συμβαίνει και σε όλες τις κεφαλαιουχικές εταιρείες. Σε κάθε όμως περίπτωση, αν ο διαχειριστής παραβεί τα προβλεπόμενα από το καταστατικό όρια της εξουσίας του, μπορεί οι πράξεις εκπροσώπησης τις οποίες διενέργησε, να αποκτούν ενέργεια έναντι των τρίτων και να δεσμεύουν την εταιρεία, αλλά δεν παύουν να δημιουργούν και ευθύνη αυτού προς αποζημίωση της εταιρείας.

Περαιτέρω, στο άρθρο 58 του Ν.4072/2012 ρητά ορίζεται ότι διαχειριστής Ι.Κ.Ε. μπορεί να είναι φυσικό μόνο πρόσωπο και όχι νομικό. Στην περίπτωση δε νόμιμης διαχείρισης αν κάποιος από τους εταίρους είναι νομικό πρόσωπο, οφείλει αυτός να ορίσει κάποιο φυσικό πρόσωπο που θα είναι διαχειριστής για λογαριασμό του. Έναντι της εταιρείας αλλά και έναντι των τρίτων, θα φέρουν και οι δύο ευθύνη εις ολόκληρον. Αν το νομικό αυτό πρόσωπο δεν προβεί στον παραπάνω διορισμό, θεωρείται πως ασκεί τη διαχείριση ο άλλος ή οι άλλοι νόμιμοι διαχειριστές σύμφωνα με το άρθρο 60 παρ. 1 εδ. γ', ενώ στην περίπτωση που είναι αυτό ο μόνος διαχειριστής, θα υφίσταται έλλειψη προσώπων διοίκησης και θα μπορεί να ζητηθεί ο διορισμός προσωρινού διαχειριστή σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 69ΑΚ. Στην περίπτωση δε, που υφίσταται διαχείριση εκ του καταστατικού, σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, δε θα εφαρμόζεται η διάταξη του 58 καθώς σε αυτή γίνεται λόγος για νόμιμη διαχείριση, αλλά θα ασκούνται τα καθήκοντα του διαχειριστή από το φυσικό αυτό πρόσωπο που ορίζεται από το νομικό πρόσωπο, χωρίς όμως εκείνο να αποκτά την ιδιότητα του διαχειριστή. Απλά θα ενεργεί τις πράξεις διαχείρισης και εκπροσώπησης στο όνομα του νομικού προσώπου που έχει την καταστατική διαχείριση, χωρίς να υπέχει κάποια ευθύνη έναντι της Ι.Κ.Ε. παρά μόνο έναντι του νομικού προσώπου που τον διόρισε, στα πλαίσια της μεταξύ τους έννομης σχέσης π.χ. σύμβαση εντολής.²²

²² Τότσης, 2017

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 63 του Ν.4072/2012, ο διορισμός, η ανάκληση και η αντικατάσταση του διαχειριστή υπόκεινται σε δημοσιότητα στο ΓΕΜΗ. Στο τελευταίο δημοσιεύονται τόσο ο διορισμός ή η αποχώρηση, όσο και τα ατομικά στοιχεία του διαχειριστή. Στην περίπτωση που τα πρόσωπα που αναλαμβάνουν τη διαχείριση είναι περισσότερα, θα πρέπει στην καταχώριση να ορίζεται και ο τρόπος δράσης τους, αν δηλαδή δικαιούνται να δρουν από κοινού ή μπορεί ο το καθένα από αυτά να ενεργεί και μόνο του. Από τη δημοσίευση των σχετικών στοιχείων στο ΓΕΜΗ, ακόμα και τυχόν ελαττώματα στο διορισμό του διαχειριστή, θεραπεύονται (θεραπευτική δημοσιότητα) και η εταιρεία δε μπορεί να τα αντιτάξει έναντι των τρίτων παρά μόνο αν αποδείξει γνώση των τελευταίων. Γενικά, εφαρμόζονται και στο θέμα της διαχείρισης οι σχετικές διατάξεις του ΓΕΜΗ περί δημοσιότητας, οπότε οποιαδήποτε στοιχεία δημοσιεύτηκαν δε μπορούν να αντιταχθούν κατά των τρίτων αν δεν περάσουν 15 μέρες από τη δημοσίευση, εκτός και αν η εταιρεία αποδείξει ότι οι τρίτοι είχαν γνώση της καταχώρισης στο ΓΕΜΗ. Δε συνιστά όμως η δημοσίευση στο ΓΕΜΗ συστατικό τύπο για το διορισμό, ανάκληση ή αντικατάσταση διαχειριστή, όπως συμβαίνει για παράδειγμα με την τροποποίηση του καταστατικού. Στο θέμα της διαχείρισης, οι σχετικές πράξεις θεωρούνται ότι έλαβαν χώρα την ώρα που πραγματοποιήθηκαν χωρίς να είναι αναγκαία η δημοσίευσή τους ως συστατικός τύπος, παρά μόνο ως μέσο δημοσιότητας έναντι των τρίτων. Συμπεραίνουμε λοιπόν, πως η διάταξη του άρθρου 63 σε συνδυασμό με τη σχετική διάταξη του νόμου για το ΓΕΜΗ (16 παρ. 3 Ν3419/2005), αφορά όχι στις εσωτερικές σχέσεις της εταιρείας, αλλά μόνο στις σχέσεις αυτής με τους τρίτους και τα δικαιώματα που αυτοί αποκτούν από τις πράξεις του νομικού προσώπου. Όσον αφορά στην αμοιβή των διαχειριστών, στο άρθρο 64, στην παράγραφο 4 ορίζεται ότι: «Ο διαχειριστής δεν αμείβεται για τη διαχείριση, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά από το καταστατικό ή απόφαση των εταίρων.» Η αμοιβή αυτή μπορεί να οριστεί με πολλούς τρόπους: είτε ως ποσό που καταβάλλεται περιοδικά στον εταίρων είτε ως ποσοστό επί των κερδών. Ελέγχεται όμως για τυχόν καταχρηστικότητα σύμφωνα με το 281ΑΚ εάν είναι εκτός των πλαισίων των συνηθισμένων αποδοχών ανάλογα με την εργασία που παρέχεται. Στην περίπτωση που η άσκηση αυτών των καθηκόντων διαχείρισης προβλέπεται ως αντικείμενο της εξωκεφαλαιακής εισφοράς του άρθρου 78, ο εταίρος προφανώς και δε δικαιούται αμοιβής καθώς θα συνιστούσε αυτή την ανεπίτρεπτη επιστροφή της αξίας της εξωκεφαλαιακής εισφοράς που απαγορεύει το άρθρο 81. Τέλος, στο άρθρο 57 εδ. α' ορίζεται ότι: «Το καταστατικό μπορεί να ορίζει τον τρόπο διαχείρισης και εκπροσώπησης της ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρείας (καταστατική διαχείριση).» Μπορεί λοιπόν, να υπάρξει καταστατικός έλεγχος της διαχείρισης της εταιρείας.²³

Ως προς την Ε.Π.Ε.:

Οι βασικές ρυθμίσεις για τη διαχείριση της Ε.Π.Ε. εισάγονται με τα άρθρα 16, 17, 16 18 και 21 του Ν. 3190/1955. Στο άρθρο 16 προβλέπεται νόμιμη συλλογική διαχείριση από όλους τους εταίρους όπως συμβαίνει και στην Ι.Κ.Ε., εκτός και αν προβλέφθηκε διαφορετικά κατά το άρθρο 17. Επίσης, σύμφωνα με το 17 παρ. 2, όπως

²³Περάκης – Κουράκης, 2013

ακριβώς συμβαίνει και στην Ι.Κ.Ε., αν με το καταστατικό ανατέθηκε η διαχείριση σε περισσότερους εταίρους, θεωρείται ως ισχύουσα η συλλογική, ήτοι η από κοινού διαχείριση. Συνεπώς, ενεργούν αυτοί συλλογικά και λαμβάνουν ομόφωνα αποφάσεις, εκτός από την περίπτωση που έχουν ανατεθεί στον καθένα από αυτούς συγκεκριμένες αρμοδιότητες διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρείας. Ή από την περίπτωση που έχει ειδικά προβλεφθεί στο καταστατικό η λήψη αποφάσεων από αυτούς με πλειοψηφία και όχι ομόφωνα ή η εκπροσώπηση της εταιρείας από την πλειοψηφία αυτών. Επιπλέον, μπορεί να αναιρεθεί η συλλογική διαχείριση στην περίπτωση που η επιχειρούμενη πράξη έχει το χαρακτήρα επείγοντος μέτρου και η μη υλοποίηση της από τον νομίμως δρώντα εταίρο, θα έφερε κίνδυνο στο νομικό πρόσωπο της εταιρείας. Τυγχάνει εδώ αναλογικής εφαρμογής η 751ΑΚ περί αστικής εταιρείας και πρόκειται για ρύθμιση που λαμβάνει χώρα και στην Ι.Κ.Ε. όταν συντρέχει ο παραπάνω κίνδυνος. Να επισημανθεί ότι η διαχείριση του άρθρου 17 ονομάζεται καταστατική όταν ορίζεται από το καταστατικό και συμβατική όταν ορίζεται από τη Συνέλευση των Εταίρων. Όπως και στην Ι.Κ.Ε., όταν δεν ορίζεται ο χρόνος για τον οποίο έχει ανατεθεί η διαχείριση, θεωρείται ότι έχει ανατεθεί αυτή για αόριστο χρόνο. Αν ανατεθεί δε, για συγκεκριμένο χρόνο και αυτός παρέλθει, επανέρχεται η νόμιμη διαχείριση. Βασική διαφορά της Ε.Π.Ε. από την Ι.Κ.Ε. αναφορικά με το θέμα της διαχείρισης, είναι ότι στην πρώτη επιτρέπεται ακόμα και νομικό πρόσωπο να έχει τη διαχείριση της εταιρείας, το οποίο και προχωράει στον ορισμό του εκπροσώπου του. Ο τελευταίος δεν αποκτά την ιδιότητα του διαχειριστή, απλά δρα στο όνομα του νομικού προσώπου που έχει την νόμιμη ή καταστατική διαχείριση. Αναφορικά όμως με την ευθύνη της εταιρείας έναντι των τρίτων, από τις διαχειριστικές πράξεις των, οργάνων τους, συναντάμε πάρα πολλές ομοιότητες μεταξύ των δύο εταιρειών. Όπως στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε., η διαχείριση μπορεί να ανατεθεί σε εταίρους αλλά και σε μη εταίρους. Πρόκειται για εξουσίες οργάνου και όχι πληρεξουσίου, την οποία θα συναντούσαμε στην περίπτωση που ο διαχειριστής έχει με πληρεξούσιο παραχωρήσει τη σχετική εξουσία σε τρίτο πρόσωπο, οπότε και θα εφαρμόζονται οι διατάξεις της πληρεξουσιότητας. Οι διαχειριστές διενεργούν πράξεις διαχείρισης για τις οποίες φέρει ευθύνη το νομικό πρόσωπο και μόνο, ακόμα και αν οι ίδιοι είναι εταίροι σε αυτό, καθώς στο άρθρο 1 παρ. 1 ορίζεται ρητά για τις εταιρικές υποχρεώσεις ευθύνεται μόνο η εταιρεία με την παρουσία της. Διαφορετικό είναι το θέμα των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις ενδοεταιρικές σχέσεις (δικαίωμα ανάκλησης, αξίωση αποζημίωσης). Σε περίπτωση διενέργειας πράξης εκπροσώπησης από τρίτο πρόσωπο, μη διαχειριστή, ο νόμιμος ή καταστατικός διαχειριστής ή διαχειριστές, μπορούν να εγκρίνουν εκ των υστέρων τις πράξεις που διενεργήθηκαν κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα για την αντιπροσώπευση, οπότε και να καλυφθεί η έλλειψη αυτή εξουσίας.²⁴

Σύμφωνα με το άρθρο 18 του νόμου, οι διαχειριστές που ενεργούν στο όνομα της εταιρείας θα πρέπει να διενεργούν πράξεις που καλύπτονται από το σκοπό αυτής. Ωστόσο, όσον αφορά στις σχέσεις της εταιρείας ως προς τους τρίτους, ισχύουν τα ίδια ακριβώς που ισχύουν και στην Ι.Κ.Ε. Δηλαδή, οι πράξεις των διαχειριστών αυτών, δεσμεύουν την εταιρεία ως προς τους τρίτους ακόμα και αν υπερβαίνουν τον εταιρικό

²⁴Αντωνόπουλος, 2012

σκοπό, εκτός αν οι τρίτοι είχαν γνώση αυτής της υπέρβασης. Να σημειωθεί ότι απαιτείται και εδώ συγκεκριμένη γνώση και δεν καλύπτει τον όρο αυτό η απλή τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας. Επιπλέον, όπως στην Ι.ΚΕ., έτσι και στην Ε.Π.Ε. τυχόν περιορισμοί της εξουσίας των διαχειριστών που υπαγορεύονται από το καταστατικό ή από απόφαση της Συνέλευσης των Εταίρων, δε μπορούν να αντιπαχθούν κατά των τρίτων, ακόμα και αν αυτοί ήταν ακόμα μέχρι και κακόπιστοι αναφορικά με την άγνοιά τους. Δεν ισχύει εδώ το «όφειλε να τη γνωρίζει» της προηγούμενης παραγράφου. Γενικότερα, όπως σε όλες τις κεφαλαιουχικές εταιρείες, έτσι και στην Ε.Π.Ε. γίνεται μία στάθμιση συγκρουόμενων συμφερόντων: από τη μία των καλόπιστων εταίρων οι οποίοι δεν είναι διαχειριστές και οι οποίοι εύλογα πιστεύουν πως οι διαχειριστές που έχουν οριστεί δρουν εντός του εταιρικού σκοπού, και από την άλλη των τρίτων οι οποίοι και εύλογα πιστεύουν πως συναλλάσσονται με πρόσωπα που νόμιμα εκπροσωπούν την εταιρεία εντός του εταιρικού σκοπού της και ακολουθούν τις υποδείξεις του καταστατικού στα πλαίσια του σκοπού αυτής. Γι' αυτό και με σκοπό τη διασφάλιση της ασφάλειας των συναλλαγών, αποκτούν ισχύ όλες οι παραπάνω ενέργειες αυτών, εκτός από την περίπτωση που οι τρίτοι έχουν γνώση της υπέρβασης του εταιρικού σκοπού. Θα συνιστούσε δυσβάστακτη δυσχέρεια για τους τελευταίους να έπρεπε να στραφούν κατά των προσώπων που ασκούν τη διαχείριση της εταιρείας και να μη μπορούν να στραφούν απευθείας κατά του νομικού προσώπου και του εταιρικού κεφαλαίου αυτού, για την ικανοποίησή τους. Να σημειωθεί όμως, ότι έχει υποστηριχθεί και μία άποψη που αμφισβητεί το κατά πόσο είναι δυνατόν να αγνοούν οι τρίτοι καλόπιστα τον εταιρικό σκοπό της Ε.Π.Ε., λαμβανομένων υπόψη όλων των υποχρεώσεων δημοσιότητας καθώς και της προβλεπόμενης ακυρότητας σε περίπτωση που αυτός δεν αναγράφεται στο καταστατικό. Ο κάθε τρίτος μπορεί να αναζητήσει τον εταιρικό σκοπό της εταιρείας με την οποία πρόκειται να συναλλαχθεί με μία απλή έρευνα στο διαδικτυακό τόπο του ΓΕΜΗ. Να σημειωθεί όμως ότι όλα τα παραπάνω τυγχάνουν εφαρμογής όταν οι διαχειριστές έχουν εξουσία διαχείρισης και απλά παραβαίνουν τα όρια του εταιρικού σκοπού. Στην περίπτωση που αυτοί δεν είναι νόμιμα διορισμένοι, δε δύνανται σε καμία περίπτωση να δεσμεύσουν την εταιρεία έναντι των τρίτων, οπότε και θα γίνει αναφορά σε έλλειψη διαχειριστικής εξουσίας, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση που στο όνομα της εταιρείας πραγματοποίησε συναλλαγή ένας μόνο από τους περισσότερους διαχειριστές που όφειλαν να δρουν συλλογικά.²⁵

Ειδικά για τους περιορισμούς της εξουσίας διαχείρισης, όπως προαναφέρθηκε, δεν ισχύει στην περίπτωση αυτή ο όρος που εισάγεται με την παράγραφο 2 του άρθρου 18. Ο τρίτος που συναλλάσσεται με την εταιρεία δεν είναι λογικό να είναι υποχρεωμένος να γνωρίζει τον όποιο περιορισμό έχει υποστεί η αντιπροσωπευτική εξουσία των διαχειριστών από το καταστατικό ή τη Συνέλευση των Εταίρων. Διαφορετικό είναι το θέμα της δυνατότητας επίκλησης της σχετικής διάταξης 281 του Αστικού Κώδικα για την κατάχρηση δικαιώματος. Διαφορετικό είναι και το ζήτημα που τίθεται, όταν για παράδειγμα προβλέπεται στο καταστατικό η σύμπραξη δύο διαχειριστών για ορισμένες πράξεις. Στην περίπτωση αυτή δε θα αναφερθούμε σε

²⁵www.taxheaven.gr

περιορισμό της εξουσίας διαχείρισης, αλλά σε απουσία της σχετικής διάθεσης, αφού ο ένας διαχειριστής μόνος του δε μπορεί για τις συγκεκριμένες πράξεις να ενεργήσει ως όργανο της εταιρείας, οπότε και δε δεσμεύει την εταιρεία έναντι των τρίτων. Αναφορικά με τους περιορισμούς της εξουσίας διαχείρισης, υπάρχουν περιπτώσεις που αυτοί εισάγονται με νόμο ή δικαστική απόφαση, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση αντιδικίας της εταιρείας με το διαχειριστή, οπότε και ορίζεται προσωρινή διοίκηση κατ' άρθρο 69ΑΚ.

Επιπλέον, όπως και στην Ε.Π.Ε. , έτσι και στην Ι.Κ.Ε. σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 3 εδ. β' μπορεί να εισαχθεί στο καταστατικό ρήτρα, η οποία και θα προβλέπει τρόπους ελέγχου της εταιρικής διαχείρισης. Αλλά δεδομένου ότι ειδικά για τις Ε.Π.Ε., προβλέπονται πλέον περιπτώσεις υποχρεωτικού τακτικού ελέγχου, θα πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι στο άρθρο 6 παρ. 3 εδ. β' υπάγονται όλες εκείνες οι περιπτώσεις που δε συνιστούν υποχρεωτικό τακτικό έλεγχο της διαχείρισης. Σε κάθε περίπτωση, μπορεί για παράδειγμα με το καταστατικό να διευρύνεται ο νόμιμος έλεγχος. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 3 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παρ. 4 εδ. ζ, τα ατομικά στοιχεία των διαχειριστών καταχωρίζονται στο ΓΕΜΗ και δημοσιεύονται στο διαδικτυακό του τόπο. Όπως στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε. θα πρέπει να καταχωρίζεται αν αυτοί έχει ορισθεί να δρουν συλλογικά ή αν ο καθένας έχει επιφορτιστεί με συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Όπως και στην Ι.Κ.Ε. έτσι και στην Ε.Π.Ε. δημοσιότητα σε περίπτωση καταστατικής ρήτρας ή απόφασης των εταίρων που εισάγει διαχείριση διαφορετική από τη νόμιμη, λαμβάνει συστατικό χαρακτήρα. Και το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση λήξης της διαχείρισης, καθώς αυτή συνήθως επέρχεται με τροποποίηση καταστατικού που απαιτείται να δημοσιευτεί στο ΓΕΜΗ. Αντίθετα, και στις δύο εταιρείες είναι διαφορετικό το θέμα διατυπώσεων δημοσιότητας της Συνέλευσης ή της πλειοψηφίας των εταίρων, αναφορικά με το διορισμό ή παύση διαχειριστών, καθώς έχουν αυτές δηλωτικό και όχι συστατικό χαρακτήρα. Γι' αυτό και δεν είναι αυτές άκυρες με μόνη τη μη τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας. Ισχύουν τα ίδια με την Ι.Κ.Ε. και το βάρος απόδειξης της γνώσης των τρίτων σε περίπτωση μη δημοσίευσης φέρει και πάλι η εταιρεία. Αναφορικά με το θέμα της αμοιβής των εταίρων στην Ε.Π.Ε., σ' αυτή επίσης πρέπει να υπάρξει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό ή απόφαση των εταίρων για να προβλεφθεί αμοιβή για τους εταίρους που παρέχουν εργασία σ' αυτή, όπως και θα εφαρμόζεται και εδώ το 281ΑΚ για τον έλεγχο υπέρρογκης αμοιβής. Η φύση της αμοιβής μπορεί να είναι ίδια με εκείνη στην Ι.Κ.Ε., ήτοι ποσοστό επί των κερδών, πάγια αντιμισθία ή ακόμα και συνδυασμός αυτών των δύο.²⁶

Και στους δύο εταιρικούς τύπους, οι διαχειριστές υποχρεούνται να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει και απορρέουν από την διαχειριστική εξουσία σύμφωνα πάντα με το νόμο και στα πλαίσια των όσων ορίζονται στο καταστατικό, όπως την υποχρέωση για ορθή διαχείριση ή την τήρηση των βιβλίων της εταιρείας. Ειδικά όμως για την Ι.Κ.Ε. που πρόκειται και για νεότερο εταιρικό μόρφωμα, προβλέπεται από το άρθρο 65 γενική υποχρέωση πίστης των διαχειριστών, η οποία και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, την υποχρέωση αυτών να μη επιδιώκουν δικά

²⁶Αντωνόπουλος, 2012

τους συμφέροντα που αντίκεινται στα συμφέροντα της εταιρείας και να τηρούν εχεμύθεια για όσα σχετίζονται με τις εταιρικές υποθέσεις. Δύναται βέβαια αυτή η υποχρέωση πίστης του διαχειριστή να εξειδικεύεται ακόμα περισσότερο από το ίδιο το εταιρικό καταστατικό. Να σημειωθεί ότι να μεν γενική υποχρέωση πίστης καθιερώνεται μόνο για την Ι.Κ.Ε., ενώ για την Ε.Π.Ε γίνεται λόγος μόνο για απαγόρευση ανταγωνισμού συγκεκριμένα, αλλά αυτό δε συνεπάγεται ότι επιτρέπεται στο διαχειριστή της τελευταίας να δρα κόντρα στα συμφέροντά της με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, καθώς σε κάθε περίπτωση θα πρέπει αυτός να τα προτάσσει έναντι των δικών του συμφερόντων.

Ειδικά για την ανάκληση των διαχειριστών

Ως προς την Ι.Κ.Ε.:

Συναντάμε δύο περιπτώσεις ανάκλησης διαχειριστή: της ανάκλησης του καταστατικού διαχειριστή με απόφαση των εταίρων ή από δικαστική απόφαση και της ανάκλησης του διαχειριστή που ορίσθηκε από εταίρο ή εταίρους. Για ανάκληση του καταστατικού διαχειριστή δεν απαιτείται να συντρέχει σπουδαίος λόγος εκτός και αν έχει αυτός διορισθεί για ορισμένο χρόνο, οπότε και απαιτούνται από τον νόμο «λόγοι ανάκλησης» αφήνοντας ένα ακόμα ευρύτερο πεδίο δράσης στους εταίρους (άρθρο 59 εδ β' Ν.4072/2012). Συνάγεται από το παραπάνω άρθρο ότι τέτοιου είδους ρήτρα σε διαχειριστή αορίστου χρόνου, δεν εφαρμόζεται καθώς ο νόμος αναφέρεται αποκλειστικά σε ορισμένου χρόνου διαχειριστή, οπότε και ανακαλείται ελευθέρως ο τελευταίος, αν έχουμε αορίστου χρόνου διαχείριση. Μετά την ανάκληση αυτή του καταστατικού διαχειριστή θα πρέπει οι εταίροι να προχωρήσουν στο διορισμό νέου, διαφορετικά θα ισχύσει η νόμιμη διαχείριση (άρθρο 62 εδ. δ'). Αν συντρέχει σπουδαίος λόγος, όπως παράβαση καθήκοντος, μπορεί να υπάρξει δικαστική ανάκληση του διαχειριστή, για την οποία αρκεί αίτημα των εταίρων που κατέχουν και το 1/10 του συνολικού αριθμού των εταιρικών μεριδίων. Έχουμε λοιπόν, ανατροπή του της αρχής της κεφαλαιουχικής πλειοψηφίας που ισχύει στην ανάκληση με απόφαση των εταίρων. Αρμόδιο δικαστήριο για να επιληφθεί της διαφοράς είναι το Ειρηνοδικείο της έδρας της εταιρείας το οποίο δικάζει με την εκούσια δικαιοδοσία. Τέλος, αναγράφεται στο νόμο και η περίπτωση του διαχειριστή που ορίσθηκε από ένα εταίρο ή κάποιους εταίρους, οπότε και ανακαλείται από αυτούς με ταυτόχρονο διορισμό νέου. Η ανάκληση του όμως, εφόσον υπόκειται στους όρους του άρθρου 61, μπορεί να γίνεται και από το δικαστήριο στην περίπτωση σπουδαίου λόγου, καθώς πρόκειται και στην περίπτωση αυτή για καταστατική διαχείριση.

Ως προς την Ε.Π.Ε.:

Ειδικά στην Ε.Π.Ε., όπου ισχύει η διπλή πλειοψηφία κεφαλαίου και κεφαλών, καθίσταται αρκετά δυσχερές να αποφασισθεί η ανάκληση διαχειριστή από την πλειοψηφία της Συνέλευσης, καθιστώντας το ζήτημα της ανάκλησης των διαχειριστών ένα από τα πιο πολύπλοκα. Συγκεκριμένα, οι προϋποθέσεις ανάκλησης μεταβάλλονται κατά περίπτωση, ανάλογα με το αν ο διαχειριστής έχει ορισθεί ως ορισμένου χρόνου ή αορίστου και αν έχει ορισθεί νόμιμα, συμβατικά ή καταστατικά. Στην περίπτωση

λοιπόν, που έχουμε διαχειριστή εκ του νόμου ή διαχειριστή εκ του καταστατικού που διορίστηκε για ορισμένο χρόνο, θα πρέπει να συντρέχει σπουδαίος λόγος για την ανάκληση του. Σπουδαίοι λόγοι όπως και στην Ι.Κ.Ε. θεωρούνται κυρίως οι περιπτώσεις παράβασης καθήκοντος. Επιπλέον, ειδικά για την περίπτωση αυτή ανάκλησης, τίθενται και άλλες προϋποθέσεις από το νόμο όπως: πλειοψηφική απόφαση της Συνέλευσης, δημοσίευση αυτής στο ΓΕΜΗ, διόρθωση του καταστατικού και απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου κατόπιν σχετικής αιτήσεως της εταιρείας. Διαφορετικές είναι οι προϋποθέσεις στην περίπτωση που έχουμε ανάκληση διαχειριστή εκ του καταστατικού για αόριστο όμως χρόνο ή εκ της Συνέλευσης για ορισμένο χρόνο. Σ' αυτές τις περιπτώσεις αρκεί απόφαση της Συνέλευσης λαμβανομένης με απλή πλειοψηφία. Ούτε σπουδαίος λόγος απαιτείται ούτε αίτηση και λήψη δικαστικής απόφασης.

Εκτός από την ανάκληση, και στα δύο είδη εταιρείας, προβλέπονται και άλλες περιπτώσεις λήξης της θητείας του διαχειριστή, όπως παραίτηση, θάνατος ή πτώχευση αυτού ή παρέλευση του ορισμένου χρόνου θητείας.

Σώμα εταίρων Ι.Κ.Ε. και συνέλευση εταίρων Ε.Π.Ε.

Σώμα εταίρων Ι.Κ.Ε.:

Τα σχετικά ορίζονται στα άρθρα 69, 70, 71 και 73 του Ν.4072/2012. Σύμφωνα με το άρθρο 69, οι αποφάσεις των εταίρων στην Ι.Κ.Ε. λαμβάνονται σε συνέλευση εκτός και αν εφαρμοστούν οι όροι του άρθρου 73, οπότε και λαμβάνεται απόφαση δια περιφοράς του πρακτικού. Η συνέλευση συγκαλείται, όπως και στην Ε.Π.Ε. με ευθύνη του διαχειριστή όταν προβλέπεται από το νόμο, το καταστατικό ή όταν τυγχάνει ανάγκης ενόψει του εταιρικού συμφέροντος. Η πρόσκληση που απευθύνεται στους εταίρους θα πρέπει να περιέχει λεπτομερώς τον τόπο και χρόνο διεξαγωγής της συνέλευσης καθώς και την ημερήσια διάταξη και τις προϋποθέσεις συμμετοχής των εταίρων σε αυτή. Θα πρέπει επίσης να τους επιδίδεται η πρόσκληση τουλάχιστον προ οκτώ ημερών. Η συνέλευση διακρίνεται σε τακτική και έκτακτη: η πρώτη συγκαλείται τουλάχιστον μία φορά το έτος και μέσα σε τέσσερις μήνες από τη λήξη της εταιρικής χρήσης. Αντικείμενό της είναι η έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, αλλά μπορούν να συζητούνται και άλλα θέματα. Αναφορικά με την έκτακτη, κατά το άρθρο 70 παρ. 2, *«εταίροι που έχουν το ένα δέκατο (1/10) του συνολικού αριθμού των εταιρικών μεριδίων δικαιούνται να ζητήσουν από το διαχειριστή τη σύγκληση συνέλευσης προσδιορίζοντας τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.»* Περαιτέρω, προβλέπεται ότι αν ο διαχειριστής δεν πραγματοποιήσει τη σύγκληση αυτή, μπορούν οι ίδιοι οι εταίροι να συγκαλούν τη συνέλευση στην προταθείσα αυτή ημερομηνία. Αυτή λοιπόν συνιστά την έκτακτη Συνέλευση των εταίρων. Να σημειωθεί δε, ότι ο ίδιος ή οι ίδιοι παραπάνω εταίροι μπορούν να υποβάλουν και διαδοχικά αιτήματα σύγκλησης της συνέλευσης για παρόμοια θέμα, πάντοτε όμως υπό τους όρους της μη καταχρηστικότητας σύμφωνα και με το 281ΑΚ. Οι διαχειριστές υποχρεούνται να συγκαλούν τη συνέλευση κατά το αίτημα αυτό των εταίρων, χωρίς να ελέγχουν τη νομιμότητα ή τη σκοπιμότητά του. Υπάρχει επιπλέον κατά το άρθρο 70 παρ. 4 περίπτωση στην οποία η συνέλευση συνεδριάζει νόμιμα ακόμα και αν δεν έχει

συγκληθεί νομίμως, εφόσον παρίστανται όλοι οι εταίροι και συναινούν. Πρόκειται για την ονομαζόμενη καθολική συνέλευση. Ειδικά δε για την περίπτωση που προβλέπεται από το άρθρο 73, πρόκειται για πρόβλεψη του νομοθέτη που ισχύει και στην Ε.Π.Ε. και αποσκοπεί στο να διευκολύνει τη λήψη των εταιρικών αποφάσεων, προβλέποντας ακόμα και την ανταλλαγή μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, εφόσον αυτό προβλέπεται στο καταστατικό.

Στο άρθρο 72 του Ν.4072/2012 προβλέπονται τα σχετικά με την ψήφο των εταίρων στη συνέλευση της εταιρείας. Πρόκειται για ένα από τα ύψιστα δικαιώματα που εξασφαλίζει ο νόμος στους εταίρους, το οποίο και είναι ανεξάρτητο από το ποσοστό συμμετοχής του εταίρου στο εταιρικό κεφάλαιο, καθώς σύμφωνα με το νόμο, ο εταίρος έχει τόσες ψήφους όσα και τα εταιρικά του μερίδια: κάθε εταιρικό μερίδιο παρέχει και δικαίωμα μιας ψήφου. Μπορεί όμως με σχετική ρήτρα στο καταστατικό, να ορίζεται ότι ο εταίρος δικαιούται μέχρι συγκεκριμένο αριθμό ψήφων, ανεξαρτήτως των εταιρικών μεριδίων που διαθέτει, οπότε και τα υπόλοιπα εταιρικά μερίδια θεωρούνται ανύπαρκτα. (άρθρο 72 παρ. 2 Ν.4072.2012). Περιορίζεται κατά κάποιο τρόπο η αρχή της κεφαλαιουχικής πλειοψηφίας και εισάγονται προσωπικά στοιχεία στην Ι.Κ.Ε. Η αρχή αυτή μπορεί να περιορισθεί και με άλλους τρόπους όπως με τα οριζόμενα στο άρθρο 72 παρ. 6 οπότε και γίνεται συνδυασμός κεφαλαιουχικής και αριθμητικής πλειοψηφίας για τη λήψη αποφάσεων. Σε καμία περίπτωση όμως, δε μπορεί να μετατραπεί έμμεσα η Ι.Κ.Ε. σε προσωπική εταιρεία, με την πρόβλεψη μόνο αριθμητικής πλειοψηφίας των εταίρων. Μοναδική περίπτωση που μπορεί ο εταίρος να περιορισθεί κατά την άσκηση αυτού του εταιρικού του δικαιώματος και να μη δύναται να το ασκήσει είναι οι περιπτώσεις των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 67 που εφαρμόζονται όταν πρόκειται να ληφθεί απόφαση για απαλλαγή ή όχι του εταίρου-διαχειριστή για τα διαχειριστικά του πταίσματα ή απόφαση για ορισμό ειδικού εκπροσώπου της εταιρείας για διεξαγωγή δίκης κατά αυτού. Μία άλλη περίπτωση που περιορίζεται ο εταίρος στην άσκηση αυτού του ατομικού του δικαιώματος, είναι και εκείνη που προβλέπεται από το άρθρο 93, σε περίπτωση δηλαδή που πρόκειται να ληφθεί απόφαση για αποκλεισμό του.²⁷

Γενικότερα, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι βασικό όργανο της Ι.Κ.Ε. δεν είναι η Συνέλευση των Εταίρων όπως στην Ε.Π.Ε, αλλά το σύνολο των εταίρων, καθώς γίνεται δεκτό ότι το μεγαλύτερο μέρος των αποφάσεων λαμβάνεται δια της περιφοράς του πρακτικού κατ' άρθρο 73 και μάλιστα με πλειοψηφία και όχι ομοφωνία. Επίσης, να σημειωθεί ότι γενικότερα απαιτείται απλή πλειοψηφία για τη λήψη των αποφάσεων, ήτοι η συναίνεση του 50% πλέον ενός των εταιρικών μεριδίων, εκτός από συγκεκριμένες περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία, ήτοι τα 2/3 του συνολικού αριθμού των μεριδίων της Ι.Κ.Ε. ή ακόμα και ομοφωνία. Αυξημένη πλειοψηφία απαιτείται από το νόμο για παράδειγμα, στην περίπτωση μετατροπής, συγχώνευσης ή παράτασης της διάρκειας της εταιρείας. Η ομοφωνία από την άλλη, είναι απαιτούμενη στην περίπτωση μεταφοράς της έδρας εκτός Ελλάδας, στη γενική απαλλαγή διαχειριστή ή σε ορισμένα θέματα που ορίζονται ρητά από το καταστατικό.

²⁷www.taxheaven.gr

Γενικά, η πρόβλεψη στο καταστατικό αυστηρότερης πλειοψηφίας για θέματα για τα οποία προβλέπεται από το νόμο απλή πλειοψηφία θεωρείται νόμιμη παρέμβαση, ενώ αντίθετα δε μπορεί να ισχύσει το αντίστροφο, καθώς οι διατάξεις που προβλέπουν αυξημένη πλειοψηφία ή ομοφωνία θεωρούνται αναγκαστικού δικαίου, με αποτέλεσμα να μη μπορούν νόμιμα τα μέρη να παρεκκλίνουν από αυτές.

Το σώμα των εταίρων στην Ι.Κ.Ε. ως το ανώτατο όργανο αυτής, έχει την εξουσία να αποφασίζει για οποιαδήποτε εταιρική υπόθεση, εφόσον δεν υφίσταται νόμιμη ή καταστατική ειδική αρμοδιότητα κάποιου άλλου οργάνου. Πρόκειται για γενική αρμοδιότητα η οποία εν προκειμένω, είναι και επικουρική, καθώς «υποχωρεί» στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου. Συντρέχει όμως αυτή η γενική αρμοδιότητα με τη γενική αρμοδιότητα άλλων οργάνων της εταιρείας, όπως για παράδειγμα των διαχειριστών, οι οποίοι έχουν αποκλειστική αρμοδιότητα να εκπροσωπούν την εταιρεία αλλά αναφορικά με το θέμα της διαχείρισης, η διαχειριστική εξουσία των τελευταίων δεν αναιρεί την εξουσία των εταίρων να λαμβάνουν επίσης αποφάσεις για θέματα διαχείρισης της εταιρείας. Αποκλειστική εκ του νόμου αρμοδιότητα των εταίρων να λαμβάνουν αποφάσεις για συγκεκριμένα θέματα προβλέπεται στο 68 παρ. 2 για συγκεκριμένα θέματα, όπως οι τροποποιήσεις του καταστατικού, ο διορισμός και η ανάκληση των διαχειριστών, η έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, η παράταση της διάρκειας, η μετατροπή, η συγχώνευση και η λύση της εταιρείας, καθώς και ο διορισμός ελεγκτή και ο αποκλεισμός εταίρου. Σε κάθε περίπτωση η αποκλειστική αυτή αρμοδιότητα των εταίρων μπορεί να επεκταθεί και με καταστατική πρόβλεψη ώστε να περιλάβει και άλλες περιπτώσεις υπό τον όρο όμως δε θα επέρχεται υπέρμετρος περιορισμός άλλων εταιρικών οργάνων, όπως για παράδειγμα των διαχειριστών. Άλλωστε, στην περίπτωση της νόμιμης συλλογικής διαχείρισης ασκείται η εκπροσώπηση και διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων από το σύνολο των εταίρων, με άμεσο αποτέλεσμα αν επεκταθεί η αρμοδιότητα της συνέλευσης να έχουμε καταστρατήγηση της συλλογικότητας της δράσης αυτής, δεδομένου ότι θα δύναται να δρα εν προκειμένω η πλειοψηφία για θέματα που ο νόμος επιτάσσει συλλογική διαχείριση (εκτός βέβαια αν υπάρχει καταστατικός διορισμός διαχειριστή). Να σημειωθεί περεταίρω ότι ναι μεν, αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του σώματος των εταίρων η τροποποίηση του καταστατικού, αλλά στο άρθρο 68 παρ. 3 προβλέπεται και περίπτωση ανάθεσης στο διαχειριστή της εξουσίας τροποποίησης του καταστατικού, είτε από το αρχικό καταστατικό είτε μεταγενέστερα με τροποποίηση αυτού και πάντοτε με την τήρηση των αναγκαίων τύπων δημοσιότητας. Η σχετική ανάθεση ορίζεται μόνο για «συγκεκριμένες» τροποποιήσεις, όπως διατυπώνεται στο κείμενο του νόμου και δε μπορεί να υπερβαίνει την τριετία. Μπορεί πάντοτε η αρμοδιότητα αυτή του διαχειριστή να συντρέχει με την αρμοδιότητα του σώματος των εταίρων.²⁸

Ειδικά επί αύξησης, μείωσης και μηδενισμού του εταιρικού κεφαλαίου στην Ι.Κ.Ε.:

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί αύξηση του κεφαλαίου της Ι.Κ.Ε., θα πρέπει να προηγηθεί τροποποίηση καταστατικού κατά άρθρο 68 παρ.2 α', καθώς το κεφάλαιο

²⁸Λεοντάρης, 2017

αποτελεί ένα από τα στοιχεία του ελάχιστου περιεχομένου του καταστατικού. Θα πρέπει λοιπόν, ως τροποποίηση, να υπάγεται και αυτή στη δημοσιότητα του ΓΕΜΗ και η καταχώρισή της εκεί φέρει συστατικό χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να μη θεωρείται ότι έχει πραγματοποιηθεί αν δεν προηγηθεί εκείνη. Αναφορικά με το αρμόδιο όργανο, περί αύξησης του κεφαλαίου, αποκλειστική αρμοδιότητα έχουν οι εταίροι, οι οποίοι και αποφασίζουν με την αυξημένη πλειοψηφία που προβλέπεται στο 72 παρ. 5. Μπορεί όμως να έχει οριστεί από το καταστατικό κατά το άρθρο 68 παρ. 2 ότι αποκλειστική αρμοδιότητα ή και συντρέχουσα με τους εταίρους όσον αφορά την αύξηση αυτή, δύναται να έχει ο διαχειριστής. Η αύξηση του κεφαλαίου στην Ι.Κ.Ε. γίνεται να συντελεστεί μόνο με αύξηση του αριθμού των εταιρικών μεριδίων (άρθρο 90 παρ. 1) και όχι με αύξηση της ονομαστικής αξίας των εταιρικών μεριδίων, αν και έχει υποστηριχθεί και η αντίθετη άποψη. Η αύξηση αυτή μπορεί να λάβει χώρα μόνο με κεφαλαιακές εισφορές, ήτοι μόνο με εισφορά μετρητών ή εισφορά σε είδος. Αύξηση κεφαλαίου μπορεί να επέλθει και με κεφαλαιοποίηση του παθητικού κατόπιν σχετικής συμφωνίας με τους εταιρικούς δανειστές και έκδοση νέων εταιρικών μεριδίων. Αυτό προβλέπεται στα πλαίσια του άρθρου 116 Ν.4072/2012, το οποίο ορίζει ότι οι ρυθμίσεις για τις ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες επεκτείνονται, όπου αυτό είναι εφικτό, και στην Ι.Κ.Ε. Δυνατή όμως, είναι κατά το άρθρο 100 παρ.2 η αύξηση του κεφαλαίου και με κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών, όπως και η εξαγορά των υποχρεώσεων που έχει ο εταίρος από εξωκεφαλαιακή ή εγγυητική εισφορά κατά το άρθρο 82.²⁹

Δικαίωμα προτίμησης στο νέο αυτό κεφάλαιο έχουν όλοι οι εταίροι που συμμετέχουν στην αύξηση του κεφαλαίου με εισφορές σε μετρητά και όχι σε είδος. Δικαίωμα προτίμησης έχουν λοιπόν, όλοι οι παραπάνω εταίροι αναλόγως βέβαια των εταιρικών μεριδίων που διαθέτουν και ανεξαρτήτως αν αυτά αντιστοιχούν σε κεφαλαιακές εισφορές. Διαφορετικό είναι το θέμα ότι μπορεί να υπάρχει διαφορετική πρόβλεψη στο καταστατικό. Όσον αφορά όμως, τον όρο του νόμου αναφορικά με την αύξηση που δε γίνεται με εισφορά σε είδος και δίνει δικαίωμα προτίμησης τους εταίρους, θεωρείται αυτή ως αναγκαστικού δικαίου ρύθμιση και συνεπώς δε μπορούν να προβλεφθούν αποκλίσεις από τα μέρη. Ο εταίρος έχει χρονικό διάστημα 20 ημερών στη διάθεσή του από τη δημοσίευση στο ΓΕΜΗ της σχετικής απόφασης των εταίρων για αύξηση κεφαλαίου προκειμένου να ασκήσει το δικαίωμα προτίμησης. Αν παρέλθει ο χρόνος αυτός μπορεί η εταιρεία νομίμως να διαθέσει τα μερίδια και σε τρίτους, τουλάχιστον όμως στην τιμή που θα τα διέθετε και στους εταίρους.

Όπως είναι εφικτό να πραγματοποιηθεί αύξηση του κεφαλαίου της Ι.Κ.Ε., αντίστοιχα είναι δυνατή και η μείωση του κεφαλαίου της με τις προϋποθέσεις του άρθρου 91, οπότε και συντελείται πάλι τροποποίηση του καταστατικού σύμφωνα με το άρθρο 68 παρ. 2 περ. α' . και η καταχώριση στο ΓΕΜΗ φέρει και πάλι συστατικό χαρακτήρα. Και στην περίπτωση αυτή έχουν πάλι αποκλειστική αρμοδιότητα οι εταίροι οι οποίοι και αποφασίζουν με αυξημένη πλειοψηφία των 2/3. Δεδομένου πως στα πλαίσια της ισότητας όλων των εταιρικών μεριδίων, δικαίωμα ψήφου για τη μείωση του κεφαλαίου έχουν όλοι οι εταίροι, και αυτοί ακόμα που έχουν εξωκεφαλαιακές ή

²⁹Σπυρίδωνος, 2015

εγγυητικές εισφορές, ο νόμος προβλέπει στο άρθρο 91 παρ. 1 εδ. β' τη δυνατότητα να προβλέπεται συναίνεση ή χωριστή απόφαση που λαμβάνεται κατά πλειοψηφία των εταίρων που κατέχουν τις κεφαλαιακές εισφορές. Αυτό, επειδή η μείωση του κεφαλαίου γίνεται με ακύρωση υφισταμένων μεριδίων που αντιστοιχούν σε κεφαλαιακές εισφορές και είναι οριακά καταχρηστικό να αποφασίζουν οι εταίροι που δε διαθέτουν εταιρικά μερίδια που αντιστοιχούν σε κεφαλαιακές εισφορές για την ακύρωση των μεριδίων όσων έχουν καταβάλει κεφάλαιο, συνεπώς διασφαλίζεται η δυνατότητα διαφορετικής πρόβλεψης στο καταστατικό. Επίσης, στη παράγραφο 2 του άρθρου 91 παρέχεται η δυνατότητα στους εταιρικούς δανειστές να αποτρέψουν την απόδοση του αποδεδειγμένου κεφαλαίου με την προβολή αντιρρήσεων, εκτός από τις περιπτώσεις που η μείωση γίνεται για την απόσβεση ζημιών ή το σχηματισμό αποθεματικού. Να σημειωθεί πάντως, ότι σε περίπτωση που επέλθει μηδενισμός του κεφαλαίου με την παραπάνω μείωση, παραμένει αναγκαία η ύπαρξη έστω ενός εταιρικού μεριδίου που να αντιστοιχεί σε εγγυητική ή εξωκεφαλαιακή εισφορά. Μείωση κεφαλαίου μπορεί να επέλθει ακόμα και με μείωση της ονομαστικής αξίας των εταιρικών μεριδίων, εφόσον συμφωνήσουν ομόφωνα οι εταίροι. Τέλος, προβλέπονται και περιπτώσεις υποχρεωτικής μείωσης κεφαλαίου από το διαχειριστή, όπως αν δεν καταβλήθηκε ολοσχερώς το κεφάλαιο κατά την ίδρυση της εταιρείας, αν αποχώρησε ή αποκλείστηκε κάποιος εταίρος ή σε περίπτωση απόκτησης ίδιων κεφαλαίων από την εταιρεία, οπότε και έχουμε ακύρωσή τους.³⁰

Ακυρότητα και ακυρωσία αποφάσεων των εταίρων Ι.Κ.Ε.:

Οι ελαττωματικές αποφάσεις των εταίρων της Ι.Κ.Ε. μπορεί να είναι άκυρες, ακυρώσιμες ή και ανυπόστατες. Ωστόσο, μόνο οι δύο πρώτες ορίζονται από τις σχετικές διατάξεις, καθώς οι τελευταίες θεωρούνται ανύπαρκτες (στο δίκαιο βέβαια της Α.Ε. προβλέπονται ρυθμίσεις ακόμα και γι' αυτές). Το άρθρο 74 ορίζει τόσο τις άκυρες όσο και τις ακυρώσιμες αποφάσεις των εταίρων και επιτάσσει την παρεμβολή του δικαστηρίου και στις δύο περιπτώσεις. Ακυρώσιμες είναι εκείνες οι αποφάσεις που ελήφθησαν κατά τρόπο αντίθετο στο καταστατικό ή στο νόμο, πρόκειται δηλαδή για κάποιο ελάττωμα στη διαδικασία, όπως για παράδειγμα η σύγκληση της συνέλευσης από αναρμόδιο όργανο ή μη συμπερίληψη στην ημερήσια διάταξη όλων των θεμάτων που πρόκειται να συζητηθούν. Ακυρώσιμες είναι και εκείνες οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί με κατάχρηση της πλειοψηφίας κατά 281ΑΚ, οι αποφάσεις δηλαδή που ελήφθησαν με σκοπό να πλήξουν τη μειοψηφία. Νομιμοποιούνται ενεργητικά να ζητήσουν την ακύρωση με αίτηση στο Ειρηνοδικείο της έδρας της εταιρείας, ο διαχειριστής ή ο εταίρος που δε συμμετείχε στη Συνέλευση ή συμμετείχε και αντιτάχθηκε. Η προθεσμία κατάθεσης της σχετικής αίτησης είναι τέσσερις μήνες από την καταχώριση της σχετικής απόφασης της Συνέλευσης στο βιβλίο πρακτικών που διαθέτει η εταιρεία. Μέχρι και την τελεσιδικία της σχετικής δικαστικής απόφασης, η απόφαση της Συνέλευσης είναι ενεργεί και επιφέρει όλα τα έννομα αποτελέσματά της. Μετά την έκδοση της σχετικής απόφασης η ακυρώσιμη απόφαση της Συνέλευσης εξομοιώνεται με την εξαρχής άκυρη κατά το άρθρο 184 του Αστικού Κώδικα, με την

³⁰Περάκης – Κουράκης, 2013

επιφύλαξη των εμπραγμάτων δικαιωμάτων που μπορεί να απέκτησαν τρίτα πρόσωπα. Επίσης, αν η άκυρη πλέον απόφαση είχε καταχωρισθεί στο ΓΕΜΗ, το ίδιο θα πρέπει να γίνει και με τη δικαστική απόφαση που διέταξε την ακύρωσή της. Ωστόσο, η καταχώριση αυτή δεν έχει συστατικό χαρακτήρα, καθώς η ακύρωση έχει ήδη επέλθει με την τελεσιδικία της δικαστικής απόφασης, αλλά απλά διασφαλίζει τη δημοσιότητα έναντι των τρίτων.³¹

Διαφορετικό είναι το θέμα των άκυρων αποφάσεων, οπότε και ο νομοθέτης κρίνει τέτοια τη σοβαρότητα των παραβάσεων, που τις λαμβάνει ως εξαρχής άκυρες. Άκυρες λοιπόν, είναι οι αποφάσεις εκείνες που είναι αντίθετες στο νόμο ή στο καταστατικό. Πρόκειται συνεπώς, για παρανομία του περιεχομένου τους και όχι της διαδικασίας κατά την οποία ελήφθησαν όπως και ισχύει στις ακυρώσιμες αποφάσεις. Άκυρες είναι και οι αποφάσεις που ελήφθησαν εκτός Συνέλευσης των εταίρων αλλά κατά παράβαση των όρων του άρθρου 73, π.χ. χωρίς ομοφωνία ή χωρίς τήρηση του εγγράφου τύπου. Εν αντιθέσει με την περίπτωση της ακυρώσιμης απόφασης, εδώ νομιμοποιείται ενεργητικά οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον, ακόμα και τρίτος μη εταίρος. Αυτός πρέπει να καταθέσει τη σχετική αίτηση αναγνώρισης της ακυρότητας στο Ειρηνοδικείο της έδρας της εταιρείας, εντός εξαμήνου από την καταχώριση της απόφασης στο βιβλίο πρακτικών της εταιρείας. Η άκυρη απόφαση δεν επιφέρει έννομα αποτελέσματα, συνεπώς και πριν ακόμα την αναγνώριση της ακυρότητάς της, μπορεί οποιοδήποτε δικαστήριο να τη θεωρεί άκυρη αυτεπαγγέλτως. Αλλά σε περίπτωση παρέλευσης του εξαμήνου, η άκυρη απόφαση θεραπεύεται αναδρομικά.³²

Συνέλευση εταίρων Ε.Π.Ε.:

Στην Ε.Π.Ε. αντίθετα με την Ι.Κ.Ε. κυριαρχεί η έννοια της απόφασης της Συνέλευσης των Εταίρων, με αποτέλεσμα να μη λαμβάνονται αποφάσεις εκτός αυτής. Τα σχετικά με αυτή ορίζονται στο άρθρο 10 του Ν.3190/1955. Συγκαλείται και αυτή όπως και στην Ι.Κ.Ε., με ευθύνη του διαχειριστή ή των διαχειριστών, με έγγραφη πρόσκληση που επιδίδεται στους εταίρους τουλάχιστον 8 μέρες πριν, και περιλαμβάνει υποχρεωτικά την τον τόπο και χρόνο της συνέλευσης καθώς και τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Και σε αυτή, διακρίνεται η συνέλευση σε τακτική και έκτακτη. Η πρώτη συνέρχεται υποχρεωτικά μία φορά κάθε έτος και σε διάστημα τριών μηνών από τη λήξη της εταιρικής χρήσης (ενώ στην Ι.Κ.Ε. προβλέπεται διάστημα 4 μηνών). Αντίθετα, η έκτακτη συνέρχεται οποτεδήποτε σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου και του καταστατικού. Στο άρθρο 11 προβλέπεται ότι ένας ή περισσότεροι εταίροι που αντιπροσωπεύουν το ένα εικοστό τουλάχιστον του εταιρικού κεφαλαίου (άρα μόλις το 5%) , μπορούν να συγκαλέσουν έκτακτη συνέλευση, προσδιορίζοντας το αντικείμενο των υπό συζήτηση θεμάτων. Σε περίπτωση δε, που οι διαχειριστές δεν προχωρήσουν στη σύγκλησή της, μπορούν οι εταίροι αυτοί να αποταθούν στην Πρόεδρο Πρωτοδικών της έδρας της εταιρείας, για την έκδοση ασφαλιστικών μέτρων. Αντίθετα με την έκτακτη

³¹Τότσης, 2017

³²Λεοντάρης, 2017

συνέλευση, η τακτική μπορεί να συγκαλείται με πρωτοβουλία οποιουδήποτε εταίρου που κατέχει έστω και ένα εταιρικό μερίδιο, υπό τις προϋποθέσεις όμως και πάλι του 11 παρ.2 (αίτηση για ασφαλιστικά μέτρα), εφόσον δεν προχώρησε ο διαχειριστής στην προβλεπόμενη σύγκληση. Παρόμοια πρόβλεψη δε συναντάμε στην Ι.Κ.Ε. Υπάρχει όμως και εδώ πρόβλεψη για καθολική αυτόκλητη Συνέλευση κατά άρθρο 10 παρ. 4., οπότε και αν ακόμα δεν έχουν τηρηθεί οι όροι σύγκλησης, διεξάγεται κανονικά η Συνέλευση εφόσον είναι άπαντες όλοι οι εταίροι. Αίρεται με αυτό τον τρόπο η παρατυπία στη διαδικασία σύγκλησης.

Τα σχετικά με το δικαίωμα ψήφου των εταίρων στην Ε.Π.Ε. διασφαλίζονται με το άρθρο 12. Πρόκειται, όπως έχει προαναφερθεί, για το ύψιστο ατομικό δικαίωμα των εταίρων, το οποίο του αποδίδεται ανεξαρτήτως της συμμετοχής του στο εταιρικό κεφάλαιο και δε μπορεί σε καμία περίπτωση να του αφαιρεθεί, καθώς κάτι τέτοιο θα αντέκειτο στο νόμο. Το δικαίωμα ψήφου στην Ε.Π.Ε. δύναται να ασκηθεί μόνο στα πλαίσια της Συνέλευσης των Εταίρων και δεν προβλέπεται δυνατότητα ασκήσεως αυτού εξ αποστάσεως, όπως συμβαίνει στην Ι.Κ.Ε. Ισχύουν όμως οι ίδιες ρυθμίσεις και στους δύο εταιρικούς τύπους, καθώς και στην Ε.Π.Ε. ο κάθε εταίρος έχει μία ψήφο, που αντιστοιχεί στην εταιρική του μερίδα, ανεξαρτήτως της συμμετοχής του στο εταιρικό κεφάλαιο. Με τη διαφορά ότι στην Ε.Π.Ε. εισάγεται το σύστημα της διπλής πλειοψηφίας, το οποίο και είναι αναγκαστικού δικαίου. Έχουμε λοιπόν, την αριθμητική πλειοψηφία, καθώς ο κάθε εταίρος έχει τουλάχιστον μία ψήφο, αλλά έχουμε και την κεφαλαιουχική πλειοψηφία, καθώς αναλόγως του ποσοστού συμμετοχής στο εταιρικό κεφάλαιο, είναι πιθανό να δικαιούται και παραπάνω ψήφους. Υπολογίζεται λοιπόν, για τη λήψη αποφάσεων, όχι μόνο η πλειοψηφία κεφαλών, αλλά και η πλειοψηφία κεφαλαίου, ήτοι το ποσοστό του εταιρικού κεφαλαίου που υπερψήφισε επί του συνολικού ποσού του εταιρικού κεφαλαίου. Δε μπορεί σε καμία περίπτωση να εισαχθεί καταστατική ρήτρα στην Ε.Π.Ε. που να καταργεί τη διπλή πλειοψηφία, καθώς πρόκειται για διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, άμεσα συνυφασμένες με το μικτό χαρακτήρα της εταιρείας. Να σημειωθεί περαιτέρω, ότι ούτε στο δίκαιο της Ε.Π.Ε. γίνεται λόγος περί απαρτίας των εταίρων με αποτέλεσμα οι παραπάνω πλειοψηφίες, αριθμητική και κεφαλαιουχική να υπολογίζονται επί του συνολικού αριθμού των εταίρων της εταιρείας και επί του συνολικού ποσού του εταιρικού κεφαλαίου. Περιπτώσεις αποκλεισμού του εταίρου από το δικαίωμα ψήφου του εισάγονται με το άρθρο 12 παρ. 2 και ομοιάζουν με εκείνες που ισχύουν στην Ι.Κ.Ε. Πρόκειται για τις περιπτώσεις συνέλευσης για την απαλλαγή του εταίρου-διαχειριστή από την ευθύνη του ή για την έγερση αγωγής κατά αυτού.³³

Αναφορικά με την απαιτούμενη πλειοψηφία προκειμένου να ληφθεί απόφαση από τη Συνέλευση, ισχύει καταρχήν η γενική αρχή του άρθρου 13, το οποίο και ορίζει ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία του 50% πλέον ενός εταίρου, οι οποίοι όμως πρέπει να εκπροσωπούν και ποσοστό άνω του 50% του συνολικού εταιρικού κεφαλαίου, εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζεται ειδικά αυξημένη πλειοψηφία ή ομοφωνία από το νόμο ή το καταστατικό. Και εδώ ακριβώς έγκειται η

³³Αντωνόπουλος, 2012

ιδιαιτερότητα της Ε.Π.Ε. η οποία και χαρακτηρίζεται από το συνδυασμό του προσωπικού με το κεφαλαιουχικό στοιχείο. Η αυξημένη πλειοψηφία η οποία ορίζεται ως πλειοψηφία $\frac{3}{4}$ του συνολικού αριθμού των εταίρων οι οποίοι να εκπροσωπούν και τα $\frac{3}{4}$ του συνολικού εταιρικού κεφαλαίου, απαιτείται, όπως και στην Ι.Κ.Ε., σε περιπτώσεις τροποποίησης καταστατικού, οι οποίες περιλαμβάνουν και την αύξηση ή μείωση του εταιρικού κεφαλαίου, καθώς είναι αναγκαία τροποποίηση καταστατικού, για να πραγματοποιηθούν οι τελευταίες, καθώς και στη περίπτωση συγχώνευσης, μετατροπής ή λύσης της εταιρείας. Ομοφωνία, συμφωνία δηλαδή όλων των εταίρων που εκπροσωπούν το 100% του εταιρικού κεφαλαίου, απαιτείται στις περιπτώσεις μετατροπής της εθνικότητας της εταιρείας, της επαύξησης των υποχρεώσεων ή της ευθύνης των εταίρων, ή της μείωσης των δικαιωμάτων τους, όπως και σε άλλες παρεμφερείς περιπτώσεις. Τέλος, όπως και στην Ι.Κ.Ε., είναι και εδώ σύνομη η πρόβλεψη αυστηρότερης πλειοψηφίας από το καταστατικό, καθώς δε συνάγεται απαγόρευση για κάτι τέτοιο από το άρθρο 13 περί λήψης αποφάσεων. Δε μπορούν όμως, με καταστατική πρόβλεψη να ορίσουν οι εταίροι μικρότερη απαιτούμενη πλειοψηφία λήψης αποφάσεων. Ούτε μπορεί με καταστατική πρόβλεψη να οριστεί διαφορετική αριθμητική πλειοψηφία από την κεφαλαιουχική, καθώς ουσιαστικό στοιχείο του χαρακτήρα της Ε.Π.Ε. είναι αυτός ακριβώς ο διπλός της χαρακτήρας, ο οποίος και διασφαλίζεται από την ταύτιση προσωπικής και κεφαλαιουχικής πλειοψηφίας.³⁴

Ειδικά επί της αρμοδιότητας της Συνέλευσης των Εταίρων, τα θέματα αποκλειστικής αρμοδιότητάς της, ορίζονται στο άρθρο 14 παρ. 2. Μεταξύ αυτών είναι η τροποποίηση του καταστατικού, η ανάκληση των διαχειριστών και η έγκριση του ισολογισμού. Ωστόσο, όπως και στην Ι.Κ.Ε., δύναται με καταστατική πρόβλεψη να ορίζεται αποκλειστική αρμοδιότητα και για άλλα θέματα. Ειδικά για την τροποποίηση του καταστατικού, παρόμοια ρύθμιση με εκείνη του άρθρου 68 παρ. 2 του Ν.4072/2012 (δυνατότητα του διαχειριστή να προχωρήσει σε τροποποίηση με ομοφωνία του σώματος των εταίρων), δεν υπάρχει καθώς η δυνατότητα αυτή στην Ε.Π.Ε. επιφυλάσσεται μόνο για τη Συνέλευση των Εταίρων, και μάλιστα με τήρηση της απαιτούμενης αυξημένης πλειοψηφίας ή και ομοφωνίας κατά περίπτωση, τηρούμενου πάντοτε και του συστατικού τύπου δημοσίευσης στο ΓΕΜΗ.

Ειδικά επί αύξησης, μείωσης και μηδενισμού του εταιρικού κεφαλαίου στην Ε.Π.Ε.:

Τα σχετικά με την αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου ορίζονται στο άρθρο 40, οπότε και απαιτείται να προηγηθεί τροποποίηση του καταστατικού, καθώς όπως και στην Ι.Κ.Ε. έτσι και στον υπό εξέταση εταιρικό τύπο, το κεφάλαιο απαιτεί ένα από τα ελάχιστα περιεχόμενα του καταστατικού. Απαιτείται και εδώ αυξημένη πλειοψηφία, $\frac{3}{4}$ εν προκειμένω για να ληφθεί η σχετική απόφαση και η Συνέλευση των Εταίρων φέρει αποκλειστική αρμοδιότητα για την απόφαση αυτή. Ειδικά για την Ε.Π.Ε. ο νόμος προβλέπει μία δυνατότητα η οποία συναντάται και στην Ι.Κ.Ε.: προβλέπει δυνατότητα αύξησης κεφαλαίου πραγματική ή λογιστική (ονομαστική αλλιώς). Πραγματική αύξηση

³⁴ Αντωνόπουλος, 2012

έχουμε όταν εισφέρονται νέα κεφάλαια στην εταιρεία με καταβολή μετρητών ή εισφορών σε είδος ή και με κεφαλαιοποίηση κερδών, ενώ λογιστική, όταν απλά κεφαλαιοποιούνται εμφανή ή αφανή αποθεματικά. Ωστόσο, σε αντίθεση με την Ι.Κ.Ε., στην Ε.Π.Ε. μπορεί να επέλθει αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου και με αύξηση της ονομαστικής αξίας των εταιρικών μεριδίων. Το ποσό της αύξησης θα αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ της παλαιάς και της νέας ονομαστικής αξίας. Απαιτείται όμως στην περίπτωση αυτή ομοφωνία των εταίρων, καθώς με την αύξηση αυτή αυξάνονται οι εταιρικές υποχρεώσεις. Πέρα όμως από την καταστατική τροποποίηση για την αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου η οποία ακολουθεί σχετική απόφαση της Συνέλευσης, μπορεί στην Ε.Π.Ε. να προβλέπεται εκ του νόμου υποχρέωση αύξησης του εταιρικού κεφαλαίου, κάτι το οποίο δε συναντάται στην Ι.Κ.Ε., προκειμένου να απεικονισθεί στο κεφάλαιο η πλησιέστερη δυνατή αξία των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας.³⁵

Αναφορικά με την τροποποίηση του καταστατικού που λαμβάνει χώρα προκειμένου να αυξηθεί το κεφάλαιο, ενώ κατά το άρθρο 38 παρ.2 η απόφαση της Συνέλευσης που την επιτάσσει, χρήζει πάντοτε του τύπου του συμβολαιογραφικού εγγράφου, στην περίπτωση της αύξησης του εταιρικού κεφαλαίου, δεν απαιτείται παρά μόνο μετά, όταν πρόκειται να γίνει η ανάληψη των εταιρικών μεριδίων, σύμφωνα με το άρθρο 40 παρ. 4. Ουσιαστικά, μετατίθεται χρονικά η στιγμή της συμβολαιογραφικής πράξης ανάληψης των εταιρικών μεριδίων, προκειμένου να έχει παρέλθει η προθεσμία για την άσκηση των δικαιωμάτων προτίμησης και η προθεσμία ανάληψης των νέων εταιρικών μεριδίων, ώστε να είναι σίγουρο πλέον ποια θα είναι τα πρόσωπα που θα αναλάβουν τα νέα εταιρικά μερίδια.

Για το δικαίωμα προτίμησης των εταίρων της Ε.Π.Ε. όπως και στην Ι.Κ.Ε., προβλέπεται ότι το φέρει κάθε εταίρος κατά το λόγο συμμετοχής του στο εταιρικό κεφάλαιο και πρέπει αυτό να ασκηθεί εντός είκοσι ημερών από την σχετική απόφαση της συνέλευσης, σύμφωνα με το άρθρο 40 παρ. 3. Συμπεραίνουμε επίσης, ότι η προθεσμία τρέχει από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης στο ΓΕΜΗ, αν και ο νόμος αναφέρεται απλά στην απόφαση και όχι στη δημοσίευσή της, καθώς με τον τρόπο αυτό προστατεύεται και η μειοψηφία των εταίρων, αν και έχει υποστηριχθεί και η αντίθετη άποψη. Σε περίπτωση που οι εταίροι δεν ασκήσουν τα προβλεπόμενα δικαιώματά του περί προτίμησης εντός της παραπάνω προθεσμίας, μπορεί η εταιρεία να διαθέτει ελεύθερα σε τρίτους ή σε εταίρους ανεξαρτήτως του ποσοστού τους συμμετοχής στο εταιρικό κεφάλαιο.

Όπως είναι δυνατή και νόμιμη η αύξηση του κεφαλαίου της Ε.Π.Ε., έτσι όπως και στην Ι.Κ.Ε., είναι σύννομη και η μείωση αυτού κατά τις διατάξεις των άρθρων 41, 42, 43. Αποκλειστική αρμοδιότητα έχει και πάλι η Συνέλευση των Εταίρων σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 α', καθώς συντελείται και πάλι τροποποίηση του καταστατικού με άμεσο παρεπόμενο να απαιτείται και η σχετική δημοσίευση στο ΓΕΜΗ, ως συστατικός τύπος. Κατά το άρθρο 41 παρ.1, απαιτείται η αυξημένη πλειοψηφία του άρθρου 38 παρ. 1, ήτοι η πλειοψηφία των $\frac{3}{4}$, εκτός και αν υπάρχει διαφορετική πρόβλεψη στο καταστατικό και απαιτείται μεγαλύτερη από τη νόμιμη πλειοψηφία ή και

³⁵Καραγιάννης, 2017

ομοφωνία. Ομοφωνία απαιτείται και στην περίπτωση του άρθρου 38 παρ. 3, όταν δηλαδή με τη μείωση αυτή θίγονται εταιρικά δικαιώματα. Σύμφωνα με το άρθρο 41 παρ.2 εδ β', στην απόφαση της Συνέλευσης θα πρέπει να αναγράφονται τόσο ο σκοπός της μείωσης και το ποσό της μείωσης, όσο και ο τρόπος με τον οποίο αυτή θα πραγματοποιηθεί. Συγκεκριμένα για τον τρόπο μείωσης, αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί τόσο με μείωση του αριθμού μεριδίων, όσο και με μείωση της ονομαστικής αξίας μεριδίων, πρόβλεψη υφίσταται και στις Ι.Κ.Ε. Επιπλέον, ειδικά για τη διάταξη 41 παρ. 3 πρέπει αυτή να θεωρηθεί κατηγορημένη, καθώς πλέον δεν υπάρχει περιορισμός στο κατώτατο κεφάλαιο που είναι δυνατό να έχει μια Ε.Π.Ε. και κάθε εταίρος συμμετέχει στην εταιρεία με μία μόνο μερίδα συμμετοχής (προσωπικό στοιχείο Ε.Π.Ε.) και με περισσότερα εταιρικά μερίδια που συνιστούν τη μερίδα συμμετοχής του (κεφαλαιουχικό στοιχείο Ε.Π.Ε.)., χωρίς καν να αναφέρεται η ελάχιστη ονομαστική αξία του εταιρικού μεριδίου. Συνεπώς, το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. μπορεί να μειωθεί απεριόριστα, αρκεί να μη γίνει μηδενικό. Ειδικά για την προστασία των εταιρικών δανειστών, η απόφαση αυτή περί μείωσης κεφαλαίου θα πρέπει να δημοσιεύεται τόσο στο ΓΕΜΗ, όσο και δύο φορές σε ημερήσια εφημερίδα ή στην ιστοσελίδα της Ε.Π.Ε. Προϋπόθεση για να επέλθει η αναγκαία μείωση, είναι η απουσία των έγγραφων αντιρρήσεων των δανειστών, οι οποίοι έχουν δύο μήνες στη διάθεση τους από την ολοκλήρωση όλων των παραπάνω δημοσιεύσεων, για να τις ασκήσουν, σε αντίθεση με τον ένα μήνα που προβλέπεται στην Ι.Κ.Ε. Η μη τήρηση της παραπάνω διαδικασίας επιφέρει ακυρότητα της μείωσης του εταιρικού κεφαλαίου. Ειδικές περιπτώσεις μείωσης κεφαλαίου είναι η έξοδος ή ο αποκλεισμός εταίρου κατά τα άρθρα 41 παρ. 2, και τα άρθρα 43, 33 και 39.³⁶

Ακυρότητα και ακυρωσία Συνελεύσεων της Ε.Π.Ε.:

Οι αποφάσεις της Συνέλευσης των Εταίρων στην Ε.Π.Ε. διακρίνονται και αυτές σε ανυπόστατες, άκυρες και ακυρώσιμες. Το άρθρο 15 του Ν.3190/1955 ρυθμίζει το θέμα των ακυρώσιμων αποφάσεων. Με τη ρύθμιση αυτή κατοχυρώνεται η ασφάλεια δικαίου, καθώς προβλέπεται ο περιορισμός της ανατροπής των αποτελεσμάτων των Συνελεύσεων μόνο στις περιπτώσεις που έχει εκδοθεί η σχετική δικαστική απόφαση. Σε αντίθεση με το αντίστοιχο άρθρο στις Ι.Κ.Ε., το οποίο κάνει ρητή αναφορά σε άκυρες και ακυρώσιμες αποφάσεις, το άρθρο 15 καθιερώνει καταρχήν σύστημα ακυρωσίας των αποφάσεων των Συνελεύσεων των Εταίρων, καθώς αναφέρεται σε «δικαίωμα προσβολής των αποφάσεων ενώπιον του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρείας». Δεν πρόκειται λοιπόν, για αυτοδικαίως άκυρες αποφάσεις, χωρίς βέβαια να αποκλείεται από το άρθρο και τέτοια περίπτωση. Το άρθρο 15 μιλάει γενικά για δυνατότητα προσβολής αποφάσεων που ελήφθησαν κατά παράβαση του νόμου ή του καταστατικού, με αποτέλεσμα να τίθεται ζήτημα για το ποιες θεωρούνται ακυρώσιμες και ποιες άκυρες. Γι' αυτό και έχει προταθεί ως κριτήριο διάκρισης, ο σκοπός του νόμου ο οποίος και παραβιάστηκε. Αν για παράδειγμα, διασφαλίζει ο νόμος αυτός το δημόσιο συμφέρον, όπως είναι οι διατάξεις οι σχετικές με την προστασία των δανειστών, θα θεωρηθεί άκυρη η απόφαση που τον παραβίασε, ενώ αντίθετα αν με αυτή

³⁶Περάκης – Κουράκης, 2013

παραβιάζονται διατάξεις αναγκαστικού δικαίου που διασφαλίζουν συμφέροντα τρίτων, θα πρέπει να θεωρηθεί αυτή ακυρώσιμη.

Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι σύμφωνα με την παραπάνω διάκριση, αυτοδικαίως άκυρες θα είναι οι αποφάσεις που παραβιάζουν διατάξεις αναγκαστικού δικαίου με τις οποίες και προστατεύονται οι εταιρικοί δανειστές, όπως είναι όλες οι διατάξεις αναφορικά με τη διαδικασία μείωσης του εταιρικού κεφαλαίου. Ή οι αποφάσεις που παραβιάζουν διατάξεις αναγκαστικού δικαίου αναφορικά τη δομή και φύση του νομικού τύπου της Ε.Π.Ε., όπως είναι για παράδειγμα, οι σχετικές με τα νομικά όργανα της εταιρείας και τις αρμοδιότητές τους. Αυτοδικαίως άκυρη θα είναι και εκείνη η απόφαση της Συνέλευσης των Εταίρων της Ε.Π.Ε., η οποία είναι αντίθετη στα χρηστά ήθη. Αυτοδικαίως άκυρες θεωρούνται και αποφάσεις που παραβαίνουν ουσιώδεις διατάξεις προστασίας των ίδιων των εταίρων της Ε.Π.Ε., όπως είναι για παράδειγμα η παραβίαση ουσιωδών διατυπώσεων σύγκλησης της Συνέλευσης, όπως η μη πρόσκληση όλων των εταίρων. Με αυτή την πρόβλεψη προστατεύονται όλοι οι εταίροι, οι οποίοι μπορεί να μην έλαβαν καν γνώση της σύγκλησης Συνελεύσεως και άρα να μη μπόρεσαν καν να προσβάλουν την απόφαση αυτή κατά τη σύντομη προθεσμία της παρ. 2 του άρθρου 15. Σε διαφορετική περίπτωση, θα οδηγούμασταν σε καταστρατήγηση του δικαίου. Οι αυτοδικαίως άκυρες αποφάσεις δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα καθώς είναι εξαρχής άκυρες και δεν απαιτείται αγωγή διαπλαστικού χαρακτήρα, όπως στις ακυρώσιμες, αλλά αγωγή αναγνωριστικού χαρακτήρα. Σε αντίθεση με τις σχετικές διατάξεις στην Ι.Κ.Ε., στις οποίες και προβλέπεται αποσβεστική προθεσμία έξι μηνών για να ασκηθεί η αγωγή αυτή, στο νόμο για τις Ε.Π.Ε. δεν προβλέπεται κάποιος χρονικός περιορισμός ειδικά για την αγωγή ακυρότητας των αποφάσεων. Η ασφάλεια όμως των συναλλαγών δε μπορεί να επιτρέψει να διατηρηθεί επ' αόριστο η αβέβαιη αυτή κατάσταση και επιτάσσει αναλογική εφαρμογή του νόμου για τις Α.Ε. Συνεπώς, στην Ε.Π.Ε. εφαρμόζεται αναλογικά η αποσβεστική προθεσμία ενός έτους που ισχύει και στο δίκαιο των Ε.Π.Ε. για την επίκληση της ακυρότητας αυτής της Συνέλευσης των Εταίρων. Να σημειωθεί όμως, ότι δεν είναι δυνατόν να θεραπευτεί ακυρότητα απόφασης με την οποία αποφασίστηκε τέτοια τροποποίηση του καταστατικού που κατέστησε το σκοπό της εταιρείας παράνομο ή ανήθικο. Όπως και στην Ι.Κ.Ε, έτσι και εδώ, νομιμοποιείται ενεργητικά να ασκήσει την αγωγή αυτή περί ακυρότητας οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον, ακόμα και τρίτος. Απλά η συγκεκριμένη αγωγή κατατίθεται στο Πολυμελές Πρωτοδικείο, αντί του Ειρηνοδικείου.

Διαφορετικό είναι το ζήτημα της ακυρωσίας των αποφάσεων της Συνέλευσης των Εταίρων. Καταρχήν, όλες οι αποφάσεις των συνελεύσεων, με τις οποίες παραβιάζεται αναγκαστικού δικαίου διάταξη που έχει θεσπισθεί για τα ιδιωτικά συμφέροντα των τρίτων, με την επιφύλαξη των όσων ορίστηκαν παραπάνω, είναι ακυρώσιμες. Περαιτέρω, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι ακυρώσιμες είναι όλες οι αποφάσεις της Συνέλευσης που έχουν ληφθεί κατά παράβαση διάταξης καταστατικού, εκτός και αν πρόκειται για καταστατική ρήτρα που επαναλαμβάνει διάταξη νόμου που έχει ως σκοπό την προστασία δημοσίου συμφέροντος ή των συμφερόντων των τρίτων. Σκοπός των ακυρώσιμων αποφάσεων είναι η διασφάλιση της ασφάλειας των

συναλλαγών, καθώς μία άκυρη απόφαση για λόγους που αφορούν στην προστασία των εταίρων, θα ήταν άκυρη και για τους τρίτους, επιφέροντας δυσχέρειες στις συναλλαγές. Συνεπώς, επαφίεται στον εταίρο αυτό που έχει έννομο συμφέρον, το οποίο θίγεται στην προκειμένη περίπτωση να κινήσει τη σχετική διαδικασία. Περιπτώσεις ακυρώσιμης απόφασης είναι εκείνης που δε συγκλήθηκε νόμιμα, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της σύγκλησής της από ένα μόνο από τους διαχειριστές της συλλογικής διαχείρισης ή εκείνης κατά την οποία αποκλείσθηκε παρανόμως κάποιος εταίρος ή και εκείνης κατά την οποία παραβιάσθηκε η αρχή της ίσης μεταχείρισης των εταίρων. Να σημειωθεί ότι σε περίπτωση αντίθεσης της διαδικασίας λήψης απόφασης στα χρηστά ήθη, θα θεωρείται αυτή ακυρώσιμη ενώ αντίθετα, αν το περιεχόμενό της είναι αντίθετο στα παραπάνω, θα θεωρείται αυτοδικαίως άκυρη. Ειδική περίπτωση ίσης ακυρώσιμης απόφασης της Συνέλευσης των εταίρων της Ε.Π.Ε., είναι η περίπτωση που κατά την παραβίαση διάταξης που έχει τεθεί για το συμφέρον των εταίρων, λαμβάνεται η απόφαση αυτή ομόφωνα με τη θετική ψήφο όλων των εταίρων που εκπροσωπούν το συνολικό εταιρικό κεφάλαιο. Δεδομένου πως τα πρόσωπα των οποίων τα συμφέροντα θίγονται κατά το νόμο, συναινούν με τη διαδικασία αυτή, αποκλείεται η ύπαρξη προσώπου που να νομιμοποιείται ενεργητικά να προσβάλει την απόφαση αυτή. Γενικά, τα πρόσωπα που νομιμοποιούνται ενεργητικά να καταθέσουν τη σχετική αίτηση στο Πολυμελές και πάλι Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας, είναι αποκλειστικά οι διαχειριστές και οι εταίροι, ανεξαρτήτως του αριθμού των εταιρικών μεριδίων του ή του ποσοστού αυτών στο εταιρικό κεφάλαιο. Όσον αφορά την προθεσμία εντός της οποίας μπορούν οι παραπάνω να ασκήσουν αυτή την αγωγή, αυτή καθορίζεται από το άρθρο 15 παρ. 2, το οποίο και προβλέπει αποσβεστική προθεσμία τριών μηνών (όπως προαναφέρθηκε, το άρθρο 15 αναφέρεται και ρυθμίζει καταρχήν την ακυρωσία των αποφάσεων της Συνέλευσης), αντί των τεσσάρων μηνών που προβλέπονται για την Ι.Κ.Ε. Μετά την πάροδο της προθεσμίας αυτής, το διαπλαστικό αυτό δικαίωμα των εταίρων και των διαχειριστών, αποσβήνεται. Όπως και στην Ι.Κ.Ε., η δικαστική απαγγελία της ακυρότητας της απόφασης έχει ως αποτέλεσμα να θεωρείται αυτή αναδρομικά άκυρη και να λαμβάνονται και ως άκυρες όλες οι αποφάσεις που εξαρτήθηκαν από αυτή.³⁷

Τέλος, όπως και στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε., υπάρχουν οι ανυπόστατες αποφάσεις στις οποίες τα ελαττώματα κατά τη σύγκληση της Συνέλευσης ήταν τέτοιας σοβαρότητας που δε μπορούν να την καταστήσουν ούτε άκυρη ούτε ακυρώσιμη, παρά μόνο ανύπαρκτη.

³⁷Σπυρίδωνος, 2015

Δ' ΜΕΡΟΣ

Ευθύνη στην Ι.Κ.Ε και στην Ε.Π.Ε.

Ως προς την Ι.Κ.Ε.:

Σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ.2 του Ν.4072/2012, για τις εταιρικές υποχρεώσεις ευθύνεται μόνο η εταιρεία με την περιουσία της, με μόνη επιφύλαξη τα όσα ορίζονται περί εγγυητικών εισφορών. Πρόκειται για απεριόριστη ευθύνη της εταιρείας η οποία και μπορεί να συμπεριλάβει οποιοδήποτε περιουσιακό στοιχείο που έχει αυτή αποκτήσει. Σε κάθε περίπτωση, όπως σε όλες τις κεφαλαιουχικές εταιρείες, ισχύει η αρχή της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου έναντι των εταίρων και της περιουσίας τους (εκτός από αυτούς που συμμετέχουν σε αυτή με εγγυητικές εισφορές). Η περιουσία του νομικού προσώπου είναι αυτοτελής, αυθύπαρκτη και ανεξάρτητη από τις επιμέρους περιουσίες των εταίρων. Η αρχή αυτή της περιουσιακής αυτοτέλειας αποτελεί άμεση συνέπεια της ύπαρξης νομικής προσωπικότητας της εταιρείας, με αποτέλεσμα να μην ευθύνεται αυτή παρά μόνο από την καταχώριση στο ΓΕΜΗ, με την οποία και αποκτά την παραπάνω νομική προσωπικότητα.

Αναφορικά με τους εταίρους της Ι.Κ.Ε., υπάρχει ευθύνη αυτών καταρχήν μέχρι του ποσού της εισφοράς τους, εφόσον πρόκειται για κεφαλαιακή ή και για εξωκεφαλαιακή εισφορά. Πρόκειται όμως για ευθύνη απέναντι στην εταιρεία και όχι έναντι τρίτων. Κατ' εξαίρεση προσωπική ευθύνη αυτών έναντι τρίτων υπάρχει στην περίπτωση που ανέλαβαν οι εταίροι τις εγγυητικές εισφορές του άρθρου 79 του σχετικού νόμου, οπότε και φέρουν οι τελευταίοι πρωτογενή και άμεση ευθύνη έναντι των δανειστών της εταιρείας. Κατ' εξαίρεση προσωπική ευθύνη φέρουν οι εταίροι και όταν συναλλάσσονται με τρίτους στο όνομα της εταιρείας πριν από τη σύστασή της, κατά το άρθρο 54 με άμεσο αποτέλεσμα να ευθύνονται προσωπικά με την περιουσία, τους απεριόριστα και εις ολόκληρον. Η μόνο περίπτωση απαλλαγής αυτών είναι αν η εταιρεία αναλάβει τις υποχρεώσεις αυτές εντός τριών μηνών από τη σύστασή της. Τέλος, προβλέπεται και ποινική ευθύνη των εταίρων από το άρθρο 119, στις περιπτώσεις για παράδειγμα που πραγματοποιεί ο εταίρος ψευδείς δηλώσεις αναφορικά με την καταβολή του εταιρικού κεφαλαίου (εφόσον υφίσταται κεφάλαιο) ή οι περιπτώσεις που με πρόθεση συνέταξε ετήσιες οικονομικές καταστάσεις κατά παράβαση των διατάξεων του νόμου ή του καταστατικού.

Όσον αφορά στους διαχειριστές της Ι.Κ.Ε., τα σχετικά ορίζονται από το άρθρο 67. Σύμφωνα με αυτό, ο διαχειριστής ευθύνεται έναντι της εταιρείας τόσο για παραβάσεις του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων των εταίρων, όσο και για τα «διαχειριστικά πταίσματα» που διέπραξε. Πρόβλεψη για πταίσματα κατά τη διαχείριση υπάρχει, όπως θα εξετάσουμε στη συνέχεια, και στο δίκαιο των Ε.Π.Ε. Πρόκειται για τους κανόνες επιμέλειας σύμφωνα με τα άρθρα 281ΑΚ και 288ΑΚ οι οποίοι προσδιορίζονται με βάση το μέσο συνετό συναλλασσόμενο. Η αξίωση αυτή της εταιρείας έναντι των διαχειριστών παραγράφεται τρία χρόνια μετά την τέλεση της πράξης ανεξαρτήτως του χρόνου επέλευσης της γνώσης. Από το νόμο θεσπίζονται και εξαιρέσεις από την ευθύνη αυτή των διαχειριστών. Πρόκειται για τις περιπτώσεις που

ο διαχειριστής τέλεσε οποιαδήποτε από τις παραπάνω πράξεις σύμφωνα με σύννομη απόφαση των εταίρων. Με τη χρήση του όρου σύννομη ο νομοθέτης επιδιώκει να αποφύγει τη νομιμοποίηση περιπτώσεων παραβάσεων του νόμου ή του καταστατικού και να περιορίσει τις αποφάσεις αυτές στην επικύρωση ενεργειών διαχειριστικού χαρακτήρα. Στην περίπτωση που ελήφθη απόφαση άκυρη λόγω αντίθεσης του περιεχομένου της στο νόμο ή ακυρώσιμη λόγω αντίθεσης της διαδικασίας που ελήφθη, στο νόμο, και ο διαχειριστής γνώριζε το ελάττωμα αυτό, δεν αίρεται η ευθύνη του. Μία ακόμα εξαίρεση από την ευθύνη του διαχειριστή προβλέπεται στο άρθρο 67 και είναι η περίπτωση που ο εταίρος βασίστηκε σε εύλογη επιχειρηματική απόφαση κατά την τέλεση της πράξης διαχείρισης και έδρασε με καλή πίστη προκειμένου να εξυπηρετήσει αποκλειστικά το εταιρικό συμφέρον. Προϋπόθεση εφαρμογής της είναι η τήρηση της υποχρέωσης πίστης κατά το άρθρο 65 από το διαχειριστή και σκοπός της είναι να μετριασθεί το εύρος των περιπτώσεων που θεωρούνται ως διαχειριστικά πταίσματα, προκειμένου να μετριασθεί και ο φόβος δράσης των διαχειριστών, κάτι που θα παρακώλυε τη λειτουργία της εταιρείας. Τέλος, κατά το άρθρο 67 παρ.2 ο διαχειριστής μπορεί με απόφαση των εταίρων να απαλλάσσεται για τα διαχειριστικά πταίσματα και σε περίπτωση ομοφωνίας, μπορεί να του χορηγείται και γενική απαλλαγή. Η ποινική ευθύνη των διαχειριστών, θεμελιώνεται όπως και η ποινική ευθύνη των εταίρων, στο άρθρο 119.³⁸

Ως προς την Ε.Π.Ε.:

Όπως και στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε., ισχύει η αποκλειστική και απεριόριστη ευθύνη της εταιρείας με την παρουσία της για όλες τις εταιρικές υποχρεώσεις έναντι των εταιρικών δανειστών. Αυτό ορίζεται ήδη από το πρώτο άρθρο του νόμου για τις Ε.Π.Ε. , αναδεικνύοντας έτσι τη σημασία της βασικής αρχής της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου και για αυτή την εταιρεία. Περαιτέρω, όπως και στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε., ισχύει το περιορισμένο της ευθύνης των εταίρων μέχρι του ποσού της εισφοράς τους. Ισχύει λοιπόν, και σε αυτή το ανεύθυνο του εταίρου έναντι των εταιρικών δανειστών της εταιρείας. Υποχρεούται αυτός μόνο σε εκπλήρωση της υποχρέωσης που του αναλογεί έναντι της εταιρείας σύμφωνα με το ύψος της εισφοράς του. Αυτό είναι το άμεσο αποτέλεσμα της αρχής της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου. Ωστόσο, υπάρχουν και στην Ε.Π.Ε. κατ' εξαίρεση περιπτώσεις προσωπικής ευθύνης των εταίρων έναντι τρίτων και μία από αυτές είναι και η περίπτωση της άρσης της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου. Προϋπόθεση για να επέλθει το παραπάνω, είναι να υπάρξει παραβίαση της διάταξης του 281ΑΚ, να γίνεται λοιπόν επίκληση της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου προκειμένου να επιτευχθεί αποτέλεσμα αντίθετο στις αρχές της καλής πίστης. Μπορεί για παράδειγμα, να γίνεται κατάχρηση του εταιρικού τύπου με σκοπό τη δόλια ζημία σε τρίτους χωρίς να καθίστανται οι εταίροι υπεύθυνοι για αυτή τους τη δραστηριότητα. Η κατάχρηση λοιπόν αυτή από τα μέρη, οδηγεί σε άρση της νομικής αυτοτέλειας με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να ευθύνονται προσωπικά και απεριόριστα, καθώς πλέον ταυτίζεται το νομικό πρόσωπο της εταιρείας με τα πρόσωπα των εταίρων. Τα περί άρσης της νομικής

³⁸Ρόκας Νικόλαος, 2012

αυτοτέλειας στην Ε.Π.Ε. δεν ορίζονται σε κάποια διάταξη παρά αποτελούν το συμπέρασμα της νομολογιακής πρακτικής και θεωρείται ότι εφαρμόζονται αναλογικά και στο νέο εταιρικό τύπο της Ι.Κ.Ε.

Ωστόσο, στην Ε.Π.Ε. ορίζεται και μία ακόμα εξαίρεση από την αρχή της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου και αυτή είναι η περίπτωση της ακυρότητας της εταιρείας. Ορίζεται στην παρ.5 του άρθρου 7, ότι στην περίπτωση της ίδρυσης άκυρης εταιρείας, αφού αυτή ακυρωθεί με δικαστική απόφαση, ευθύνονται οι υπαίτιοι εταίροι προσωπικά και απεριόριστα, τόσο απέναντι στην εταιρεία, όσο και απέναντι στους υπόλοιπους εταίρους. Παρόμοια ρύθμιση δεν προβλέπεται στο δίκαιο της Ι.Κ.Ε. Αντίθετα, όπως στην Ι.Κ.Ε. εισάγεται εξαίρεση από την αυτοτέλεια του νομικού προσώπου κατά το άρθρο 54, έτσι και στην Ε.Π.Ε. προβλέπεται στο άρθρο 9 παρ. 2 παρόμοια ρύθμιση για τις πράξεις των εταίρων που πραγματοποιήθηκαν κατά το στάδιο ίδρυσης της εταιρείας. Επιπλέον, στην Ε.Π.Ε. ορίζονται και κάποιες άλλες περιπτώσεις άρσης της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου. Αυτές είναι οι εξής: η ευθύνη του εταίρου για τη μη καταβολή συμπληρωματικών εισφορών, παρεπόμενων παροχών, καθώς και η ευθύνη των εταίρων για το ποσό των προς την εταιρεία δανείων. Στην τελευταία περίπτωση, ο εταίρος ευθύνεται έμμεσα και μέχρι του ποσού των δανείων που έχει παραχωρήσει στην εταιρεία, καθώς αν δεν ίσχυε κάτι τέτοιο, θα μπορούσε να γίνει καταστρατήγηση των σχετικών διατάξεων, καθώς οι εταίροι αντί να εισφέρουν τα κεφάλαια που τους αναλογούν, θα τα εισέφεραν με μορφή δανείων, προκειμένου να καθίστανται δανειστές αυτής. Τέλος, όσον αφορά στην ποινική ευθύνη των εταίρων, τα σχετικά περί αυτής ορίζονται στο άρθρο 60 του Ν.3190/1955, το οποίο αποτέλεσε και το πρότυπο της αντίστοιχης διάταξης του νόμου για τις Ι.Κ.Ε. Με τη διαφορά ότι οι προβλεπόμενες περιπτώσεις ποινικής ευθύνης στην Ε.Π.Ε., είναι περισσότερες. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις ποινικής ευθύνης σε αυτή είναι: η μη νόμιμη εκπροσώπησή της, η παράλειψη σύνταξης του ισολογισμού εκ προθέσεως ή η σύνταξή του κατά παράβαση του νόμου ή του καταστατικού, καθώς και η μη τήρηση των υποχρεωτικών βιβλίων ή η άσκηση από αυτή επιχείρησης που ασκείται από άλλο εταιρικό τύπο. Παρατηρούμε επίσης, πως ακόμα και η διενέργεια πράξεων ανταγωνισμού κατά παράβαση του νόμου ή του καταστατικού, οδηγεί σε ποινική ευθύνη του εταίρου. Συμπεραίνουμε, γενικά ότι η ποινική ευθύνη στην Ε.Π.Ε. είναι πιο διευρυμένη από την ποινική ευθύνη στην Ι.Κ.Ε., καθώς προβλέπονται περισσότερες περιπτώσεις ποινικής ευθύνης στο νόμο της πρώτης.

Όσον αφορά στους διαχειριστές της Ε.Π.Ε., τα σχετικά ορίζονται στο άρθρο 26 του Ν.3190/1955. Αντίθετα με την αντίστοιχη διάταξη της Ι.Κ.Ε., στην Ε.Π.Ε. γίνεται διάκριση της άμεσης ευθύνης έναντι της εταιρείας και της έμμεσης έναντι των εταίρων και έναντι των τρίτων. Καταρχάς, ο διαχειριστής ευθύνεται έναντι του νομικού προσώπου της εταιρείας για τις παραβάσεις του νόμου ή του καταστατικού ή για τα διαχειριστικά πταίσματα που τέλεσε και η ευθύνη του απέναντι στους εταίρους και σε τρίτους είναι αντανakλαστική και απορρέουσα από την πρωτογενή ευθύνη απέναντι στην εταιρεία. Η ευθύνη του όμως, μπορεί να υπάρχει πρωτογενώς και έναντι των εταίρων ή έναντι τρίτων προσώπων, οπότε και θα τύχουν εφαρμογής οι γενικές διατάξεις, όπως και στην Ι.Κ.Ε. Χαρακτηριστική περίπτωση άμεσης ευθύνης είναι η

έκδοση ακάλυπτης διαταγής. Οι εταιρικές αξιώσεις κατά του διαχειριστή δύνανται να ασκούνται από το νομικό πρόσωπο της εταιρείας, ή και πλαγιαστικά από τους εταίρους ή και από τρίτους δανειστές της, οι οποίοι δρουν ως μη δικαιούχοι διάδικοι δεδομένου ότι δικαιούχος της αξίωσης κατά των διαχειριστών παραμένει το νομικό πρόσωπο. Εδώ έγκειται και μία διαφορά από το δίκαιο για τις Ι.Κ.Ε., καθώς εκεί δεν προβλέπεται δυνατότητα πλαγιαστικής άσκησης της αγωγής αυτής από τρίτους. Ωστόσο, ο όρος τρίτος στο δίκαιο των Ε.Π.Ε. θα πρέπει να ερμηνευθεί αποκλειστικά ως αναφερόμενος στους εταιρικούς δανειστές. Οι περιπτώσεις δε, πλαγιαστικής άσκησης της εταιρικής αγωγής στην Ε.Π.Ε., απαριθμούνται περιοριστικά στο άρθρο 26 παρ. 2 και περιλαμβάνουν το ενδεχόμενο να απέρριψε η Συνέλευση των Εταίρων πρόταση για έγερση της εταιρικής αγωγής ή να μην έλαβε απόφαση αυτή εντός εύλογου χρόνου. Τέλος, υποστηρίζεται και η άποψη ότι η εταιρική αγωγή κατά του διαχειριστή μπορεί να ασκηθεί πλαγιαστικά και όταν η Συνέλευση απαλλάσσει το διαχειριστή από την ευθύνη του κατά το άρθρο 14 παρ. 2 εδ. β'. Προθεσμία για την άσκηση της αγωγής αυτής είναι τα πέντε χρόνια από την τέλεση της πράξης, σε αντίθεση με την τριετία που προβλέπεται στην εταιρική αγωγή της Ι.Κ.Ε., καθώς μετά επέρχεται παραγραφή. Ιδιαιτερότητα του νόμου για την Ε.Π.Ε., είναι ότι προβλέπεται σύντομη παραγραφή εξαμήνου για τις αξιώσεις της εταιρείας από πράξεις ανταγωνισμού των διαχειριστών, η οποία και κατά το άρθρο 20 παρ. 4 αρχίζει αμέσως μετά την ανακοίνωση τους στη Συνέλευση των Εταίρων. Σε διαφορετική περίπτωση επανέρχεται η πενταετής παραγραφή.^{39 40}

Ε' ΜΕΡΟΣ

Μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων της Ι.Κ.Ε. και της Ε.Π.Ε.

Ως προς την Ι.Κ.Ε.: Τα άρθρα 83, 84 και 86 ορίζουν όλες τις λεπτομέρειες σχετικά με τη μεταβίβαση των εταιρικών μεριδίων. Στην Ι.Κ.Ε. ισχύει καταρχήν το ελεύθερο της μεταβίβασης των εταιρικών μεριδίων τόσο εν ζωή όσο και αιτία θανάτου. Η ελευθερία αυτή μεταβίβασης επιβεβαιώνει τον κεφαλαιουχικό χαρακτήρα της Ι.Κ.Ε. Εξαιρέσεις σε αυτή εισάγονται με τις παραγράφους 2 των άρθρων 83 και 84. Η πρώτη διασφαλίζει το ανεπίτρεπτο της μεταβίβασης των εταιρικών μεριδίων που αντιστοιχούν σε εξωκεφαλαιακή ή εγγυητική εισφορά, αν δεν εξαγορασθούν πρώτα οι αντίστοιχες υποχρεώσεις, οπότε και θα μετατραπούν αυτά σε μερίδια κεφαλαιακής εισφοράς και θα είναι ελευθέρως μεταβιβάστα. Η απαγόρευση αυτή δικαιολογείται απόλυτα από το χαρακτήρα των συγκεκριμένων μεριδίων, τα οποία και είναι προσωπικά, άρρηκτα συνυφασμένα με το πρόσωπο του εταίρου που τα ανέλαβε. Δεύτερη περίπτωση απαγόρευσης μεταβίβασης των μεριδίων αυτών είναι η περίπτωση καταστατικής ρήτρας, οπότε και θεωρούνται τα μερίδια αυτά

³⁹Αντωνόπουλος, 2012

⁴⁰Σπυρίδωνος, 2015

«δεσμευμένα». Σύμφωνα με το άρθρο 84 παρ.2, μπορεί το καταστατικό να αποκλείει ή να περιορίζει τη μεταβίβαση των εταιρικών μεριδίων ή και να προβλέπει δικαίωμα προτίμησης των υπολοίπων εταίρων σε περίπτωση που κάποιος εταίρος δηλώνει πρόθεση μεταβίβασης των εταιρικών του μεριδίων ή ακόμα και να υποδεικνύει τρίτο ο οποίος και θα αγοράζει τα προς μεταβίβαση μερίδια. Περαιτέρω, μπορεί νόμιμα με το καταστατικό να έχουν επιβληθεί περιορισμοί στη μεταβίβαση των εταιρικών μεριδίων, όπως ο όρος συγκεκριμένης ηλικίας. Αναφορικά με τη διαδικασία μεταβίβασης, απαιτείται σύνταξη ιδιωτικού εγγράφου ως συστατικός τύπος και γνωστοποίηση της πράξης μεταβίβασης στην εταιρεία με έγγραφο υπογραφόμενο και από τα δύο μέρη ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Ακολουθεί καταχώριση από το διαχειριστή στο βιβλίο των εταίρων και ανάρτηση των στοιχείων του νέου εταίρου στην εταιρική ιστοσελίδα. Όσον αφορά στην περίπτωση μεταβίβασης αιτία θανάτου, στο άρθρο 84 παρ. 2 προβλέπεται δυνατότητα περιορισμού ή απαγόρευσης μόνο στην περίπτωση μεταβίβασης των μεριδίων εν ζωή. Περιορισμοί μπορούν να εισαχθούν μόνο μετά την υπεισέλευση του κληρονόμου στα εταιρικά μερίδια του θανόντος, όπως για παράδειγμα η πρόβλεψη για υποχρεωτική εξαγορά μεριδίων από κάποιο εταίρο με μονομερή δήλωση προς τον κληρονόμο εντός ενός μηνός από τη γνώση του θανάτου.

Εκτός όμως από τις περιπτώσεις μεταβίβασης των εταιρικών μεριδίων εν ζωή ή αιτία θανάτου, προβλέπονται στο νόμο και περιπτώσεις εισόδου και εξόδου εταίρων στην Ι.Κ.Ε. Αναφορικά με τη δυνατότητα εισόδου νέων εταίρων στην εταιρεία, προβλέπεται στο άρθρο 89 ότι απαιτείται ομόφωνη απόφαση των εταίρων είτε για την είσοδο νέου εταίρου, είτε για την ανάληψη νέων εισφορών από τους υπάρχοντες εταίρους. Στη παράγραφο 2 του άρθρου αυτού, διασφαλίζεται ότι δε θα εφαρμόζεται αυτό σε περίπτωση αύξησης κεφαλαίου. Άρα τα μερίδια που αποκτούν οι νέοι εταίροι και εκείνα που αναλαμβάνουν οι ήδη υπάρχοντες εταίροι, θα πρέπει να αντιστοιχούν σε εξωκεφαλαιακές ή εγγυητικές εισφορές, καθώς μόνο με αυτές δεν επέρχεται αύξηση κεφαλαίου. Αναφορικά δε, με τη δυνατότητα εξόδου των εταίρων από την εταιρεία, αυτός μπορεί σύμφωνα με το άρθρο 92 να εξέλθει της εταιρείας για σπουδαίο λόγο, εν ακολουθία δικαστικής απόφασης. Ως σπουδαίος λόγος θεωρείται οποιοσδήποτε καθιστά δυσβάστακτη την παραμονή του εταίρου στην εταιρεία. Εκτός όμως, από τη συνδρομή σπουδαίου λόγου, μπορεί να προβλέπονται στο καταστατικό κατά το άρθρο 92 παρ. 2, ειδικά κάποιες συνθήκες που επιτρέπουν την έξοδο του εταίρου. Κατά την έξοδο του αυτή, του αποδίδεται η αξία των εταιρικών μεριδίων του και ο διαχειριστής προχωράει σε άμεση ακύρωσή τους, εκτός και αν αυτά εξαγοραστούν από τρίτο ή από άλλο τρίτο.

Τέλος υπάρχουν και οι περιπτώσεις αποκλεισμού ή πτώχευσης των εταίρων, οι οποίες και οδηγούν σε μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων. Η δυνατότητα αποκλεισμού κάποιου εταίρου για σπουδαίο λόγο προβλέπεται από το άρθρο 93, κατά το οποίο, το δικαστήριο μπορεί μετά από αίτηση διαχειριστή ή εταίρου, να αποκλείσει από την εταιρεία κάποιο εταίρο, αν υπήρχε σχετική απόφαση των εταίρων που ελήφθη με απλή πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των εταιρικών μεριδίων, εφόσον αυτός καταθέσει τη σχετική αίτηση εντός εξήντα ημερών από τη λήψη της απόφασης των εταίρων. Όπως συμβαίνει και στην έξοδο κάποιου εταίρου, έτσι και στην περίπτωση

αποκλεισμού του, τα εταιρικά μερίδια που του αναλογούν, είτε ακυρώνονται είτε εξαγοράζονται από τους υπόλοιπους εταίρους. Όσον αφορά στην περίπτωση πτώχευσης κάποιου εταίρου, οπότε και ακολουθεί η κατάσχεση των εταιρικών του μεριδίων, εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις του άρθρου 88 και είναι δυνατή η κατάσχεση ακόμα και αν είχε περιορισθεί ή ακόμα και αποκλεισθεί η μεταβίβαση αυτών. Εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπου και ρυθμίζεται η σχετική διαδικασία. Τα εταιρικά μερίδια του πτωχεύοντα μπορεί είτε να εκποιούνται, είτε να μεταβιβάζονται. Σε περίπτωση που κατέχει αυτός μερίδια που αντιστοιχούν σε εγγυητικές εισφορές, στην πτώχευσή του μπορούν να αναγγελθούν όχι μόνο οι ατομικοί του δανειστές, αλλά και κάθε εταιρικός δανειστής κατά το άρθρο 79 παρ. 4 της Ι.Κ.Ε. μόνο όμως ως προς το ποσό που αντιστοιχεί στην εγγυητική ευθύνη του πτωχεύσαντα και αφού μειωθεί αναλογικά ως προς τα ποσά που αντιστοιχούν στις απαιτήσεις και των λοιπών ενέγγυων πιστωτών του.

Ως προς την Ε.Π.Ε.: Όπως στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε. ισχύει καταρχήν το ελεύθερο του μεταβιβαστού των εταιρικών μεριδίων, όπως κατοχυρώνεται και στο άρθρο 28. Συνάγεται επίσης, από το σύνολο των σχετικών διατάξεων της Ε.Π.Ε. ότι είναι δυνατή ακόμα και η μεταβίβαση του συνόλου της εταιρικής μερίδας του εταίρου (στην περίπτωση αυτή χάνει την εταιρική του ιδιότητα αντίθετα με ό,τι συμβαίνει στην περίπτωση μεταβίβασης απλά κάποιων εταιρικών μεριδίων). Επιπλέον, όπως και στην Ι.Κ.Ε., έτσι και εδώ, εισάγονται με το άρθρο 28 εξαιρέσεις από την αρχή του ελεύθερου της μεταβίβασης των εταιρικών μεριδίων. Η πρώτη είναι η περίπτωση που ορίζεται κάτι διαφορετικό στο καταστατικό της εταιρείας, είτε στο αρχικό είτε στο μεταγενέστερο τροποποιημένο καταστατικό. Όπως συμβαίνει και στην Ι.Κ.Ε., Μπορεί να μην εισάγεται απόλυτη απαγόρευση μεταβίβασης, απλά να εισάγονται κάποιοι όροι για την υλοποίηση αυτής. Μία ακόμα περίπτωση απαγόρευσης είναι η περίπτωση να υποδεικνύεται συγκεκριμένο πρόσωπο για την εξαγορά του εταιρικού μεριδίου. Επιπλέον, για τη μεταβίβαση στην Ε.Π.Ε., δεν αρκεί η σύνταξη απλού ιδιωτικού εγγράφου αλλά απαιτείται η σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου κατά το άρθρο 28 παρ. 3. Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται η τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας κατά το άρθρο 31 παρ. 2 και άρα η δημοσίευση στο ΓΕΜΗ, παρότι η πράξη μεταβίβασης δε συνιστά τροποποίηση του καταστατικού, προκειμένου να προστατεύονται οι τρίτοι, σε αντίθεση με την Ι.Κ.Ε., όπου αρκεί η εγγραφή στο βιβλίο των εταίρων. Τέλος, απαιτείται και εδώ η εγγραφή στο βιβλίο των εταίρων, ώστε να νομιμοποιείται ο αποκτών να ασκήσει τα δικαιώματά του κατά της εταιρείας. Αν παραβιασθούν οι διατάξεις περί μεταβίβασης των εταιρικών μεριδίων, τότε η μεταβίβαση είναι άκυρη στην περίπτωση και των δύο εταιριών. Απλά η ακυρότητα αυτή είναι καταρχήν σχετική υπέρ της εταιρείας, καθώς το εταιρικό μερίδιο συνιστά περιουσιακό δικαίωμα κατευθυνόμενο κατά της εταιρείας. Την ακυρότητα αυτή όμως μπορούν να προβάλλουν και οι εταίροι καθώς οι σχετικές απαγορεύσεις έχουν τεθεί για την προστασία όχι μόνο του νομικού προσώπου, αλλά κατεξοχήν και των εταίρων. Η καταστατική ρήτρα άλλωστε, περί απαγόρευσης ή περιορισμού μεταβίβασης των μεριδίων δεν είναι απλή ενοχική σύμβαση, αλλά εταιρική υποχρέωση που έχει τεθεί προς προστασία της εταιρείας αλλά και των εταίρων. Αναφορικά με τη μεταβίβαση εταιρικών μεριδίων αιτία θανάτου, όπως και στην Ι.Κ.Ε. δεν επιτρέπονται καταρχήν, απαγορεύσεις της μεταβίβασης του

εταιρικού μεριδίου από το άρθρο 29 παρ.1. Προβλέπεται όμως, επίσης δυνατότητα εξαγοράς εταιρικών μεριδίων από κάποιο υποδεικνυόμενο εταίρο, αφού ασκήσει αυτός τη σχετική δήλωση προτίμησης. Εφαρμόζονται πάντως, αναλογικά, και εδώ τα όσα ορίζονται από το άρθρο 31 παρ.2 περί δημοσιότητας στο ΓΕΜΗ, οπότε και δημοσιεύεται εκεί η πράξη της αποδοχής της κληρονομίας.

Όπως στην Ι.Κ.Ε προβλέπεται δυνατότητα εξόδου, έτσι και στην Ε.Π.Ε. υπάρχουν άρθρα που προβλέπουν το δικαίωμα αυτό του εταίρου. Πραγματοποιείται όμως, και εδώ, υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Καταρχάς, σύμφωνα με το άρθρο 33 παρ. 1, όπως και στην Ι.Κ.Ε. το καταστατικό δύναται να περιλαμβάνει διατάξεις για το δικαίωμα των εταίρων να εξέλθουν της εταιρείας υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 33 παρ. 2, κάθε εταίρος δύναται να εξέλθει της εταιρείας για σπουδαίο λόγο, κατόπιν αποφάσεως της Προέδρου Πρωτοδικών. Ο σπουδαίος λόγος, λαμβάνοντας υπόψη τη δικαστηριακή πρακτική και νομολογία, η οποία και είναι προφανώς ευρύτερη στην Ε.Π.Ε. σε σχέση με την Ι.Κ.Ε., μπορεί να περιλαμβάνει: την καταχρηστική άσκηση των δικαιωμάτων πλειοψηφίας, το πλήγμα στις σχέσεις του εξερχομένου εταίρου με τους υπόλοιπους, την άσκηση ανταγωνιστικών πράξεων από εταίρους ή διαχειριστές ή ακόμα και την αύξηση του εταιρικού κινδύνου. Στην Ε.Π.Ε. όμως, ως εταιρεία κεφαλαιουχική μεν που φέρει όμως και προσωπικά στοιχεία δε, εν αρχή, ισχύει το μη ελεύθερο της αποχώρησης των εταίρων. Τα προσωπικά στοιχεία αυτή επιβεβαιώνονται και στο άρθρο 33 παρ.3, κατά το οποίο οι υπόλοιποι εταίροι έχουν δικαίωμα να αποκλείσουν κάποιο άλλο. Στην Ε.Π.Ε. οι υπόλοιποι εταίροι έχουν επίσης δικαίωμα να αποκλείσουν την έξοδο κάποιου εταίρου, μέσω των εταιρικών οργάνων της, επιβεβαιώνοντας το ότι σε αυτή την κεφαλαιουχική εταιρεία οι εταίροι έχουν δικαιολογημένο ενδιαφέρον να συναποφασίζουν ποια θα είναι τα πρόσωπα των λοιπών εταίρων. Επιβεβαίωση του προσωπικού χαρακτήρα της Ε.Π.Ε. αποτελεί και το ότι μπορεί να επέλθει έξοδος εταίρου ακόμα και χωρίς μεταβίβαση των εταιρικών του μεριδίων, παρά μόνο με μείωση κεφαλαίου. Μία τρίτη, ειδική περίπτωση εξόδου εταίρου στην Ε.Π.Ε. είναι το άρθρο 39, το οποίο εισάγει ειδικό νόμιμο δικαίωμα που επιτρέπει στους διαφωνήσαντες εταίρους κατά τη μεταβολή του αντικειμένου της εταιρικής επιχείρησης, να εξέλθουν από την εταιρεία.

Όπως και στην Ι.Κ.Ε, έτσι και στην Ε.Π.Ε., προβλέπεται δυνατότητα αποκλεισμού κάποιου εταίρου για σπουδαίο λόγο κατά το άρθρο 33 παρ. 3 εφόσον προηγηθεί σχετική αίτηση εταίρου ή διαχειριστή στο αρμόδιο Δικαστήριο. Απαιτείται και εδώ η αίτηση αυτή να βασίζεται σε απόφαση της Συνέλευσης των Εταίρων, η οποία ελήφθη με απλή πλειοψηφία κεφαλαίου και κεφαλών κατά το άρθρο 13. Τα εταιρικά μερίδια επίσης ακυρώνονται, οπότε και συντελείται μείωση του εταιρικού κεφαλαίου, ή εξαγοράζονται από τους υπόλοιπους εταίρους (μεταβίβαση εταιρικών μεριδίων εν ζωή), με αποτέλεσμα να παραμένει σταθερό το κεφάλαιο. Η ερμηνεία της έννοιας του σπουδαίου λόγου είναι κοινή και στους δύο εταιρικούς τύπους και περιλαμβάνει όλες τις περιπτώσεις για τις οποίες η συνέχιση της παραμονής του αποκλεισμένου εταίρου, είναι δυσβάστακτη για τους υπόλοιπους. Δεν απαιτείται υπαιτιότητα του, καθώς αρκούν αντικειμενικά μόνο στοιχεία για τον αποκλεισμό του. Ωστόσο, η υπαιτιότητά του μπορεί να λειτουργήσει ως επιβαρυντικό στοιχείο και μπορεί να έχει σημασία για τον

υπολογισμό του ύψους της αποζημίωσης. Για την περίπτωση ειδικά της Ε.Π.Ε., αναλόγως του στοιχείου που κυριαρχεί σε αυτή, ήτοι του κεφαλαιακού ή του προσωπικού, η βαρύτητα του πραγματικού περιστατικού θα κριθεί αναλόγως ποιανών στοιχείων άπτεται. Κάποια παραδείγματα σπουδαίων λόγων που μπορούν να οδηγήσουν στον αποκλεισμό είναι: η μη συμβολή στην επίτευξη του εταιρικού σκοπού, η μεταβολή των συνθηκών υπό τις οποίες είχε αυτός εισέλθει στην εταιρεία ή η περίπτωση που είναι αυτός διαχειριστής και χρησιμοποιεί την ιδιότητά του αυτή με σκοπό να πλήξει την εταιρεία, οπότε και δεν περιορίζονται οι εταίροι στην ανάκληση αυτού, αλλά μπορούν να προχωρήσουν ακόμα και σε αποκλεισμό του. Επίσης, η άσκηση ανταγωνιστικών ενεργειών από αυτόν σε βάρος της εταιρείας, ή η κατάχρηση των εταιρικών του δικαιωμάτων, όπως η περίπτωση άσκησης αυτών με τρόπο που να εξυπηρετείται το δικό του προσωπικό συμφέρον και όχι εκείνο της εταιρείας. Σε κάθε περίπτωση, γίνεται δεκτό ότι και στους δύο εταιρικούς τύπους, οι εταίροι είναι σε θέση να προβλέψουν με καταστατική ρήτρα τις περιπτώσεις αποκλεισμού κάποιου εταίρου, καθώς το θέμα αυτό αφορά στις εσωτερικές σχέσεις της εταιρείας. Δεν επηρεάζει μάλιστα, την επάρκεια της εταιρείας έναντι των τρίτων, η ακύρωση των μεριδίων των εξερχομένων εταίρων, καθώς συνοδεύεται από τη σχετική μείωση κεφαλαίου. Ειδική περίπτωση αποκλεισμού εταίρου της Ε.Π.Ε. εκ του νόμου, προβλέπεται στο άρθρο 37, στο οποίο και διασφαλίζεται η δυνατότητα αποκλεισμού του εταίρου που δεν καταβάλλει τις συμπληρωματικές εισφορές του κατά το άρθρο 36.⁴¹

Αναφορικά με την πτώχευση κάποιου εταίρου, οπότε και επέρχεται κατάσχεση των εταιρικών του μεριδίων, ισχύουν και εδώ ρυθμίσεις παρόμοιες με εκείνες της Ι.Κ.Ε., κατά το άρθρο 30 του Ν.3190/1955. Καταρχήν, και στην Ε.Π.Ε., η πρόβλεψη στο καταστατικό περί το αμεταβίβαστου των εταιρικών μεριδίων, δεν μπορεί να παρακωλύσει τη νόμιμη ένταξη των εταιρικών μεριδίων του πτωχεύσαντα στην εταιρική εταιρεία. Δεδομένου όμως, ότι είναι πιθανό λόγω του ιδιαίτερου μεικτού χαρακτήρα της Ε.Π.Ε., να θέλουν οι εταίροι να διατηρήσουν τον προσωποπαγή χαρακτήρα της, οπότε και να εκδηλώνεται η επιθυμία αυτή με σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό, είναι δυνατόν το δικαστήριο να διατάξει την ελεύθερη διάθεση των εταιρικών μεριδίων αντί για διάθεση με πλειστηριασμό. Συνεπώς το μερίδιο διατίθεται μεν εντός του πλαισίου της αναγκαστικής εκτέλεσης, αλλά διατίθεται ελεύθερα, με αποτέλεσμα να μπορεί να ακολουθήσει μεταβίβαση σε άλλο εταίρο, ο οποίος καθίσταται επισπεύδοντας. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να σημειωθεί ότι και στις δύο εταιρείες, δεδομένου ότι ο εταίρος με μόνη τη συμμετοχή του σε αυτές, δεν αποκτά την εμπορική ιδιότητα, η πτώχευση αυτού επέρχεται λόγω της κτήσης εμπορικής ιδιότητας από άλλους λόγους.

⁴¹Αντωνόπουλος, 2012

ΣΤ' ΜΕΡΟΣ

Δικαιώματα και υποχρεώσεις εταίρων και μειοψηφίας σε Ι.Κ.Ε. και σε Ε.Π.Ε.

Ως προς την Ι.Κ.Ε.:

Όπως έχει προαναφερθεί, βασική αρχή είναι η ισότητα των εταιρικών μεριδίων, ανεξαρτήτως του είδους της εισφοράς στην οποία και αντιστοιχούν (άρθρο 94 παρ. 1). Έχουν άλλωστε, ίση ονομαστική αξία και το καθένα από αυτά δίνει καταρχήν, το δικαίωμα μίας ψήφου για τη λήψη των αποφάσεων των εταίρων κατά το άρθρο 72 παρ. 2. Κάθε εταιρικό μερίδιο παρέχει καταρχήν στον εταίρο δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη της εταιρείας και στο προϊόν εκκαθάρισης, είναι ανάλογο όμως το δικαίωμα αυτό, του συνόλου των εταιρικών μεριδίων που κατέχει ο εταίρος. Στους εταίρους σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ. 2, διανέμονται τα καθαρά κέρδη που απομένουν μετά την αφαίρεση του νόμιμου τακτικού αποθεματικού ή και έκτακτων αποθεματικών όπως ορίζονται από το καταστατικό. Αναφορικά με τη συμμετοχή του εταίρου στο προϊόν της εκκαθάρισης, τα σχετικά ορίζονται από το άρθρο 100 παρ.5, σύμφωνα με το οποίο είναι δυνατό να προτιμώνται οι εταίροι που με μερίδια που αντιστοιχούν σε κεφαλαιακές εισφορές, με αποτέλεσμα να εισάγεται εξαίρεση στην θεμελιώδη αρχή της ισότητας των εταιρικών μεριδίων. Πρόκειται για τα ύψιστα δικαιώματα περιουσιακού χαρακτήρα των εταίρων. Ωστόσο, η διάταξη αυτή περί ισότητας των εταιρικών μεριδίων, δεν είναι αναγκαστικού χαρακτήρα, συνεπώς τα μέρη θα μπορούν να αποκλίνουν με σχετική καταστατική πρόβλεψη, εφόσον όμως δεν έρχεται αυτή σε αντίθεση με διάταξη νόμου που είναι αναγκαστικού δικαίου. Μη νόμιμη θα ήταν για παράδειγμα, καταστατική ρήτρα με την οποία θα αποκλειόταν το δικαίωμα του εταίρου να προσφύγει στη δικαστική κρίση όταν εκκρεμεί δυσμενής απόφαση σε βάρος του, ρύθμιση που θα ήταν αντίθετη και με τις γενικές διατάξεις περί έννομης προστασίας και του με το δικαίωμα ακρόασης το οποίο και κατοχυρώνεται από το ελληνικό Σύνταγμα. Εκτός από τα περιουσιακά δικαιώματα που αποδίδει η εταιρική συμμετοχή στον εταίρο, αυτός φέρει και διοικητικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα συμμετοχής στην εταιρική διαχείριση στην περίπτωση νόμιμης διαχείρισης ή το δικαίωμα της παροχής πληροφοριών σε αυτόν κατά το άρθρο 94 παρ.2. Τα εταιρικά δικαιώματα βέβαια, συνοδεύονται και από εταιρικές υποχρεώσεις, όπως είναι καταρχήν η υποχρέωση παροχής στην εταιρεία του αντικειμένου της εισφοράς που αντιστοιχεί στο εταιρικό του μερίδιο ή η υποχρέωση πίστης του εταίρου. Σύμφωνα με τη διάταξη 94 παρ1 εδ. β', με τροποποίηση του καταστατικού η οποία πραγματοποιείται με συμφωνία όλων των εταίρων, μπορεί να παρασχεθούν και νέα δικαιώματα στους εταίρους ή να επιβληθούν σε αυτούς νέες υποχρεώσεις, υπό την προϋπόθεση πάντοτε, ότι δεν παραβιάζονται διατάξεις αναγκαστικού δικαίου. Η μπορεί και εξαρχής στο καταστατικό να εντάσσονται σύμφωνα με το άρθρο 50 παρ.2, ειδικές συμφωνίες των εταίρων, με τις οποίες επίσης να αναγνωρίζονται ειδικά δικαιώματα σε αυτούς ή και να επιφορτίζονται με ειδικές υποχρεώσεις.⁴²

⁴²Περάκης – Κουράκης, 2013

Στο άρθρο 94 παρ. 4 προβλέπεται και ειδικό δικαίωμα του 1/10 των εταίρων να ζητήσουν οποτεδήποτε από το δικαστήριο να διορίσει ανεξάρτητο ορκωτό ελεγκτή, προκειμένου να διερευνήσει υπονόμιες παράβασης του νόμου ή του καταστατικού. Γίνεται λοιπόν, προσπάθεια από το νομοθέτη, με τη διάταξη αυτή, να προστατεύσει τη μειοψηφία των εταίρων, από τυχόν καταστρατηγήσεις του δικαίου, τις οποίες είναι πιθανόν να πραγματοποιήσει η πλειοψηφία, δεδομένου της πλειοψηφίας με την οποία λαμβάνονται οι αποφάσεις από το σώμα των εταίρων. Πρόκειται για προσπάθεια εξισορρόπησης του κεφαλαιουχικού στοιχείου με το προσωπικό. Άλλα δικαιώματα που προβλέπονται από το δίκαιο της Ι.Κ.Ε. για το 10% των εταίρων αυτό της ανάκλησης καταστατικού διαχειριστή, κατά το άρθρο 61 παρ.1 , ή το δικαίωμα να αιτούνται επιτάχυνση της εκκαθάρισης της εταιρίας όταν η διαδικασία υπερβαίνει την τριετία, κατά το άρθρο 105 παρ. 5.

Ως προς την Ε.Π.Ε.:

Όπως στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε., τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των εταίρων προβλέπονται καταρχήν, από το νόμο. Μπορούν όμως και εδώ, οι εταίροι να θεσπίσουν νέα δικαιώματα ή υποχρεώσεις με σχετική καταστατική πρόβλεψη, εφόσον δεν αντιβαίνουν σε διάταξη αναγκαστικού δικαίου. Η ρύθμιση αυτή γίνεται είτε εξαρχής με το καταστατικό, είτε και μεταγενέστερα, με την αναγκαία τροποποίησή του και περιβολή του συμβολαιογραφικού τύπου. Τυχόν δικαιώματα ή υποχρεώσεις, που δε θεμελιώνονται στο καταστατικό, παρά σε παραεταρικές συμφωνίες, υπό το πρίσμα του δικαίου και των δύο εταιριών, αποκτούν ενοχική μόνο ισχύ και δεν σχετίζονται με το εταιρικό δίκαιο. Αναφορικά με τα δικαιώματα, διακρίνονται και σε αυτή την εταιρεία, σε ατομικά και περιουσιακά. Στο άρθρο 35 διασφαλίζεται το δικαίωμα αυτών στα καθαρά κέρδη της εταιρείας αναλόγως των εισφορών που έχουν καταβάλει. Κάθε εταίρος δικαιούται μέρος επί των κερδών ανάλογο με το ποσοστό του επί του συνολικού εταιρικού κεφαλαίου. Αν και γίνεται δεκτό ότι με καταστατική ρύθμιση μπορεί να οριστεί και άλλος τρόπος διανομής, όπως για παράδειγμα το ενδεχόμενο να οριστεί ότι ο εταίρος και διαχειριστής θα λαμβάνει μεγαλύτερο ποσοστό από τα εταιρικά κέρδη αναλογικά με την εταιρική του μερίδα, επειδή δε λαμβάνει αμοιβή για τα διαχειριστικά του καθήκοντα. Το ίδιο μπορεί να γίνει δεκτό και στην Ι.Κ.Ε., καθώς και εκεί επιτρέπεται να ρυθμισθεί απόκλιση από την αρχή της ισότητας των εταιρικών μεριδίων, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη διάταξη αναγκαστικού δικαίου. Θεωρείται επίσης, δυνατή και νόμιμη η αύξηση ή η μείωση κάποιων δικαιωμάτων των εταίρων με καταστατική πρόβλεψη, εφόσον δεν παραβιάζεται κανόνας αναγκαστικού δικαίου. Συνεπώς, είναι νόμιμο να προβλεφθεί στο τελευταίο ότι κάποια εταιρικά μερίδια θα συνοδεύονται από περισσότερα δικαιώματα, όπως στην περίπτωση που καθίστανται αυτά, προνομιούχα και παρέχουν τη δυνατότητα στους εταίρους που τα κατέχουν να ικανοποιούνται προνομιακά από τα κέρδη της εταιρείας ή το προϊόν εκκαθάρισης. Σε κάθε περίπτωση, το δικαίωμα αυτό στα κέρδη της εταιρείας, όποια μορφή και να λαμβάνει, είναι το ύψιστο περιουσιακό δικαίωμα, δεδομένου μάλιστα ότι πρόκειται για κεφαλαιουχική καταρχήν εταιρεία, παρότι συνδυάζει και στοιχεία προσωπικού χαρακτήρα. Στην ίδια θέση κατατάσσεται και το δικαίωμα στο προϊόν εκκαθάρισης της εταιρείας κατά το άρθρο 50. Η διαφορά είναι ότι το πρώτο αναφέρεται στα κέρδη που δικαιούται ο εταίρος

κατά το χρόνο λειτουργίας της εταιρείας, ενώ το δεύτερο, στα κέρδη που δικαιούται αυτός κατά το χρόνο περάτωσης της εταιρείας που έχει λυθεί. Ο εταίρος έχει περεταίρω και τα φερόμενα ως διοικητικά εταιρικά δικαιώματα, μεταξύ των οποίων είναι το δικαίωμά του να εξέλθει από την εταιρεία και το δικαίωμά του να υποβάλει αίτηση στο δικαστήριο, για τον αποκλεισμό άλλου εταίρου.⁴³

Όπως και στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε., προβλέπονται δικαιώματα της μειοψηφίας με τη διαφορά όμως, ότι εν προκειμένω, τα δικαιώματα της μειοψηφίας διαμορφώνονται ως δικαιώματα της μειοψηφίας αναφορικά με το κεφάλαιο. Πρόκειται λοιπόν, για μειοψηφία κεφαλαίου και όχι κεφαλών. Ο συνδυασμός του προσωπικού με το κεφαλαιουχικό στοιχείο, θα ήταν δυσχερής, καθώς σε μία για παράδειγμα, μικρή Ε.Π.Ε., η οποία αποτελείται από μικρό αριθμό εταίρων, δε θα ήταν ρεαλιστικό να αναμένουμε τη συγκέντρωση διπλής πλειοψηφίας, πλειοψηφίας δηλαδή και κεφαλαίου και κεφαλών για την άσκηση του εταιρικού δικαιώματος της μειοψηφίας, με αποτέλεσμα να καταστρατηγούνταν το τελευταίο. Μεταξύ των δικαιωμάτων της κεφαλαιακής μειοψηφίας που διασφαλίζονται από τον 3190/1955 είναι τα εξής: το δικαίωμα των εταίρων που εκπροσωπούν το ένα εικοστό του εταιρικού κεφαλαίου να ζητήσουν τη σύγκληση έκτακτης συνέλευσης κατά το άρθρο 11, το δικαίωμα των εταίρων που εκπροσωπούν το ένα δέκατο του κεφαλαίου να ζητήσουν από το δικαστήριο κατά το άρθρο 44 παρ. 1 περίπτωση γ, τη λύση της εταιρείας για σπουδαίο λόγο και τέλος, το δικαίωμα των εταίρων που εκπροσωπούν το ένα δέκατο του εταιρικού κεφαλαίου να ζητήσουν ανάκληση των διαχειριστών για σπουδαίο λόγο. Τέλος, στα πλαίσια της δυνατότητας απόκλισης από τις νόμιμες διατάξεις, εφόσον είναι αυτές ενδοτικού και όχι αναγκαστικού δικαίου, έχει κριθεί σύννομη η καταστατική πρόβλεψη για ακόμη μικρότερα ποσοστά της μειοψηφίας, προκειμένου να ασκηθούν τα δικαιώματά της. Δεδομένου πως οι σχετικές διατάξεις έχουν θεσπιστεί για την προστασία του αδύναμου μέρους που αποτελεί τη μειοψηφία, η ρύθμιση μικρότερου ποσοστού διασφαλίζει ακόμα πιο αποτελεσματικά την προστασία αυτή, καθώς καθίσταται ευχερέστερη η άσκησή τους. Το ίδιο θα πρέπει αναλογικά να ισχύσει και στην Ι.Κ.Ε.

Απαγόρευση ανταγωνισμού στην Ι.Κ.Ε. και στην Ε.Π.Ε.

Ως προς την Ι.Κ.Ε.:

Όπως προαναφέρθηκε, οι εταίροι εκτός από τα δικαιώματα που φέρουν, είναι επιφορτισμένοι και με υποχρεώσεις. Δικαιώματα και υποχρεώσεις είναι οι δύο διαφορετικές όψεις των παρεπομένων των εταιρικών τους μεριδίων σε όποιο εταιρικό τύπο και αν μετέχουν αυτοί. Αναφορικά με την απαγόρευση ανταγωνισμού, η οποία και είναι μία από τις κύριες υποχρεώσεις των εταίρων, στο νόμο για τις Ι.Κ.Ε. δε γίνεται ειδική αναφορά στην απαγόρευση αυτή, παρά μόνο συνάγεται έμμεσα από το άρθρο 65 που αναφέρεται στην υποχρέωση πίστης των διαχειριστών. Το άρθρο αυτό: τους απαγορεύει να επιδιώκουν ίδια συμφέροντα που αντιτίθενται στα συμφέροντα της εταιρείας, καθώς και να διενεργούν πράξεις για λογαριασμό των ίδιων ή και τρίτων, οι

⁴³Αντωνόπουλος, 2012

οποίες και ανάγονται στο σκοπό της εταιρείας, ενώ ταυτόχρονα τους υποχρεώνει να αποκαλύπτουν άμεσα στους εταίρους τα ίδια συμφέροντά τους που ενδέχεται να ανακύψουν στις συναλλαγές τις εταιρείας και να τηρούν την αναγκαία εχεμύθεια για όλες τις εταιρικές υποθέσεις. Η παραγραφή των αξιώσεων της εταιρείας κατά του διαχειριστή η οποία και προβλέπεται από το νόμο είναι έξι μήνες σε περίπτωση που οι παραπάνω πράξεις ανακοινώθηκαν στην εταιρεία, οπότε και έλαβε αυτή την αναγκαία γνώση, και τρία χρόνια σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση. Η εταιρεία έχει δικαίωμα αποζημίωσης έναντι του διαχειριστή-εταίρου που πραγματοποίησε την παράβαση, και σε περίπτωση που η παράβαση του συνίσταται στην τέλεση πράξεων στο όνομα του οι οποίες και ανάγονται στο σκοπό της εταιρείας, η τελευταία έχει δικαίωμα να αιτηθεί την υποκατάστασή της σε αυτές.

Ως προς την Ε.Π.Ε.:

Αντίθετα, στην Ε.Π.Ε. υπάρχει ειδική πρόβλεψη στο άρθρο 20 αναφορικά με την απαγόρευση ανταγωνισμού των διαχειριστών. Σύμφωνα με αυτό, απαγορεύεται να διενεργούνται από το διαχειριστή για λογαριασμό του ίδιου ή άλλων πράξεις που ανάγονται στο σκοπό της εταιρείας. Συνιστά για παράδειγμα, πράξη ανταγωνισμού συνιστά και η εμπορία ειδών ή η παροχή υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο εργασιών της Ε.Π.Ε. Απαγορευμένες είναι και οι καταστάσεις που έχουν το ίδιο αποτέλεσμα, όπως η συμμετοχή του εταίρου σε προσωπική εταιρεία ή και σε αφανή που έχει τον ίδιο σκοπό με την Ε.Π.Ε. Και εν ακολουθία στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, προβλέπεται δυνατότητα να προβλέπεται με καταστατική πρόβλεψη η επέκταση της παραπάνω απαγόρευσης και στους εταίρους, καθώς εν αρχή οι μόνες απαγορεύσεις που ισχύουν είναι εκείνες από τις γενικές διατάξεις περί αθέμιτου ανταγωνισμού. Στην τρίτη παράγραφο του άρθρου προβλέπονται δύο λύσεις «αποκατάστασης» της ζημίας που υπέστη η εταιρεία από τις καταχρηστικές αυτές πράξεις του εταίρου. Δίνεται δυνατότητα αίτησης αποζημίωσης με την κίνηση της σχετικής δικαστικής διαδικασίας αλλά παρέχεται στην εταιρεία και η δυνατότητα να θεωρηθούν οι πράξεις που τέλεσε ο εταίρος ως διενεργηθείσες στο δικό της όνομα. Αναφορικά με την παραγραφή των παραπάνω αξιώσεων της εταιρείας, η τέταρτη παράγραφος του άρθρου 20 εισάγει σύντομη παραγραφή έξι μηνών, εφόσον ανακοινώθηκαν οι πράξεις αυτές στη Συνέλευση των Εταίρων, οπότε και ήταν αυτοί σε θέση να κινήσουν τη σχετική διαδικασία, αφού είχαν γνώση των γεγονότων, ενώ σε άλλες περιπτώσεις, η παραγραφή διευρύνεται σε διάστημα πέντε ετών. Σε κάθε περίπτωση πάντως, ανεξαρτήτως των όσων ορίζονται στο παραπάνω άρθρο, οι εταίροι μπορούν με καταστατική πρόβλεψη να επεκτείνουν τις προβλέψεις του νόμου περί πράξεων ανταγωνισμού και να συμπεριλάβουν και άλλες περιπτώσεις. Σύμφωνα όμως, δε θα μπορούσε να θεωρηθεί η καταστατική πρόβλεψη η οποία να περιορίζει τις περιπτώσεις ανταγωνισμού αποκλείοντας κάποιες από αυτές που ορίζονται στο νόμο της Ε.Π.Ε., επειδή παρότι οι συγκεκριμένες διατάξεις έχουν θεσπιστεί για την προστασία των εταίρων και όχι τρίτων, ακολουθούν τις διατάξεις του Ν.146/1914 περί αθέμιτου ανταγωνισμού. Υπάρχουν λοιπόν, διατάξεις αναγκαστικού δικαίου που δε μπορούν να παραβλέψουν τα μέρη.

Ζ' ΜΕΡΟΣ

Περάτωση Ι.Κ.Ε. και Ε.Π.Ε.

Ως προς την Ι.Κ.Ε.:

Ακυρότητα

Πρώτη περίπτωση κατά την οποία οδηγούμαστε σε περάτωση της εταιρείας, είναι η περίπτωση ακυρότητας αυτής σύμφωνα με το άρθρο 53 Ν.4072/2012. Όπως έχει προαναφερθεί, συγκεκριμένες ελλείψεις στο καταστατικό, παράνομος σκοπός ή αντίθετος στα χρηστά ήθη, σύσταση χωρίς το απαιτούμενο έγγραφο και τέλος, απουσία δικαιοπρακτικής ικανότητας ενός από τους ιδρυτές κατά την υπογραφή της συστατικής πράξης (π.χ. ανηλικότητα), θεμελιώνουν τις συνθήκες οι οποίες δίνουν το δικαίωμα σε κάθε πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον να καταθέσει αίτηση ακύρωσης της εταιρείας στο Ειρηνοδικείο εντός ενός έτους από την εγγραφή της στο ΓΕΜΗ. Μόνο μετά την εγγραφή της άλλωστε, αποκτά αυτή νομική προσωπικότητα και άρα είναι υπαρκτή ως εταιρεία. Η απόφαση αυτή του δικαστηρίου έχει διαπλαστικό χαρακτήρα, καθώς η εταιρεία δε θεωρείται αυτοδικαίως άκυρη, αλλά μόνο μετά την έκδοση και τελεσιδικία της παραπάνω απόφασης. Η μόνη περίπτωση μη ύπαρξης προθεσμίας για την άσκηση της αίτησης, είναι εκείνη κατά την οποία συναντάμε παρανομία στο σκοπό της εταιρείας, οπότε και μπορεί επ' αόριστο να ασκηθεί από τον έχοντα έννομο συμφέρον. Αναφορικά με τις ελλείψεις στο καταστατικό, οποιεσδήποτε άλλες από αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 53, ακόμα και αν συνιστούν το ελάχιστο υποχρεωτικό περιεχόμενο αυτού κατά το άρθρο 50, δε συνιστούν λόγο ακυρότητας της εταιρείας και θεραπεύονται με τη σύσταση αυτής. Τέλος, τίθεται δυνατότητα από το άρθρο 53 παρ. 4, θεραπείας της ακυρότητας των περιπτώσεων α, β, και γ του άρθρου, δηλαδή όλων των περιπτώσεων ακυρότητας, εκτός από εκείνη της δικαιοπρακτικής ανικανότητας ενός των ιδρυτών. Σύμφωνα με την πρόβλεψη αυτή, μπορεί να πραγματοποιηθεί τροποποίηση του καταστατικού μέχρι και τη συζήτηση της αίτησης, ώστε και γίνει άρση της ακυρότητας ή και να παρασχεθεί από το ίδιο το δικαστήριο που εκδικάζει την αίτηση προθεσμία μέχρι τρεις μήνες για να τροποποιηθεί το καταστατικό και να καταχωρισθεί το νέο στο ΓΕΜΗ. Αναφορικά δε, με τις πράξεις που πραγματοποίησε η εκ των υστέρων άκυρη εταιρεία, δεν επηρεάζεται η εγκυρότητα αυτών από την δικαστική απόφαση περί ακυρότητας, δεδομένου ότι η κήρυξη της ακυρότητας δεν έχει αναδρομική ενέργεια, καθώς μία τέτοια ρύθμιση θα οδηγούσε σε ανασφάλεια στις συναλλαγές. Τέλος, οποιαδήποτε καταστατική ρήτρα η οποία περιορίζει το παραπάνω δικαίωμα ακύρωσης, είναι παράνομη και άκυρη, καθώς το παραπάνω άρθρο έχει ως σκοπό την προστασία των τρίτων που συναλλάσσονται με την εταιρεία.⁴⁴

Συγχώνευση

⁴⁴Τότσης, 2017

Δεύτερη περίπτωση κατά την οποία οδηγούμαστε σε περάτωση της εταιρείας, είναι η συγχώνευση αυτής, είτε με απορρόφηση άλλης, ήδη υπάρχουσας Ι.Κ.Ε., είτε η συγχώνευση με σύσταση νέας Ι.Κ.Ε. Δε νοείται συγχώνευση με εξαγορά, καθώς έρχεται σε αντίθεση με τον έντονο προσωπικό χαρακτήρα της Ι.Κ.Ε. Επιπλέον, δε νοείται συγχώνευση με εταιρεία άλλης νομικής μορφής, παρά μόνο αν η τελευταία μετατραπεί σε Ι.Κ.Ε. κατά το άρθρο 107. Η απόφαση περί συγχώνευσης λαμβάνεται από τους εταίρους καθεμιάς από τις Ι.Κ.Ε. που συγχωνεύονται με πλειοψηφία των 2/3 του συνολικού αριθμού των εταιρικών μεριδίων. Στην συνέχεια, προχωρούν οι τελευταίοι, σε κατάρτιση από κοινού, του σχεδίου συγχώνευσης. Αν η συγχώνευση γίνεται με ίδρυση νέας Ι.Κ.Ε., θα περιέχεται σε αυτό και το καταστατικό της νέας εταιρείας, ενώ αν συντελείται με απορρόφηση, θα πρέπει να επιφέρει τις αναγκαίες τροποποιήσεις στο καταστατικό της απορροφώσας Ι.Κ.Ε. Το σχέδιο αυτό συγχώνευσης, θα πρέπει κατά το άρθρο 109, να περιλαμβάνει: την επωνυμία, την έδρα και τον αριθμό ΓΕΜΗ των εταιριών που συγχωνεύονται, τη σχέση ανταλλαγής όλων των εταιρικών μεριδίων που αντιστοιχούν σε όλες τις κατηγορίες εισφορών και την αιτιολόγησή της ώστε να είναι αυτή δίκαιη και εύλογη, την ημερομηνία από την οποία τα εταιρικά μερίδια των εταίρων τους δίνουν δικαίωμα να συμμετάσχουν στα κέρδη της συγχωνεύουσας, καθώς και την ημερομηνία από την οποία οι πράξεις των συγχωνευόμενων ΙΚΕ θεωρούνται ότι τελούνται για λογαριασμό της συγχωνεύουσας. Οι αποφάσεις των εταίρων περί συγχώνευσης θα πρέπει να καταχωρούνται στο ΓΕΜΗ για να λάβουν συστατικό χαρακτήρα και να επέλθουν τα έννομα αποτελέσματά τους. Δεν απαιτείται η κατάρτιση σύμβασης συγχώνευσης, απλά θα πρέπει να τηρηθούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας για τη μεταβίβαση των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων των εταιριών, τα οποία και μετέχουν στη συγχώνευση. (εγγραφή ακινήτου στο Κτηματολόγιο ή Υποθηκοφυλακείο). Τα αποτελέσματα της συγχώνευσης ορίζονται στο άρθρο 113, στο οποίο και προβλέπεται ότι η νέα εταιρία υποκαθίσταται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της ή των συγχωνευόμενων εταιριών καθώς οι συγχωνευθείσες εταιρείες παύουν να υπάρχουν. Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται στο όνομα της νέας, συγχωνεύουσας εταιρείας.⁴⁵

Λύση

Στο άρθρο 103 του Ν.4072/2012 ορίζονται οι τέσσερις περιπτώσεις υπό τις οποίες μπορεί να επέλθει λύση της Ι.Κ.Ε. Αυτές είναι: οποτεδήποτε με απόφαση της αυξημένης πλειοψηφίας των εταίρων, αυτοδίκαια, όταν επέλθει η λήξη του ορισμένου χρόνου διάρκειάς της, εκτός και αν προηγηθεί απόφαση παράτασής της, όταν κηρυχθεί σε πτώχευση, καθώς και σε όλες τις άλλες περιπτώσεις που προβλέπεται η λύση της από το νόμο ή το καταστατικό. Για παράδειγμα, ειδικά στο άρθρο 102 προβλέπεται υποχρέωση λύσης της και όταν απλά συντρέχει επαπειλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης των οφειλών της, όπως αυτή ορίζεται από τον Πτωχευτικό Κώδικα. Η λύση της εταιρείας θα πρέπει και αυτή να καταχωρείται στο ΓΕΜΗ και η καταχώριση αυτή φέρει συστατικό χαρακτήρα, εκτός από την περίπτωση πτώχευσης οπότε και φέρει δηλωτικό

⁴⁵ASTBOOKS, 2016

μόνο χαρακτήρα, καθώς η λύση της επέρχεται από τη δημοσίευση της απόφασης που κήρυξε την πτώχευση.

Αναβίωση

Συνεχεία της λύσης της εταιρείας, κατά το στάδιο της εκκαθάρισης, μπορεί να προβλεφθεί κατά το άρθρο 105 Ν.4072/2012, αναβίωση της εταιρείας η οποία συντελείται κατόπιν ομόφωνης απόφασης των εταίρων, εφόσον αυτή λύθηκε με απόφαση των εταίρων ή με περάτωση του χρόνου διάρκειάς της. Αντίθετα, στην περίπτωση της πτώχευσης, αναβίωση μπορεί να επέλθει μόνο μετά την περάτωση της λόγω τελεσιδίκης επικύρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης ή λόγω αποκατάστασης του πτωχού κατά τις διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα.

Εκκαθάριση

Μετά τη λύση της εταιρείας, για οποιοδήποτε λόγο και αν αυτή πραγματοποιήθηκε, εκτός από την περίπτωση βέβαια, της πτώχευσης, ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης. Στην Ι.Κ.Ε. οι λεπτομέρειες της διαδικασίας αυτής ορίζονται από τα άρθρα 104-105. Πρόκειται για ένα στάδιο κατά το οποίο η εταιρεία διατηρεί με την επωνυμία της, προστίθενται όμως σε αυτή οι όροι «υπό εκκαθάριση», κάτι το οποίο εγγράφεται και στην επωνυμία της στο ΓΕΜΗ. Κατά το άρθρο 104 παρ.3, η εκκαθάριση πραγματοποιείται από το διαχειριστή εκτός και αν προβλέπεται διαφορετικά από το καταστατικό ή αποφασίστηκε κάτι διαφορετικό από το σώμα των εταίρων. Η εξουσία του παραμένει αυτή της εσωτερικής διαχείρισης της εταιρείας και της εκπροσώπησής της έναντι των τρίτων, απλά περιορίζεται στα αναγκαία πλαίσια της εκκαθάρισης. Δεδομένου λοιπόν, ότι ο εκκαθαριστής φέρει όλες τις αρμοδιότητες που έφερε ο διαχειριστής μέχρι και τη λύση της εταιρείας, εφαρμόζονται αναλογικά οι σχετικές διατάξεις περί διαχείρισης. Μεταξύ των εργασιών του είναι η απογραφή των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων της εταιρείας, καθώς και η κατάρτιση των καταστάσεων τέλους χρήσης της εταιρείας. Να σημειωθεί ότι λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα των εισφορών τους, οι εταίροι με μερίδια που αντιστοιχούν σε εξωκεφαλαιακές και εγγυητικές εισφορές, εξακολουθούν κατά το άρθρο 105 παρ. 3 να είναι υπόχρεοι, οι πρώτοι για τις υπηρεσίες που αντιστοιχούν στην εισφορά τους εφόσον είναι αναγκαίες και για τη διεκπεραίωση της εκκαθάρισης και οι δεύτεροι έναντι των τρίτων για την καταβολή των χρεών της εταιρείας για διάστημα μέχρι και τριών ετών μετά τη λύση της εταιρείας. Η εκκαθάριση θα θεωρείται ολοκληρωμένη αφού θα έχουν εξοφληθεί όλα τα εταιρικά χρέη, θα έχουν εισπραχθεί όλες οι απαιτήσεις και θα έχει ρευστοποιηθεί όλη η εταιρική εταιρεία, ώστε η εναπομένουσα να έχει πλέον μετατραπεί σε χρήμα. Το προϊόν αυτό, της εκκαθάρισης, διανέμεται στους εταίρους βάσει των εταιρικών τους μεριδίων. Μπορεί δε στο καταστατικό να υπάρχει πρόβλεψη περί προτίμησης των εταίρων που έχουν συμμετάσχει με κεφαλαιακές εισφορές.⁴⁶

⁴⁶ Σινανιώτη- Μαυρούδη, 2012

Ως προς την Ε.Π.Ε.:

Ακυρότητα

Όπως στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε., η μη αναφορά στο καταστατικό, της επωνυμίας, του σκοπού της ή του εταιρικού κεφαλαίου (όσο ασήμαντο και αν είναι αυτό, μετά την αντικατάσταση του σχετικού άρθρου περί ελάχιστου νόμιμου κεφαλαίου), οδηγεί σε ακυρότητα αυτής κατά το άρθρο 7 Ν.3190/1955. Ακυρότητα δηλαδή, κατόπιν και πάλι, αιτήσεως του έχοντος έννομο συμφέρον. Ακυρότητα μπορεί να επικαλεστεί και εδώ, ο νομιμοποιούμενος ενεργητικά και για παρανομία του σκοπού της εταιρείας ή για αντίθεσή του στα χρηστά ήθη, καθώς και για απουσία του συστατικού τύπου ή για δικαιοπρακτική ανικανότητα των ιδρυτών. Περαιτέρω όμως, στην Ε.Π.Ε. προβλέπεται δυνατότητα ακύρωσης της εταιρείας και αν στο καταστατικό δεν αναφέρεται το αντικείμενο των εισφορών σε είδος, το όνομα του εισφέροντος αυτών, καθώς ακόμα και το σύνολο της αξίας τους. Ειδική περίπτωση ακυρότητας εισάγεται από το άρθρο 43^α κατά το οποίο προβλέπεται με ποινή ακυρότητας ότι, φυσικό ή νομικό πρόσωπο δε μπορεί να είναι μοναδικός εταίρος σε παραπάνω από μία Ε.Π.Ε. Όπως στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε., οποιαδήποτε άλλα ελαττώματα στο καταστατικό της εταιρείας, θεωρούνται ότι θεραπεύονται με τη σύσταση της και τη δημοσίευση του καταστατικού στο ΓΕΜΗ. Αναφορικά με την αγωγή που ασκείται από οποιοδήποτε έχει έννομο συμφέρον, αρμόδιο είναι το Πολυμελές Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας και ουσιαστική διαφορά από την αντίστοιχη πρόβλεψη στην Ι.Κ.Ε., είναι ότι στην Ε.Π.Ε. δεν προβλέπεται κάποια προθεσμία για την άσκηση της αγωγής και το διαπλαστικό αυτό δικαίωμα του ενάγοντος δεν περιορίζεται. Αλλά, τυχόν άσκηση της σχετικής αγωγής θα πρέπει πάντοτε να εξετάζεται υπό το πρίσμα του 281ΑΚ και να διερευνείται τυχόν καταχρηστική άσκησή της. Αν η εταιρεία λειτουργεί καιρό υπό αυτές τις συνθήκες, έχει διαμορφωθεί μία κατάσταση, η οποία και δε θα ήταν εύλογο να ανατραπεί και το σχετικό δικαίωμα αποδυναμώνεται. Επιπλέον, όπως και στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε., η δικαστική απόφαση που εκδίδεται έχει διαπλαστικό χαρακτήρα και δεν έχει αναδρομική ισχύ, με αποτέλεσμα να μην καθίσταται αναδρομικά άκυρη η εταιρεία, παρά μόνο μετά την τελεσιδικία της. Επίσης, προβλέπεται και εδώ περιοριστικά κατά το άρθρο 7 παρ.4 η δυνατότητα ίασης της ακυρότητας αναφορικά με την επωνυμία και το σκοπό της εταιρείας, εφόσον μετά από συμφωνία όλων των εταίρων συμπληρωθεί η σύμβαση με την αναγκαία συμβολαιογραφική πράξη και υποβληθεί στις απαιτούμενες διατυπώσεις δημοσιότητας. Πρόκειται λοιπόν, για πιο περιορισμένη δυνατότητα ίασης της ακυρότητας, σε σχέση με εκείνη που προβλέπεται από το δίκαιο της Ι.Κ.Ε. Αν και έχει υποστηριχθεί και άποψη περί διασταλτικής εφαρμογής του άρθρου 7 παρ. 4, ώστε να περιλάβει και περιπτώσεις συμπλήρωσης και των υπολοίπων στοιχείων του καταστατικού, των οποίων η απουσία οδηγεί σε ακυρότητα, όπως για παράδειγμα η αναφορά του εταιρικού κεφαλαίου. Να σημειωθεί ότι ειδικά για τον εταιρικό σκοπό, τίθεται δυνατότητα ίασης και σε περίπτωση που είναι αυτός παράνομος και μεταβάλλεται σε σύννομο. Η προθεσμία για την ίαση των ελαττωμάτων αυτών είναι μέχρι και την τελεσιδικία της δικαστικής απόφασης που ακυρώνει την εταιρεία. Τέλος,

όπως και στην Ι.Κ.Ε., έτσι και εδώ οι πράξεις της εταιρείας που πραγματοποιήθηκαν μέχρι και την ακύρωσή της, διατηρούν την εγκυρότητά τους και οποιαδήποτε καταστατική ρήτρα που περιορίζει το δικαίωμα αυτό ακύρωσης, είναι επίσης άκυρη.⁴⁷

Συγχώνευση

Όπως στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε. υπάρχει νομοθετική πρόβλεψη για συγχώνευση, η οποία στην περίπτωση αυτή διακρίνεται σε γνήσια και σε καταχρηστική. Γνήσια είναι αυτή κατά την οποία δύο ή περισσότερες Ε.Π.Ε. συγχωνεύονται σε μία νέα, ή συγχωνεύεται μία ή περισσότερες Ε.Π.Ε. μέσω απορρόφησης από μία άλλη. Καταχρηστική ονομάζεται η συγχώνευση μίας η περισσότερων Ε.Π.Ε με μία ή περισσότερες εταιρείες άλλων νομικών μορφών, η οποία και δεν ορίζεται ρητά στο νόμο. Σε αντίθεση με την Ι.Κ.Ε, εδώ γίνεται δεκτό ότι για τη συγχώνευση αυτής της μορφής, δεν είναι αναγκαία η μετατροπή της εταιρείας άλλης νομικής μορφής, σε Ε.Π.Ε. προτού πραγματοποιηθεί η συγχώνευση, καθώς κάτι τέτοιο θα ήταν δαπανηρό και χρονοβόρο για τα μέρη. Προϋπόθεση της συγχώνευσης είναι κατά το άρθρο 54, η λήψη απόφασης από τη Συνέλευση των Εταίρων των συγχωνευόμενων εταιριών, με πλειοψηφία των τριών τετάρτων του συνολικού αριθμού των εταίρων, εκπροσωπούμενων τα τρία τέταρτα του συνολικού εταιρικού κεφαλαίου. Θα πρέπει στην απόφαση αυτή να συμπεριληφθεί και πρόβλεψη για αύξηση ή μείωση του εταιρικού κεφαλαίου κατά περίπτωση. Αύξηση δηλαδή, του εταιρικού κεφαλαίου θα προβλεφθεί ως προς το ποσό του καθαρού ενεργητικού της απορροφώμενης ή των απορροφώμενων εταιριών, ενώ μείωση στην περίπτωση που η αξία της περιουσίας της εταιρείας που εισφέρεται στη συγχώνευση είναι μικρότερη από το κεφάλαιό της. Απαιτούνται και εδώ οι αναγκαίες δημοσιεύσεις, προκειμένου να διασφαλίζονται οι τρίτοι που συναλλάσσονται με την εταιρεία, τόσο στο ΓΕΜΗ, όσο και σε μία ημερήσια εφημερίδα της έδρας των εταιρειών. Περαιτέρω, δικαιούνται και εδώ να διατυπώσουν οι δανειστές της εταιρείας αιτιολογημένες αντιρρήσεις κατά της συγχώνευσης. Σε αντίθεση με την Ι.Κ.Ε., στην Ε.Π.Ε. δε συντάσσεται σχέδιο συγχώνευσης, παρά καταρτίζεται σύμβαση συγχώνευσης κατά το άρθρο 55 παρ.1 με συμβολαιογραφική πράξη, όπως ακριβώς και κατά την ίδρυση της εταιρείας. Δεν αναφέρονται τα στοιχεία που θα πρέπει να περιλαμβάνονται σ' αυτή παρά μόνο γίνεται αναφορά στις «ουσιώδεις κατά το νόμο διατάξεις». Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι θα πρέπει να περιλαμβάνονται σ' αυτή όλα εκείνα τα στοιχεία που περιλαμβάνονται και στο καταστατικό της Ε.Π.Ε., όπως και κάποια επιπλέον. Για παράδειγμα, το ιστορικό των συγχωνευόμενων εταιριών από τη σύστασή τους μέχρι και τη λήψη της απόφασης από τη Συνέλευση για τη συγχώνευση, ή οι αποφάσεις όλων των συγχωνευόμενων εταιριών των Συνελεύσεων των Εταίρων, καθώς και η έκθεση αποτίμησης της περιουσίας των συγχωνευόμενων εταιριών. Η νέα αυτή εταιρεία που συστήνεται καταχωρίζεται με τη σειρά της στο ΓΕΜΗ και η καταχώριση αυτή συνιστά συστατικό τύπο καθώς από αυτή επέρχονται οι έννομες συνέπειες της συγχώνευσης κατά το άρθρο 55 παρ. 2 , οπότε και η νέα εταιρεία υποκαθίσταται αυτοδικαίως σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των υπό συγχώνευση εταιριών.

⁴⁷Ρόκας Νικόλαος, 2012

Λύση

Η λύση στην Ε.Π.Ε. προβλέπεται από το άρθρο 44 στο οποίο και κατοχυρώνεται δυνατότητα λύσης της εταιρείας στις εξής περιπτώσεις: όταν προβλέπεται από το νόμο ή το καταστατικό, όταν λαμβάνεται απόφαση των τριών τετάρτων των εταίρων που εκπροσωπούν και τα τρία τέταρτα του εταιρικού κεφαλαίου, με δικαστική απόφαση για σπουδαίο λόγο, κατόπιν αιτήσεως εταίρων που εκπροσωπούν τουλάχιστον το ένα δέκατο του εταιρικού κεφαλαίου, και με κήρυξη της εταιρείας σε κατάσταση πτώχευσης. Αναγκαία είναι και εδώ η τήρηση δημοσιότητας, η οποία συνιστά επίσης συστατικό τύπο, καθώς έτσι διασφαλίζεται η προστασία των τρίτων. Η αυτοδίκαιη λύση της Ε.Π.Ε. λόγω παρόδου της ορισμένης καταστατικής διάρκειας δεν αναφέρεται συγκεκριμένα στους λόγους λύσης της όπως συμβαίνει στην Ι.Κ.Ε., αλλά υπάγεται στην περίπτωση των περιπτώσεων λύσεων που προβλέπονται από το νόμο (765 ΑΚ: διάταξη περί αστικής εταιρείας το οποίο και εφαρμόζεται αναλογικά). Ειδικός λόγος λύσης προβλέπεται από το άρθρο 44 παρ.2 κατά το οποίο αν δε συγκληθεί η αναγκαία Συνέλευση των Εταίρων στην περίπτωση απώλειας κεφαλαίου για να προχωρήσει αυτή σε μείωση του εταιρικού κεφαλαίου ή σε λύση της εταιρείας, η εταιρεία μπορεί να λυθεί από το δικαστήριο κατόπιν αιτήσεως όποιου ενδιαφέρεται. Να σημειωθεί επιπλέον, ότι και στην Ε.Π.Ε. όπως και στην Ι.Κ.Ε., μπορεί να προβλέπονται με συμφωνία των εταίρων στο καταστατικό λόγοι λύσης της, όπως για παράδειγμα η καταστατική πρόβλεψη για δυνατότητα μονομερούς καταγγελίας από εταίρο της Ε.Π.Ε. Επίσης, στην Ε.Π.Ε. στα πλαίσια του δικαιώματος που έχει η μειοψηφία να αιτηθεί τη λύση της εταιρείας για σπουδαίο λόγο, είναι δυνατόν να προβλεφθεί με καταστατική ρήτρα ο ορισμός κάποιου μη αντικειμενικά σπουδαίου λόγου, ως σπουδαίο δυνάμενο να οδηγήσει στην έκδοση δικαστικής απόφασης περί λύσης της εταιρείας. Ο σπουδαίος λόγος μπορεί ενδεικτικά να περιλαμβάνει περιπτώσεις όπως: την αδυναμία επιδίωξης του εταιρικού σκοπού λόγω προσκομμάτων στη συνεργασία μεταξύ των εταίρων, τη διαρκή αρνητική πορεία των εταιρικών υποθέσεων με αποτέλεσμα να φθίνει η αποδοτικότητα της εταιρείας, ή την περίπτωση που συναντάται μόνιμη αδυναμία λειτουργίας των εταιρικών οργάνων και λήψης αποφάσεων. Υποκειμενικά στοιχεία που έχουν να κάνουν με το πρόσωπο του εταίρου και δε σχετίζονται με την εταιρεία καθαυτή δε μπορούν να θεωρηθούν σπουδαίος λόγος λύσης της, καθώς πρόκειται για εταιρεία κεφαλαιουχικού χαρακτήρα κατά βάση παρότι φέρει και προσωπικά στοιχεία. Δίνεται άλλωστε στον εταίρο, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η δυνατότητα εξόδου του σε όλες εκείνες τις περιπτώσεις που η παραμονή του στην εταιρεία καθίσταται δυσβάστακτη γι' αυτόν. Επίσης, όπως και στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε., η εταιρεία δε λύνεται μόνο λόγω της απαγόρευσης, της πτωχεύσεως, ή του θανάτου κάποιου ή περισσότερων των εταίρων, εκτός και αν ορίζεται κάτι διαφορετικό στο καταστατικό.⁴⁸

Αναβίωση

Αντίθετα με ότι ισχύει στην Ι.Κ.Ε, στην Ε.Π.Ε. δεν υπάρχει ρητή πρόβλεψη περί αναβίωσης της μετά τη λύση της, γι' αυτό και γίνεται αναλογική εφαρμογή του

⁴⁸Περάκης – Κουράκης, 2013

αντίστοιχου άρθρου των ανωνύμων εταιρειών, του άρθρου 47^α του ΚΝ. 2190/1920. Για να επέλθει λοιπόν, αναβίωση στην Ε.Π.Ε., θα πρέπει να προηγηθεί λήψη απόφασης της Συνέλευσης των Εταίρων, η οποία και θα απαιτείται να ληφθεί από τα τρία τέταρτα του συνολικού αριθμού των εταίρων που εκπροσωπούν τα τρία τέταρτα του συνολικού εταιρικού κεφαλαίου. Απαιτούνται και πάλι συμβολαιογραφικός τύπος καθώς και η τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας. Ωστόσο, εύλογο κρίνεται κατά περίπτωση να υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες και αποκλείεται η αναβίωση της εταιρείας, όπως για παράδειγμα όταν αυτά αποφασίστηκε με απόφαση της Συνέλευσης των Εταίρων. Ειδικά δε για την περίπτωση αναβίωσης Ε.Π.Ε. που λύθηκε για σπουδαίο λόγο κατόπιν της σχετικής αίτησης της μειοψηφίας, θα πρέπει καταρχήν, να αποκλεισθεί η αναβίωση με απόφαση της πλειοψηφίας, καθώς θα καταστρατηγούνταν έτσι ο νόμος, και να εξεταστεί μόνο η περίπτωση αναβίωσης σε περίπτωση άρσης της ύπαρξης του σπουδαίου λόγου. Ωστόσο, διατυπώνεται η άποψη ότι εφόσον η διαπίστωση της ύπαρξης αυτής του σπουδαίου λόγου έγινε δικαστικά, δικαστικά θα έπρεπε να γίνει και η διαπίστωση της παύσης της ύπαρξής του. Τόσο στην Ε.Π.Ε., όσο και στην Ι.Κ.Ε., θα μπορούσε να θεωρηθεί νόμιμη καταστατική ρήτρα που αποκλείει την αναβίωση της εταιρείας σε ειδικές περιπτώσεις οι οποίες αντικειμενικά δυσχεραίνουν τη συνέχιση της λειτουργίας της.

Εκκαθάριση

Αναφορικά με την εκκαθάριση στην Ε.Π.Ε., εφαρμόζονται τα όσα προβλέπονται στα άρθρα 46-50 του Ν.3190/1955. Όπως και στην Ι.Κ.Ε., έτσι και στην Ε.Π.Ε. το στάδιο της εκκαθάρισης ακολουθεί πάντοτε τη λύση της εταιρείας, εκτός από τις περιπτώσεις πτώχευσής της. Για όσο χρόνο διαρκεί το στάδιο της εκκαθάρισης, η εταιρεία συνεχίζει να διατηρεί τη νομική της προσωπικότητα και να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, με τη διαφορά ότι προστίθεται στην επωνυμία της η φράση «υπό εκκαθάριση». Όπως και στην Ι.Κ.Ε., τα εταιρικά όργανα μπορούν πλέον να πραγματοποιούν διαχειριστικές πράξεις μόνο στα πλαίσια που εξυπηρετούν τη διαδικασία της εκκαθάρισης. Αυτά είναι άλλωστε, που δρύνε και ως διαχειριστές, αφού σύμφωνα με το άρθρο 47 νόμιμοι εκκαθαριστές ορίζονται οι διαχειριστές της εταιρείας. Εκτός και αν έχει ορισθεί διαφορετικά με καταστατική πρόβλεψη ή με απόφαση της Συνέλευσης των Εταίρων. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 46 παρ. 3, εφαρμόζονται αναλογικά και οι διατάξεις περί διαχείρισης. Όπως και στην Ι.Κ.Ε. έτσι και στην Ε.Π.Ε., κατά το άρθρο 49 παρ.2 οι εκκαθαριστές εξοφλούν τα χρέη της εταιρείας, εισπράττουν τις απαιτήσεις αυτής και μετατρέπουν σε χρήμα την εταιρική περιουσία, ώστε να διανεμηθεί στην συνέχεια το προϊόν της εκκαθάρισης στους εταίρους, ανάλογα με τη μερίδα συμμετοχής του καθενός. Λαμβάνεται λοιπόν, υπόψη, η ονομαστική αξία της μερίδας συμμετοχής του κάθε εταίρου. Στην περίπτωση ύπαρξης εταιρικών μεριδίων, μέρος του προϊόντος εκκαθάρισης θα δίνεται για την προνομιακή ικανοποίηση των μεριδίων αυτών κατά τον τρόπο που ορίζεται στο καταστατικό.

Συμπέρασμα

Από την παράλληλη εξέταση των δύο παραπάνω εταιρικών τύπων, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για δύο εταιρικά μορφώματα που ναι μεν, εντάσσονται και τα δύο στις κεφαλαιουχικές εταιρείες, αλλά διακρίνονται σημαντικά μεταξύ τους. Η Ι.Κ.Ε, νεοσύστατος εταιρικός τύπος, ιδρύθηκε μόλις το 2012 με προσπάθεια του Έλληνα νομοθέτη να ιδρύσει μία εταιρεία που ομοιάζει στην Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρεία, η οποία είναι υπό συζήτηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όπως προαναφέρθηκε, σκοπός του Έλληνα νομοθέτη ήταν ο εκσυγχρονισμός του ελληνικού εταιρικού δικαίου, προκειμένου να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας. Η Ι.Κ.Ε. δεν συναντάται ως εταιρικός τύπος σε αλλοδαπές νομοθεσίες. Είναι καινοτόμος εταιρικός τύπος και παρέχει ευκαιρίες για επιχειρηματική δραστηριότητα, με τα ελάχιστα προαπαιτούμενα ίδρυσης που θέτει, με την αναγνώριση παντός είδους εισφοράς και την ταχύτητα των διαδικασιών. Αντίθετα, η Ε.Π.Ε. είναι ένα κλασσικός εταιρικός τύπος, πολύ διαδεδομένος στην ελληνική και στην αλλοδαπή αγορά, που έχρηζε όμως κάποιας ανανέωσης δεδομένου των πενήντα και πλέον χρόνων από την εισαγωγή του ιδρυτικού της νόμου. Από την παραπάνω μελέτη των δύο εταιρικών μορφωμάτων, θα πρέπει να επισημανθεί ότι παρόλο τις ουσιώδεις διαφορές τους ειδικά ως προς τη σύσταση και το θέμα του κεφαλαίου και των εταιρικών εισφορών, χαρακτηρίζονται από πάρα πολλές ομοιότητες, τόσο αναφορικά με τη λειτουργία τους, όσο και με τη λύση και εκκαθάρισή τους. Ουσιαστικά υπάρχει ένα κοινό λειτουργικό πλαίσιο, το οποίο διαφοροποιείται κατά περίπτωση μόνο αναφορικά με τις βασικές διαφορές τους, δηλαδή σε ό,τι αφορά στο κεφάλαιο, τις εταιρικές εισφορές και το θέμα της πλειοψηφίας στη λήψη αποφάσεων. Παρακάτω ο πίνακας συνοψίζει τις διαφορές και τις ομοιότητες των δύο αυτών νομικών μορφών.

	Ομοιότητες Ι.Κ.Ε.-Ε.Π.Ε.	Διαφορές Ι.Κ.Ε.-Ε.Π.Ε.
Εισαγωγή εταιρικού τύπου		
	<ul style="list-style-type: none"> - Ο Ν.4541/2018 εισήγαγε τροποποιήσεις και στις δυο μορφές εταιρειών - Αποτελούν ενδιάμεσες νομικές μορφές μεταξύ κεφαλαιουχικών και προσωπικών εταιρειών 	<ul style="list-style-type: none"> - Η Ι.Κ.Ε. καθιερώθηκε ως εταιρικός τύπος το 2012 με το Ν.4072 ενώ η Ε.Π.Ε. καθιερώθηκε με το 1955 με το Ν.3190 - Ο Ν.4541/2018 εισήγαγε σημαντικές τροποποιήσεις στον Ν.3190/1955 ενώ στις Ι.Κ.Ε. Τροποποίησε τον ορισμό της επωνυμίας
Σύσταση		
	<ul style="list-style-type: none"> - Η πράξη σύστασης τους είναι το καταστατικό - Δεν είναι υποχρεωτική η παράσταση δικηγόρου κατά τη σύστασή τους 	<ul style="list-style-type: none"> - Συστήνεται με ιδιωτικό έγγραφο και απαιτείται συμβόλαιο μόνο αν εισφέρονται στην εταιρεία περιουσιακά στοιχεία για την μεταβίβαση των οποίων απαιτείται τέτοιος τύπος ή αν έχει επιλεγεί αυτός από τα μέρη. Σε αντίθεση με τις Ε.Π.Ε. της οποίας το καταστατικό συντάσσεται υποχρεωτικά με συμβολαιογράφο.
Αναφορικά με το περιεχόμενο του καταστατικού		
	<ul style="list-style-type: none"> - Η επωνυμία τους σχηματίζεται από το όνομα ενός ή περισσοτέρων εταίρων είτε από το αντικείμενο δραστηριότητάς τους - Η παράληψη αναφοράς της έδρας της εταιρείας στο καταστατικό δεν προβλέπεται ακυρότητα του καταστατικού σε αντίθεση με την παράληψη του σκοπού της εταιρείας που οδηγεί σε ακυρότητα - Η χρονική τους διάρκεια θα πρέπει να αναγράφεται στο καταστατικό - Στο καταστατικό τους θα πρέπει ρητά να ορίζεται ο αριθμός των εταιρικών μεριδίων και η ονομαστική τους αξία αλλά και σε ποιον εταίρο ανήκουν και πόσα αναλογούν στον καθένα - Ισχύει η αρχή της ίσης μεταχείρισης των εταίρων, δηλαδή τα εταιρικά μερίδια έχουν την ίδια ονομαστική αξία όπως ορίζεται στο καταστατικό και δεν μπορεί να ορίζεται διαφορετική αξία για καθένα από αυτά - Οι δικηγόροι μπορούν να συμμετέχουν ως εταίροι αρκεί να μην αναλαμβάνουν χρέη διαχειριστή 	<ul style="list-style-type: none"> - Στις Ι.Κ.Ε. γίνεται διαχωρισμός πραγματικής και καταστατικής έδρας σε αντίθεση με τις Ε.Π.Ε. Που γίνεται απλά αναφορά στην έδρα αυτής - Το εταιρικό κεφάλαιο της Ι.Κ.Ε μπορεί να είναι μηδενικό, σε καμία όμως περίπτωση της Ε.Π.Ε δεν μπορεί να ταυτίζεται με το μηδέν - Στις Ι.Κ.Ε. Η ελάχιστη ονομαστική αξία κάθε εταιρικού μεριδίου ανέρχεται τουλάχιστον στο ένα ευρώ, ενώ στις Ε.Π.Ε δεν υπάρχει περιορισμός σε σχέση με την ονομαστική αξία των μεριδίων - Στις Ε.Π.Ε ο νομοθέτης ορίζει αναγκαία την ύπαρξη βεβαίωσης στο καταστατικό ότι έχει καταβληθεί το κεφάλαιο, κατά το χρόνο υπογραφής - Στις Ι.Κ.Ε μπορούν να καταστούν εταίροι δημοτικοί ή δημόσιοι υπάλληλοι σε αντίθεση με την Ε.Π.Ε

Ειδικά επί των εισφορών		
	- Προβλέπεται από το νόμο η ίδια μέθοδος αποτίμησης των εισφερόμενων	- Οι εισφορές των εταίρων στις Ι.Κ.Ε μπορεί να είναι κεφαλαιακές, εξωκεφαλαιακές και εγγυητικές, στις Ε.Π.Ε μπορεί να είναι κεφαλαιακές
Επικαρπία και ενέχυρο επί εταιρικών μεριδίων		
	- Υπάρχει η δυνατότητα σύστασης επικαρπίας και ενεχύρου από των εταιρικών μεριδίων υπό ορισμένες υποθέσεις. Απαιτείται καταχώρηση στο Βιβλίο Εταίρων και η τήρηση έγγραφου τύπου	
Προαιρετικό περιεχόμενο καταστατικού ΙΚΕ και ΕΠΕ		
	- Αντίθεση καταστατικής ρήτρας στο νόμο οδηγεί σε ακυρότητα της συγκεκριμένης συμφωνίας και όχι της εταιρείας - Οι εταιρικές συμφωνίες που ορίζουν συγκεκριμένα θέματα τα οποία απαριθμούνται ενδεικτικά από το νόμο διακρίνονται σε συμπληρωματικές και αποκλίνουσες	- Ο νόμος στις Ε.Π.Ε προβλέπει συγκεκριμένα τις συμφωνίες που μπορεί να εντάσσονται στο καταστατικό ενώ για τις Ι.Κ.Ε ο νόμος κάνει απλά μια γενική πρόβλεψη
Απαγόρευση έκδοσης μετοχών ΙΚΕ και ΕΠΕ		
	- Απαγορεύεται η έκδοση μετοχών και αξιόγραφων στο οποίο να ενσωματώνεται το δικαίωμα του εταίρου να συμμετέχει σε αυτή - Τα αποδεικτικά έγγραφα εταιρικών μεριδίων προς τους εταίρους δεν αποτελούν αποδεικτικό της εμπορικής ιδιότητάς τους παρά μόνο τη συμμετοχή τους στην εταιρεία	- Η Ε.Π.Ε εκδίδει ένα έγγραφο για ολόκληρη τη μερίδα συμμετοχής του εταίρου ενώ η Ι.Κ.Ε. Μπορεί να χορηγήσει περισσότερα του ενός αποδεικτικά έγγραφα για τα περισσότερα εταιρικά μερίδια

Κτήση αντικειμενικώς της εμπορικής ιδιότητας από την ΙΚΕ και την ΕΠΕ		
	<ul style="list-style-type: none"> - Αποκτούν την εμπορική ιδιότητα εξ' ορισμού με τη σύστασή τους ανεξαρτήτως των πράξεων που πραγματοποιούν - Οι εταίροι δεν αποκτούν την εμπορική ιδιότητα με τη συμμετοχή τους μόνο ακόμη και αν κατέχουν το σύνολο ή το μεγαλύτερο μέρος των εταιρικών μεριδίων 	
Ε.Π.Ε. Και Ι.Κ.Ε. Υπό Ίδρυση		
	<ul style="list-style-type: none"> - Κατά το στάδιο της ίδρυσης κανένας εταίρος δεν μπορεί να υπαναχωρήσει προτού συντελεστούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας - Τα πρόσωπα που έχουν συμβληθεί στο όνομά της προ της ολοκλήρωσεως της δημοσίευσης στο ΓΕΜΗ ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρο, εκτός αν έχει συμφωνηθεί κάτι διαφορετικό - Αποκτούν νομική προσωπικότητα και δημοσιότητα έναντι τρίτων ύστερα από καταχώρηση στο ΓΕΜΗ 	<ul style="list-style-type: none"> - Η Ι.Κ.Ε. Πρέπει εντός μηνός από τη σύστασή της να τηρήσει εταιρική ιστοσελίδα, κάτι το οποίο δεν προβλέπεται για την Ε.Π.Ε
Ειδικές διατάξεις περί επίλυσης διαφορών στην Ι.Κ.Ε.		
		<ul style="list-style-type: none"> - Το άρθρο 8 του Ν.4072/2012 προβλέπει συγκεκριμένες ρυθμίσεις για τις Ι.Κ.Ε. Ειδικά για την επίλυση διαφορών. Δεν ισχύει το ίδιο για της Ε.Π.Ε

Απλουστευμένη διαδικασία σύστασης προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιρειών – υπηρεσίες μίας στάσης		
	<ul style="list-style-type: none"> - Ο νόμος προβλέπει όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που πρέπει να υποβληθούν στην υπηρεσία μίας στάσης - Υπηρεσία μίας στάσης θεωρείται για την Ι.Κ.Ε. Ο συμβολαιογράφος όταν για τη σύστασή της χρησιμοποιείται συμβολαιογραφικός τύπος επειδή το απαιτεί ο νόμος ή τα μέρη - Η καταχώρηση στο ΓΕΜΗ έχει συστατικό χαρακτήρα 	<ul style="list-style-type: none"> - Για τις Ι.Κ.Ε ως υπηρεσία μίας στάσης λογίζονται οι αρμόδιες υπηρεσίες του ΓΕΜΗ και τα ΚΕΠ, ενώ στις Ε.Π.Ε. ως υπηρεσία μίας στάσης λογίζεται ο συμβολαιογράφος - Για κάθε τροποποίηση του καταστατικού για τις Ι.Κ.Ε απαιτείται η καταχώρηση το ΓΕΜΗ και η δημοσίευση τους στον διαδικτυακό τόπο ενώ για τις Ε.Π.Ε απαιτείται συμβολαιογραφική πράξη η οποία πρέπει να θεωρηθεί από την αρμόδια Δ.Ο.Υ, τα ταμεία Νομικών και Πρόνοιας, το Επιμελητήριο και το ΓΕΜΗ - Η Ι.Κ.Ε ιδρύεται μέσω της υπηρεσίας μίας στάσης και μπορεί να λειτουργεί για όσο εκκρεμεί η άδεια λειτουργίας της υπό προϋποθέσεις. Στις Ε.Π.Ε είναι υποχρεωτική η καταχώρηση στο ΓΕΜΗ
Λειτουργία της ΙΚΕ και ΕΠΕ Διαχείριση		
	<ul style="list-style-type: none"> - Ισχύει η νόμιμη συλλογική διαχείριση από όλους τους εταίρους - Σε περίπτωση που με το καταστατικό ανατέθηκε η διαχείριση σε περισσότερους εταίρους θεωρείται ότι ισχύει η συλλογική διαχείριση - Μπορεί να αναιρεθεί η παραπάνω συλλογική διαχείριση σε περίπτωση που η πράξη έχει το χαρακτήρα επείγοντος μέτρου και η μη υλοποίησή της θα έφερε κίνδυνο στην εταιρεία - Όταν δεν ορίζεται ο χρόνος διαχείρισης θεωρείται ο αόριστος χρόνος - Η διαχείριση μπορεί να ανατεθεί σε εταίρους αλλά και σε μη εταίρους - Οι πράξεις των διαχειριστών δεσμεύουν την εταιρεία ως προς τρίτους ακόμη και στην περίπτωση που υπερβαίνουν τον εταιρικό σκοπό - Στάθμιση συγκρουόμενων συμφερόντων. Περιορισμοί της εξουσίας των διαχειριστών που ισχύουν με το καταστατικό ή με 	<ul style="list-style-type: none"> - Η διαχείριση της ΙΚΕ ορίζεται από τις άρθρα 55,56,58,63 και 64 του σχετικού νόμου και της Ε.Π.Ε με τα άρθρα 16,17,18 και 21 του Ν.3190/1955 - Στην Ε.Π.Ε επιτρέπεται σε νομικό πρόσωπο να έχει τη διαχείριση της επιχείρησης και να την εκπροσωπεί ενώ στις Ι.Κ.Ε ο διαχειριστής δρα στο όνομα της επιχείρησης - Η γενική υποχρέωση πίστης του διαχειριστή καθιερώνεται για την Ι.Κ.Ε ενώ για την Ε.Π.Ε ισχύει η απαγόρευση ανταγωνισμού

	<p>απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Εταίρων δεν μπορούν να έρθουν σε αντίθεση με τρίτους</p> <ul style="list-style-type: none"> - Στο καταστατικό μπορεί να προστεθεί ρήτρα πρόβλεψης του τρόπου ελέγχου της εταιρικής διαχείρισης - Τα στοιχεία των διαχειριστών καταχωρούνται και δημοσιεύονται στο ΓΕΜΗ - Στο καταστατικό πρέπει να αναφέρεται αν οι διαχειριστές δρουν συλλογικά ή αν ο καθένας έχει συγκεκριμένες αρμοδιότητες <p>Για την αμοιβή των διαχειριστών υπάρχει πρόβλεψη στο καταστατικό και μπορεί να είναι ποσοστό επί των κερδών, πάγια αντιμισθία ή και συνδυασμός των δυο παραπάνω</p>	
Ειδικά για την ανάκληση των διαχειριστών		
	<ul style="list-style-type: none"> - Σπουδαίος λόγος ανάκλησης του διαχειριστή είναι η παραβίαση καθήκοντος - Περιπτώσεις λήξης της θητείας του διαχειριστή είναι επίσης η παραίτηση, ο θάνατος, η πτώχευση αυτού αλλά και πάροδος του χρόνου θητείας του 	<ul style="list-style-type: none"> - Στην Ι.Κ.Ε υπάρχουν δυο περιπτώσεις ανάκλησης καταστατικού διαχειριστή, ενώ στις Ε.Π.Ε το ζήτημα αυτό είναι από τα πιο πολύπλοκα
Σώμα εταίρων ΙΚΕ και συνέλευση εταίρων ΕΠΕ		
	<ul style="list-style-type: none"> - Η Γενική Συνέλευση των Εταίρων διακρίνεται σε τακτική και έκτακτη - Γενική Συνέλευση συγκαλεί ο διαχειριστής σύμφωνα με το νόμο ή το καταστατικό - Σε κάθε εταίρο αντιστοιχεί μία ψήφο που ισούται με την εταιρική του μερίδα ανεξάρτητα από τη συμμετοχή του στο εταιρικό κεφάλαιο 	<ul style="list-style-type: none"> - Βασικό όργανο της Ι.Κ.Ε θεωρείται το σύνολο των εταίρων ενώ για τις Ε.Π.Ε η Συνέλευση των Εταίρων - Η πρώτη Γενική Συνέλευση συγκαλείτε υποχρεωτικά μια φορά κάθε χρόνο και όχι σε διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών από τη λήξη της εταιρικής χρήσης για τις Ε.Π.Ε και τεσσάρων μηνών για τις Ι.Κ.Ε - Το δικαίωμα ψήφου στις Ι.Κ.Ε μπορεί να ασκηθεί εξ αποστάσεως ενώ στις Ε.Π.Ε μόνο στα πλαίσια της Συνέλευσης των Εταίρων - Στις Ε.Π.Ε ισχύει το σύστημα της διπλής πλειοψηφίας

Ειδικά επί αύξησης, μείωσης και μηδενισμού του εταιρικού κεφαλαίου		
	<ul style="list-style-type: none"> - Το κεφάλαιο αποτελεί ένα από τα ελάχιστα περιεχόμενα του καταστατικού - Προβλέπεται από το νόμο με διατάξεις η δυνατότητα αύξησης κεφαλαίου πραγματική ή λογιστική - Απαιτείται η πλειοψηφία των εταίρων προκειμένου να παρθεί μια απόφαση - Δικαίωμα προτίμησης των εταίρων φέρει κάθε εταίρος κατά τη συμμετοχή του στο εταιρικό κεφάλαιο και πρέπει να ασκηθεί εντός 20 ημερών από την απόφαση της συνέλευσης - Νόμιμη η αύξηση αλλά και η μείωση του κεφαλαίου τους 	<ul style="list-style-type: none"> - Στην Ε.Π.Ε επιτρέπεται αύξηση εταιρικού κεφαλαίου με αύξηση της ονομαστικής αξίας των μεριδίων, ενώ στις Ι.Κ.Ε όλοι οι εταίροι συμμετέχουν με εισφορά σε μετρητά - Στις Ε.Π.Ε μπορεί να προβλέπεται από το νόμο η υποχρέωση αύξησης εταιρικού κεφαλαίου - Για τη μείωση του κεφαλαίου στην Ι.Κ.Ε οι δανειστές έχουν ένα μήνα από την ολοκλήρωση των δημοσιεύσεων να ασκήσουν έγγραφη αντίρρηση σε αντίθεση με δυο μήνες που προβλέπεται στις Ε.Π.Ε
Ακυρότητα και ακυρωσία Συνελεύσεων		
	<ul style="list-style-type: none"> - Οι αποφάσεις της Συνέλευσης των εταίρων διακρίνονται σε ανυπόστατες, άκυρες και ακυρώσιμες - Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ασκήσει αγωγή περί ακυρότητας, ακόμα και τρίτος - 	<ul style="list-style-type: none"> - Στις Ε.Π.Ε με το άρθρο 15 του Ν. 3190/1955 ρυθμίζεται το θέμα των ακυρώσιμων αποφάσεων και προβλέπεται ο περιορισμός της ανατροπής των αποφάσεων της Συνέλευσης μόνο ύστερα από έκδοση δικαστικής απόφασης ενώ το άρθρο 15 στις Ι.Κ.Ε καθιερώνει ρυθμίσεις ακύρωσης των Συνελεύσεων ύστερα από παράβαση του νόμου ή του καταστατικού - Στις Ι.Κ.Ε προβλέπεται προθεσμία έξι μηνών για να ασκηθεί αγωγή ενώ στην Ε.Π.Ε δεν προβλέπεται χρονικός περιορισμός
Ευθύνη στην Ι.Κ.Ε και στην Ε.Π.Ε		
	<ul style="list-style-type: none"> - Και στις δυο μορφές εταιρειών ισχύει η απεριόριστη ευθύνη της εταιρείας με τη περιουσία της για υποχρεώσεις της έναντι των δανειστών - Οι εταίροι ευθύνονται μέχρι του ποσού της εισφοράς τους στην εταιρεία - Προβλέπονται ρυθμίσεις εξαιρέσεως από τη αυτοτέλεια του νομικού προσώπου για τις πράξεις των εταίρων 	<ul style="list-style-type: none"> - Στις Ε.Π.Ε, σε περίπτωση ακυρότητας της εταιρείας, οι υπαίτιοι εταίροι ευθύνονται προσωπικά και απεριόριστα απέναντι στους υπόλοιπους εταίρους και σε τρίτους. Στις Ι.Κ.Ε δεν προβλέπεται παρόμοια ρύθμιση - Στις Ε.Π.Ε η ποινική ευθύνη είναι ποιο διευρυμένη καθώς προβλέπονται περισσότερες περιπτώσεις ποινικής ευθύνης έναντι των Ι.Κ.Ε - Στις Ε.Π.Ε όσον αφορά τους διαχειριστές, υπάρχει διάταξη διάκρισης της έμεσης ευθύνης έναντι της εταιρείας και της έμμεσης έναντι των εταίρων και τρίτων ενώ στις Ι.Κ.Ε δεν υφίσταται αυτή η διάκριση - Η προθεσμία άσκησης αγωγής έναντι του διαχειριστή είναι για τις Ε.Π.Ε τα πέντε χρόνια από την τέλεση της πράξης ενώ στις Ι.Κ.Ε ισχύει η τριετία και μετά ακολουθεί η παραγραφή

Μεταβολές στο πρόσωπο των εταιρών της Ι.Κ.Ε και της Ε.Π.Ε		
	<ul style="list-style-type: none"> - Ισχύει το ελεύθερο του μεταβιβαστών των εταιρικών μεριδίων ενώ οι εξαιρέσεις ορίζονται από το νομοθέτη σε κάθε περίπτωση - Και στις δυο μορφές εταιρειών υπάρχουν άρθρα που προβλέπουν τη δυνατότητα εξόδου του εταίρου από την εταιρεία. - Αποκλεισμός εταίρου για σπουδαίο λόγο εφόσον έχει προηγηθεί η σχετική αίτηση εταίρου ή διαχειριστή στο δικαστήριο, ύστερα από απόφαση της συνέλευσης των εταίρων - Ακύρωση εταιρικών μεριδίων με αποτέλεσμα τη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου ή την εξαγορά τους από τους υπόλοιπους εταίρους <p>Και στις δυο μορφές εταιρειών οι εταίροι μπορούν να προβλέψουν με καταστατική ρήτρα τις περιπτώσεις αποκλεισμού κάποιου εταίρου.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Για τη μεταβίβαση στην Ε.Π.Ε πρέπει να τηρείται η δημοσίευση στο ΓΕΜΗ ενώ στην Ι.Κ.Ε αρκεί η εγγραφή στο βιβλίο των εταίρων. Η εγγραφή στο βιβλίο των εταίρων απαιτείται και τις Ε.Π.Ε
Δικαιώματα και υποχρεώσεις εταιρών και μειοψηφίας σε Ι.Κ.Ε και Ε.Π.Ε		
	<ul style="list-style-type: none"> - Οι εταίροι μπορούν να θεσπίσουν νέα δικαιώματα ή υποχρεώσεις με καταστατική πρόβλεψη εφόσον δεν αντιβαίνουν σε διάταξη αναγκαστικού δικαίου - Επιτρέπεται η ρύθμιση απόκλισης από την αρχή της ισότητας των εταιρικών μεριδίων 	
Απαγόρευση ανταγωνισμού σε Ι.Κ.Ε και Ε.Π.Ε		
	<ul style="list-style-type: none"> - Η παραγραφή των αξιώσεων της εταιρίας κατά του διαχειριστή ορίζεται από το νόμο το διάστημα των 6 μηνών σε περίπτωση που οι πράξεις ανακοινώθηκαν στην εταιρεία. - Δυνατότητα αποζημίωσης με δικαστική διαδικασία. 	<p>Στις Ι.Κ.Ε δεν υπάρχει αναφορά στην απαγόρευση ανταγωνισμού, συνάγεται όμως έμμεσα από το άρθρο 65 που αναφέρει την υποχρέωση πίστης των διαχειριστών σε αντίθεση με τις Ε.Π.Ε όπου υπάρχει ειδική πρόβλεψη στο άρθρο 20.</p>
Περάτωση Ι.Κ.Ε και Ε.Π.Ε		
Ακυρότητα	<ul style="list-style-type: none"> - Η μη αναφορά στο καταστατικό της επωνυμίας του σκοπού ή του εταιρικού κεφαλαίου οδηγεί σε ακυρότητα. 	<ul style="list-style-type: none"> - Για Ε.Π.Ε για οποιοδήποτε έννομο συμφέρον αρμόδιο είναι το Πολυμελές Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας ενώ για τις Ι.Κ.Ε το Ειρηνοδικείο.

	<ul style="list-style-type: none"> - Η δικαστική απόφαση που εκδίδεται έχει διαπλαστικό χαρακτήρα και όχι αναδρομική ισχύ. - Και στις 2 μορφές εταιρειών οι πράξεις της εταιρείας που πραγματοποιήθηκαν μέχρι την ακύρωσή της διατηρούν την εγκυρότητά τους και σε περίπτωση καταστατικής ρήτρας που περιορίζει το δικαίωμα αυτό ακύρωσης , είναι άκυρη. 	<ul style="list-style-type: none"> - Στις Ι.Κ.Ε το χρονικό διάστημα κατάθεσης αίτησης ακύρωσης είναι 1 έτος από την εγγραφή της στο ΓΕΜΗ ενώ η μόνη περίπτωση μη ύπαρξης προθεσμίας είναι όταν συναντάμε παρανομία στον σκοπό της εταιρείας. Ενώ στις Ε.Π.Ε δεν προβλέπεται κάποια προθεσμία -
Συγχώνευση		<ul style="list-style-type: none"> - Στις Ε.Π.Ε επιτρέπεται η συγχώνευση με μία ή περισσότερες εταιρείες άλλων νομικών μορφών ενώ στις Ι.Κ.Ε απαγορεύεται. - Για τις Ε.Π.Ε η λήψη απόφασης από τη συνέλευση των εταίρων γίνεται με πλειοψηφία 3/4 του συνόλου , ενώ στις Ι.Κ.Ε με το 2/3. <p>Στην Ε.Π.Ε δεν συντάσσεται σχέδιο συγχώνευσης όπως στην Ι.Κ.Ε αλλά καταρτίζεται σύμβαση συγχώνευσης</p>
Λύση	<ul style="list-style-type: none"> - Μπορεί να προβλέπονται στο καταστατικό με συμφωνία των εταίρων λόγοι λύσης τους. - Και στην Ι.Κ.Ε και Ε.Π.Ε η εταιρεία δεν λύνεται μόνο λόγω απαγόρευσης, πτώχευσης ή του θανάτου κάποιου ή περισσοτέρων εταίρων εκτός και αν ορίζεται διαφορετικά στο καταστατικό 	<ul style="list-style-type: none"> - Η λύση της Ε.Π.Ε λόγω λήξης της ορισμένης καταστατικής διάρκειας δεν αναφέρεται στους λόγους λύσης της όπως στην Ι.Κ.Ε αλλά υπάγεται στις περιπτώσεις λύσεων που προβλέπονται από το νόμο.
Αναβίωση		<ul style="list-style-type: none"> - Στις Ε.Π.Ε δεν υπάρχει πρόβλεψη περί αναβίωσής της μετά τη λύση ενώ στις Ι.Κ.Ε προβλέπεται η αναβίωση της εταιρείας κατόπιν ομόφωνης απόφασης των εταίρων ή με περάτωση του χρόνου διάρκειάς της.
	<ul style="list-style-type: none"> - Και στις δύο μορφές εταιρειών μπορεί να θεωρηθεί νόμιμη καταστατική ρήτρα που αποκλείει την αναβίωσή της σε ειδικές περιπτώσεις που δυσχεραίνουν τη λειτουργία τους. 	
Εκκαθάριση	<ul style="list-style-type: none"> - Το στάδιο εκκαθάρισης ακολουθεί πάντα τη λύση της εταιρείας εκτός από την περίπτωση της πτώχευσής της. - Προστίθεται στην επωνυμία η φράση "υπό εκκαθάριση" - Νόμιμοι εκκαθαριστές ορίζονται οι διαχειριστές της εταιρείας. <p>Οι εκκαθαριστές εξοφλούν τα χρέη της εταιρείας , μετατρέπουν σε χρήμα την εταιρική περιουσία, και εισπράττουν τις απαιτήσεις ώστε να διανεμηθεί το προϊόν της εκκαθάρισης στους εταίρους</p>	

Βιβλιογραφικές αναφορές

Αιτιολογική έκθεση του νόμου 4072/2012 «Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος-εισαγωγή νέου εταιρικού τύπου», ανακτήθηκε 16.06.2017 από <https://goo.gl/2pZuY1>

Αναστασόπουλος Γεράσιμος, (2013), *Επιτομή εμπορικού δικαίου*, Αθήνα

Αντωνόπουλος Βασίλης, (2012), *Δίκαιο Α.Ε. και Ε.Π.Ε.*, Εκδόσεις Σάκκουλα

Αλεξανδρίδου Ελίζα (2007), *Δίκαιο εμπορικών εταιριών*, κεφάλαιο πρώτο: εισαγωγή στο δίκαιο των εταιριών, Εκδόσεις Σάκκουλα

Νόμος υπ' αριθ. 4072 (2012) «Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος-Νέα εταιρική μορφή»

Νόμος υπ' αριθ. 3190 (1955) «Περί εταιριών περιορισμένης ευθύνης»

Ρόκας Νικόλαος (2012), *Εμπορικές εταιρίες*, Νομική Βιβλιοθήκη

Σινανιώτη - Μαρούδη Αριστέα(2012), *Εμπορικό Δίκαιο - Εταιρίες*, Νομική Βιβλιοθήκη

Σπυρίδωνος Αλέξανδρος (2015), *Το νέο δίκαιο Ι.Κ.Ε. και Ε.Π.Ε.*, Νομική Βιβλιοθήκη
Ευ. Περάκης – Ε. Κουράκης (2013), *«Ιδιωτική Κεφαλαιουχική εταιρεία, Η νέα εταιρική μορφή»*, Νομική Βιβλιοθήκη

Τόσης Χρήστος, 3^η έκδοση, 2017, «Κώδικας Ιδιωτικών Κεφαλαιουχικών Εταιρειών (ΙΚΕ) και Προσωπικών Εμπορικών Εταιρειών (ΟΕ, ΕΕ)», Εκδόσεις Πάμισος

ASTBOOKS, 4^η έκδοση, 2016, «Πρακτικό βοήθημα ΕΠΕ ΙΚΕ σύμφωνα με τα ΕΛΠ», Εκδόσεις ASTBOOKS

Λεοντάρης Μιλτιάδης, 2017, «Προσωπικές Εταιρείες ΕΠΕ ΙΚΕ Κοινοπραξίες », Εκδόσεις Πάμισος

Ιωάννης Δ. Καραγιάννης, Αικατερίνη Δ. Καραγιάννη, Δημήτριος Ι. Καραγιάννης, 2017, «Συστάσεις- Μετατάξεις-Μετατροπές-Συγχωνεύσεις- Λύσεις και Εκκαθαρίσεις Επιχ. Στην πράξη, Εκδόσεις Καραγιάννης

Άρθρα

<https://www.capital.gr/tax/1989623/ike-basika-pleonektimata-enanti-ton-allon-etairikon-morfon>

<https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1350459/ti-allazei-sti-leitourgia-ton-epe>

www.taxheaven.gr